

Vnímání prostoru

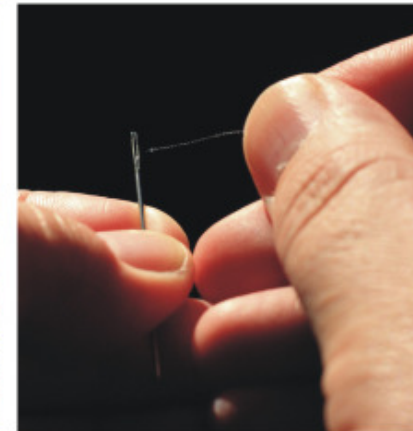
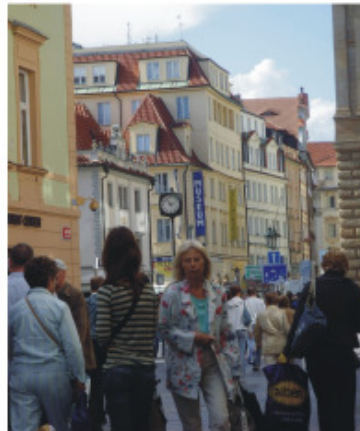

Vnímání prostoru

- ✱ Nezbytnost realistické představy o uspořádání prostoru
- ✱ V opačném případě ohrožování sebe i okolí + nemožnost předpovídat budoucí vývoj situace
- ✱ Realistická nerovná se ani přesná, ani detailní
- ✱ V různých „prostorových“ situacích různé percepční nároky a různé podoby vjemu

Prostorové úlohy

Mnoho „prostorů“

- ✿ Přecházení rušné ulice
- ✿ Rozhlížení se po kraji
- ✿ Navlékání nitě do ucha jehly
- ✿ Krájení cibule na proužky

- ✿ Prorážení si cesty davem lidí
- ✿ Házení míče do koše
- ✿ Přecházení silnice
- ✿ Ohánění se po mouše

Vnímání prostoru

- ✱ V různých „prostorových“ situacích různé percepční nároky a různé podoby vjemu
- ✱ Soustředění se na aspekty situace zvyšující šance na její zvládnutí, na relevantní informace
- ✱ Prostorové parametry prostředí odhadujeme rychle a bezděčně, bez složitých výpočtů. Přesto vytvoření prostorové představy není nijak snadný výkon

Vnímání prostoru při výkonu různých profesí

- ✿ Architektura

- ✿ Doprava

- ✿ Kosmonautika

- ✿ Sport

- ✿ Malířství

- ✿ ...

Architektura

- kompenzace
prostorových parametrů
(chrámy, sochy) kvůli
uspokojivému vzhledu

- snaha o umocnění
dojmu ze stavby

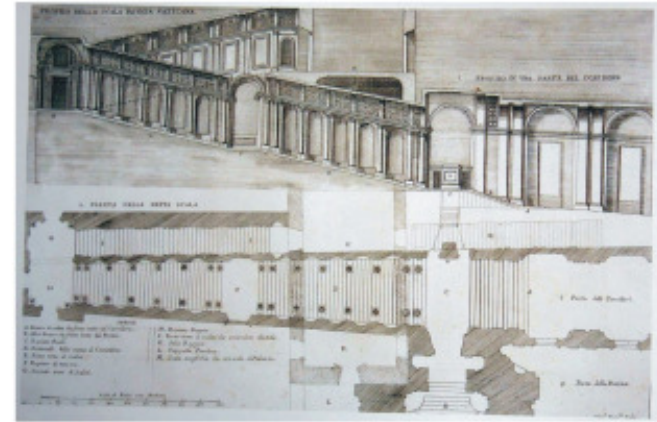

Diagram 1
The temple as it
visually appears
with correction

Diagram 2
The temple as it
would appear
without correction

Diagram 3
The temple as it is
actually built with
Correction

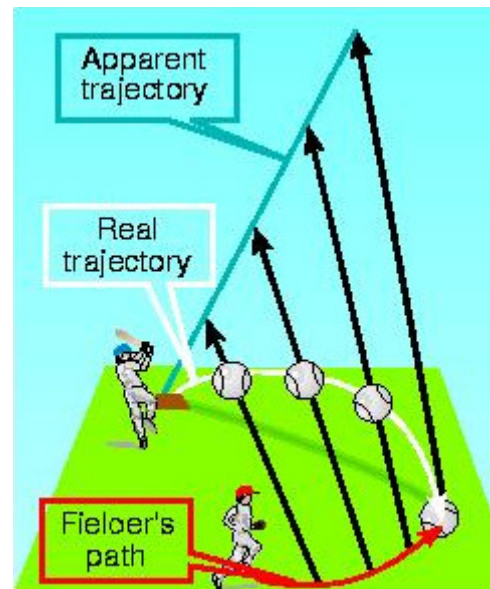
Sport

- anticipace budoucího vývoje pohybu a možnost pohotově zareagovat

- (i) vyšší přesnost; (ii) zjednodušující strategie

- závislost odhadu na prožívání

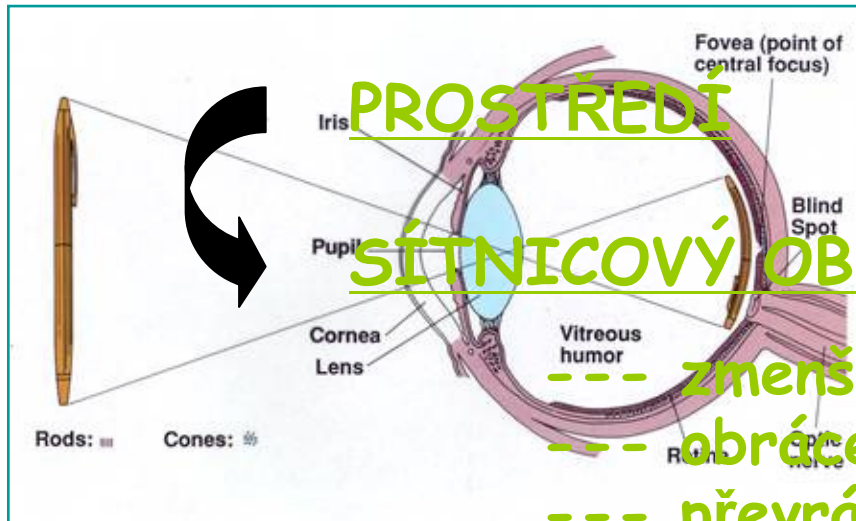
VNÍMÁNÍ PROSTORU

- Jak daleko od pozorovatele je sledovaný předmět
Absolutní vzdálenost
- Který ze dvou sledovaných předmětů je blíže od pozorovatele
Relativní vzdálenost
- Jak daleko od sebe jsou oba sledované předměty
Relativní vzdálenost
- Jak je sledovaný předmět dlouhý/široký/vysoký
Velikost
- Jakým směrem je orientovaný vůči pozorovateli
Orientace
- Kde se předmět v kontextu ostatních prvků zorného pole nachází
Lokalizace
- Jaké je naše místo v rámci zorného pole
Orientace

VNÍMÁNÍ PROSTORU

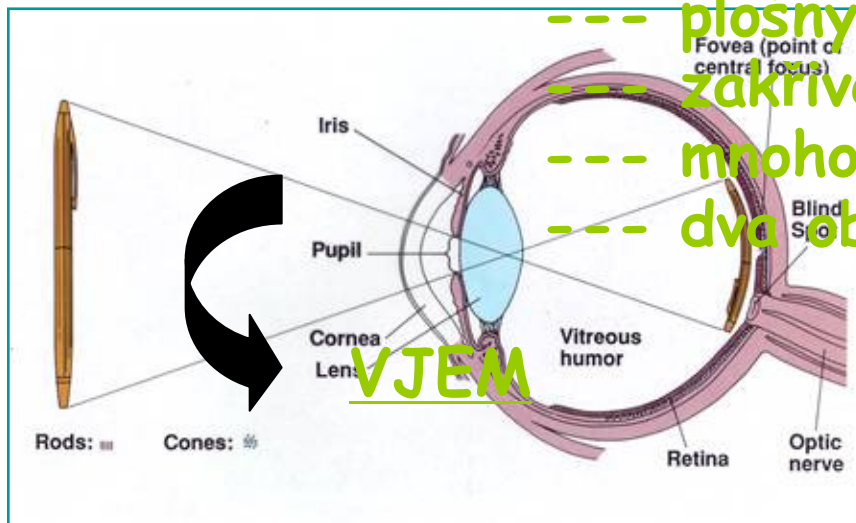
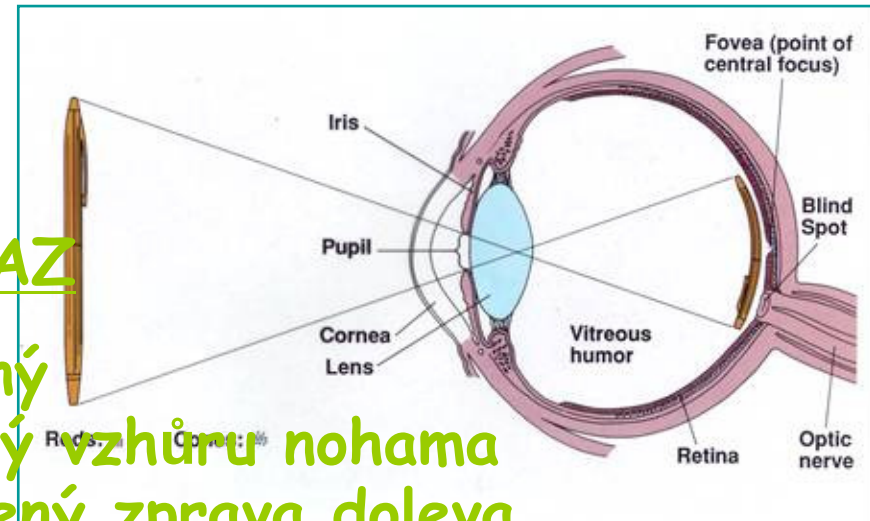
= problém rekonstrukce 3-D skutečnosti z 2-D obrazu

PROSTŘEDÍ

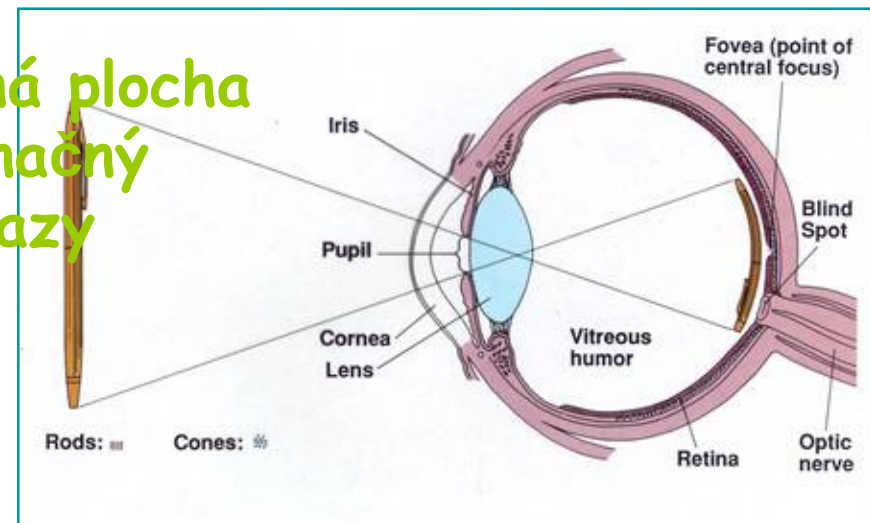
SÍTNICOVÝ OBRAZ

- zmenšený
- obrácený vzhůru nohama
- převrácený zprava doleva

VJEM

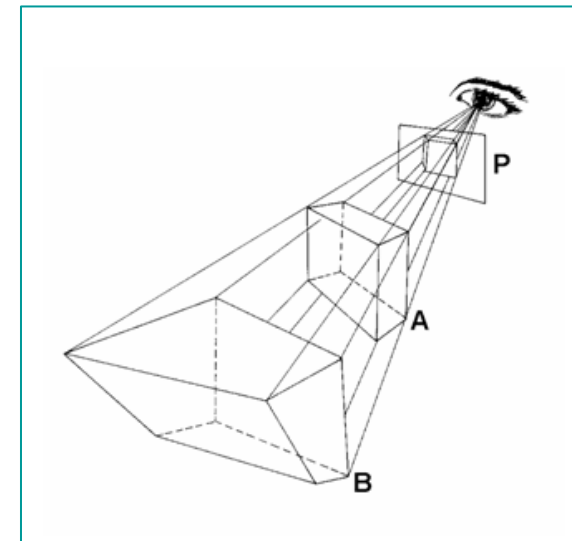
- plošný
- zakřivená plocha
- mnohoznačný
- dva obrazy

VNÍMÁNÍ PROSTORU

= problém rekonstrukce 3-D skutečnosti z 2-D obrazu

- ✱ Poloha bodu v prostoru je na ploše sítnice vyjádřena pomocí dvou souřadnic (vertikální a laterální)
- ✱ Hlubkový sice x a y ovlivňuje, ale sám není jednoznačně specifikovaný
- ✱ Z obrazu nelze vyvodit nic o vzdálenosti, velikosti ani orientaci sledovaného objektu
- ✱ Jak ale potom třetí rozměr rekonstruuujeme?

Problém rekonstrukce 3-D z 2-D

Možné řešení

- ✱ **Nápovědi o prostoru** (přes nejednoznačnost je v obraze obsaženo pořád dost důležitých „informací“)
- ✱ **Znalosti a schémata**
- ✱ **Interakce**

CUE NEBO CLUE ?

KLÍČE

jednoznačný

konkrétní, absolutní údaj

dává informaci o jednom
aspektu sítnicového
obrazu

NÁPOVĚDI

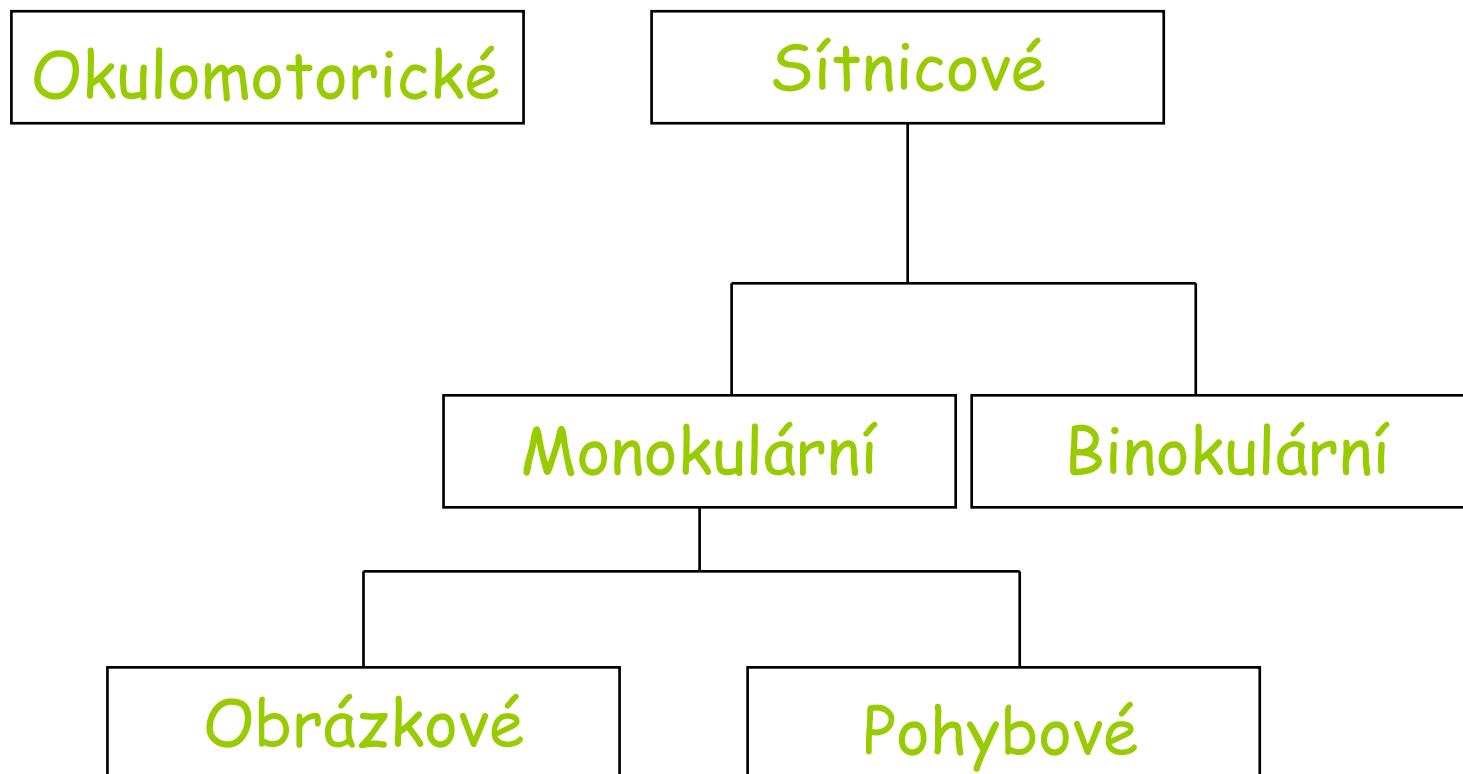
naznačující

relativní „údaj“

vypovídá o trendech
v sítnicovém obrazu

monitorování a interpretace míry, trendů, gradientů,
proměn... v sítnicovém obrazu nebo činnosti očních svalů

CUES APPROACH

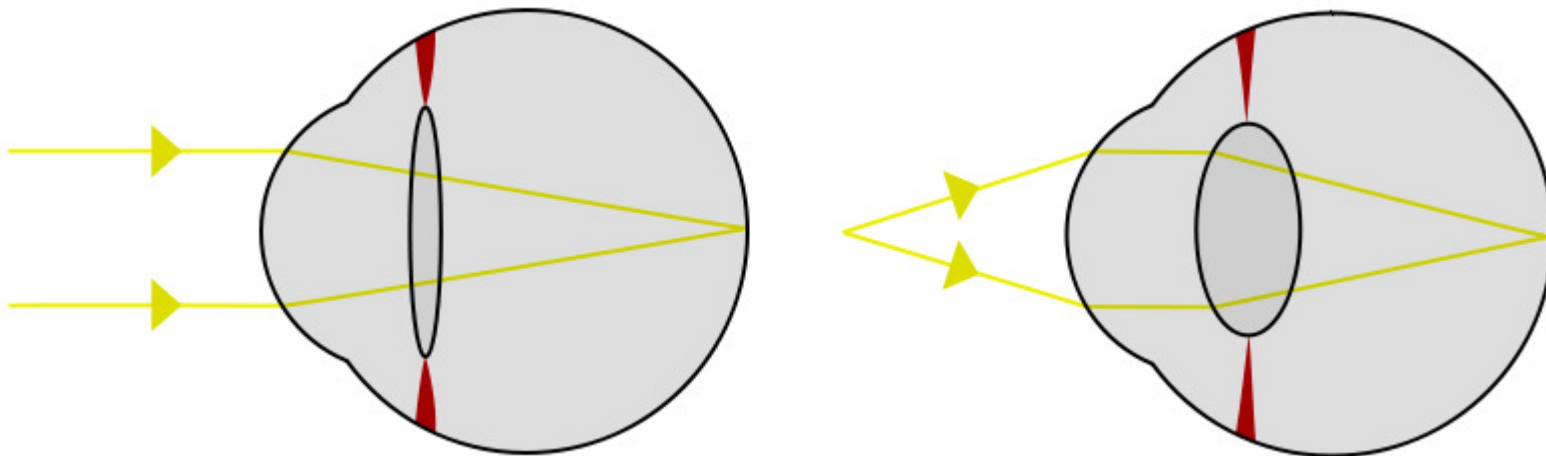

AKOMODACE

Změna tvaru čočky (napětí ve svalech řasnatého tělíska) tak, aby paprsky sledovaného objektu dopadaly na jediné místo sítnice - ostrý obraz sledovaného objektu

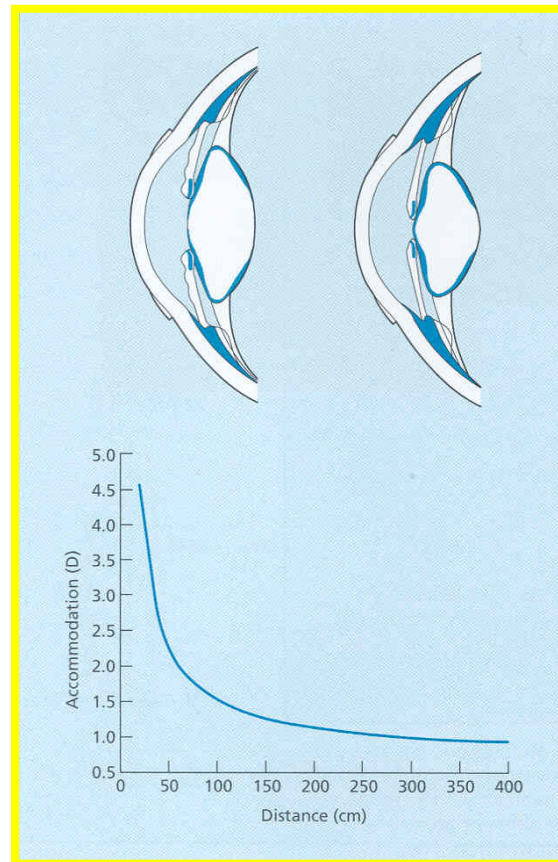
Bližší předměty - vyšší míra akomodace - *maximální zakřivení*

Vzdálenější předměty - nižší míra akomodace - *minimální zakřivení*

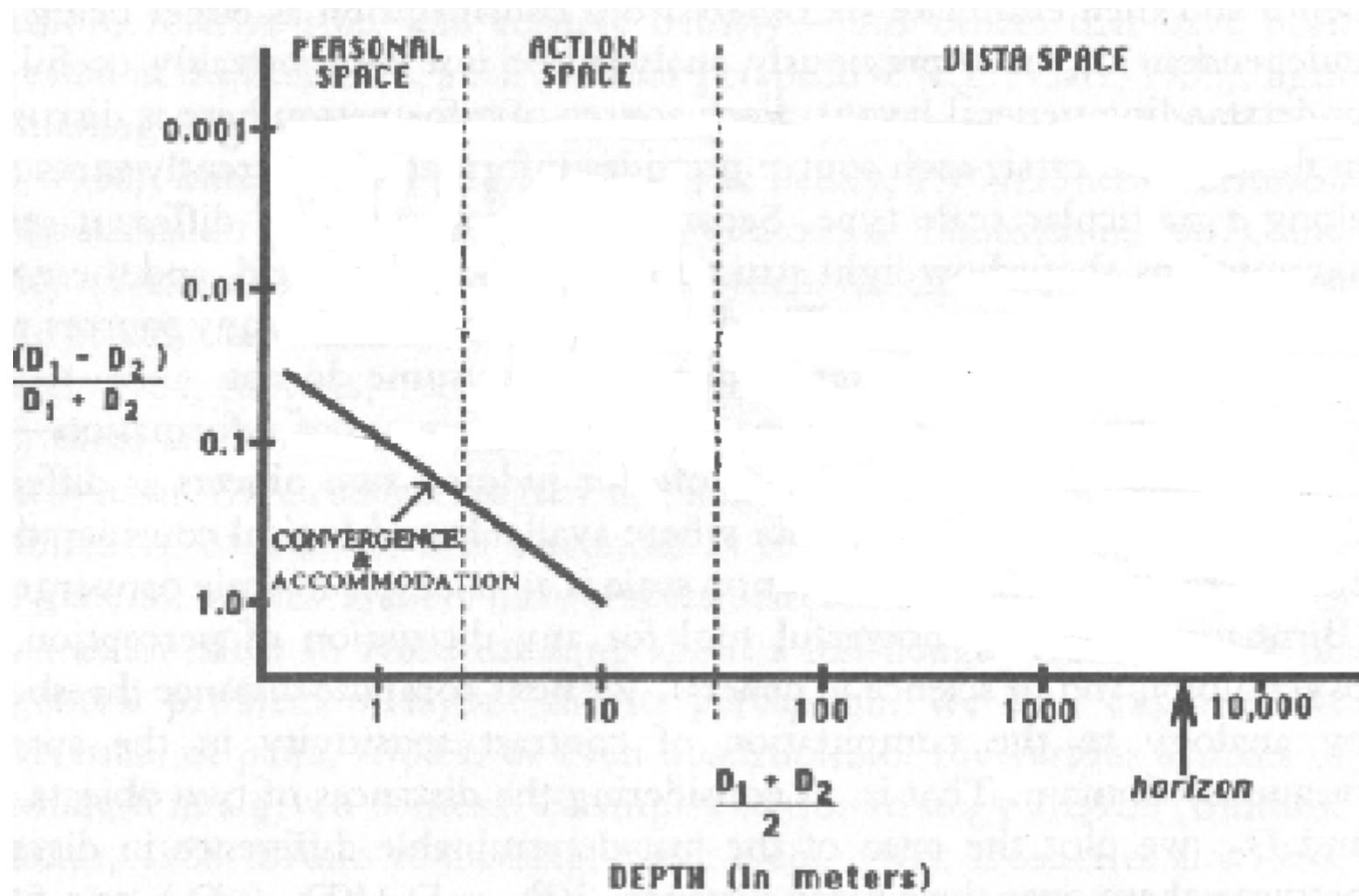
AKOMODACE

absolutní metrická informace (15 - 300 cm)

Akomodace u zvířat (chameleon, sova, ropušnice)

AKOMODACE + VERGENCE

VERGENCE

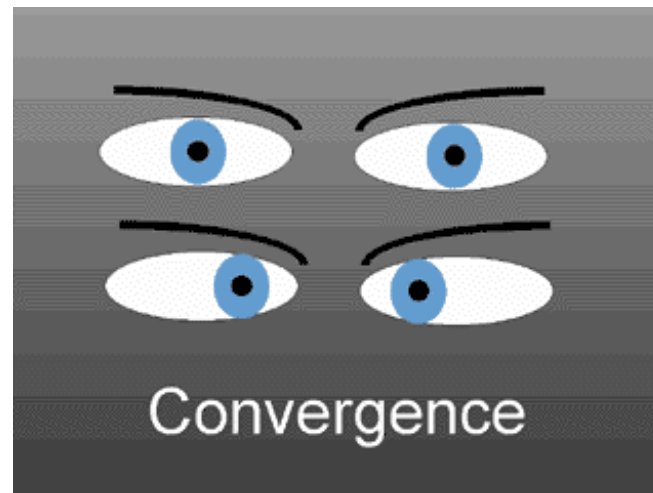
Další nástroj zajišťující ostrý obraz sledovaného objektu

KONvergence

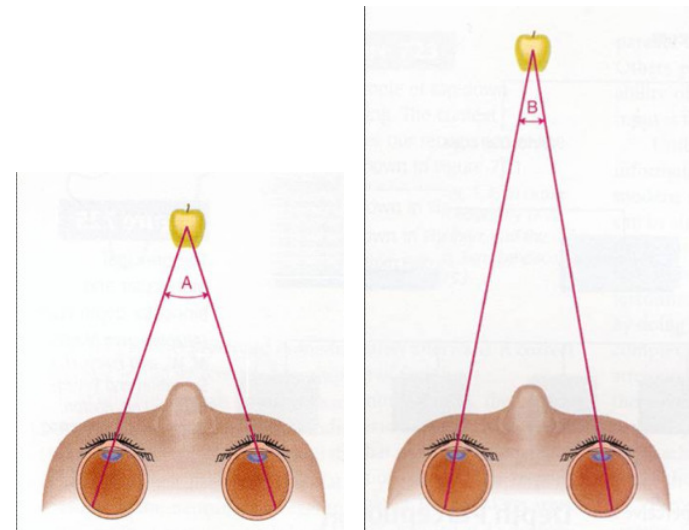
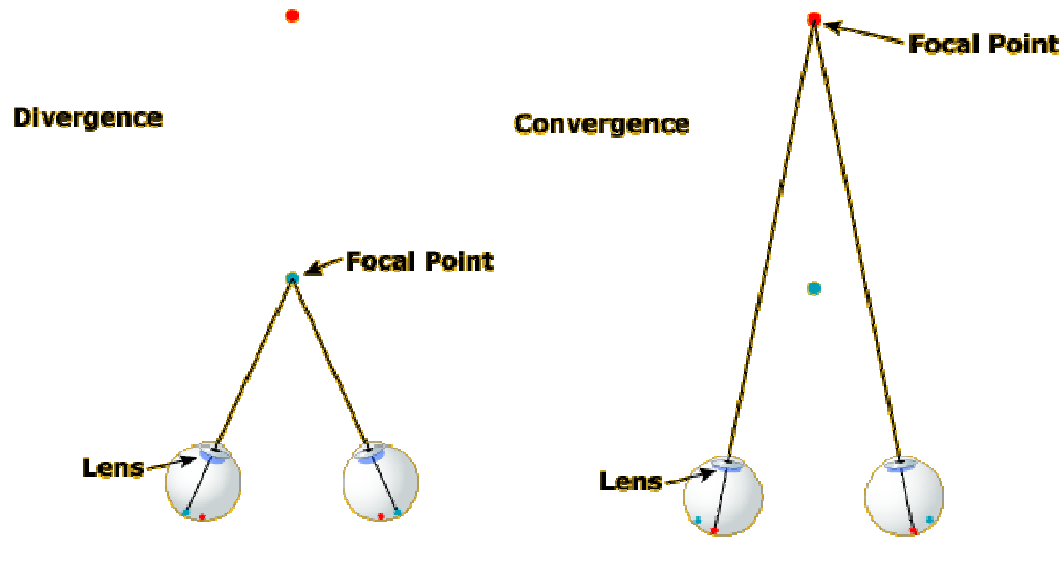
Při pozorování bližších objektů se oči stáčí k sobě tak, aby obraz objektu dopadal na žlutou skvrnu

Divergence

Při pozorování vzdálenějších objektů se oči rozchází tak, aby obraz objektu dopadal na žlutou skvrnu

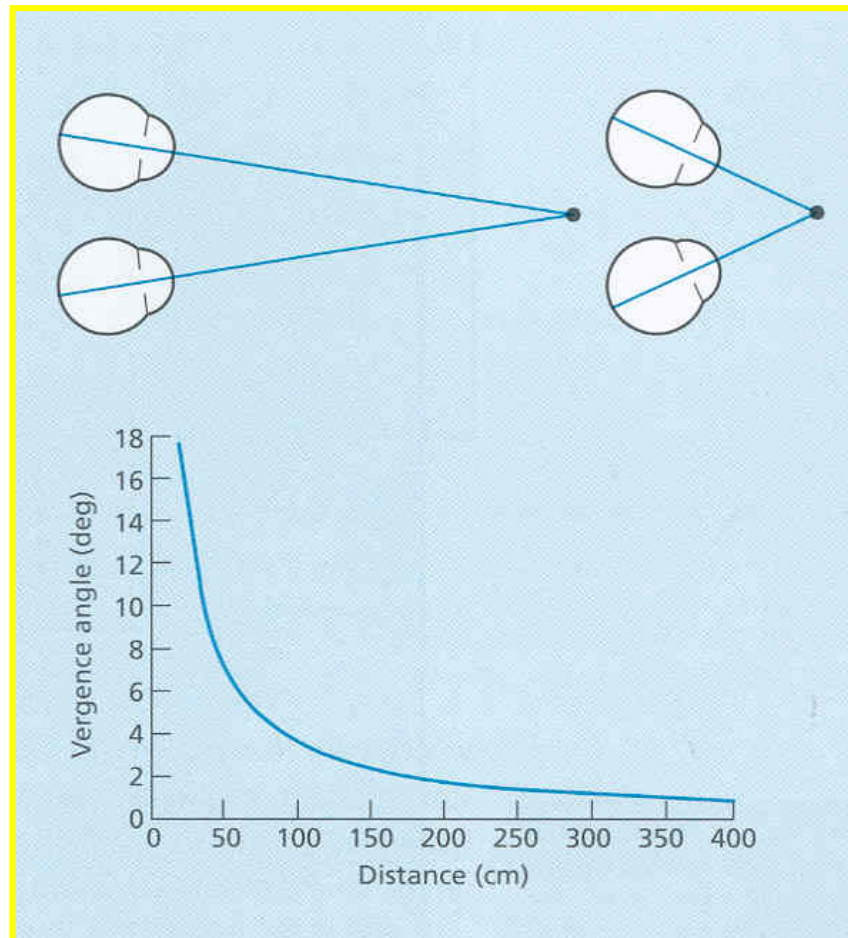
VERGENCE

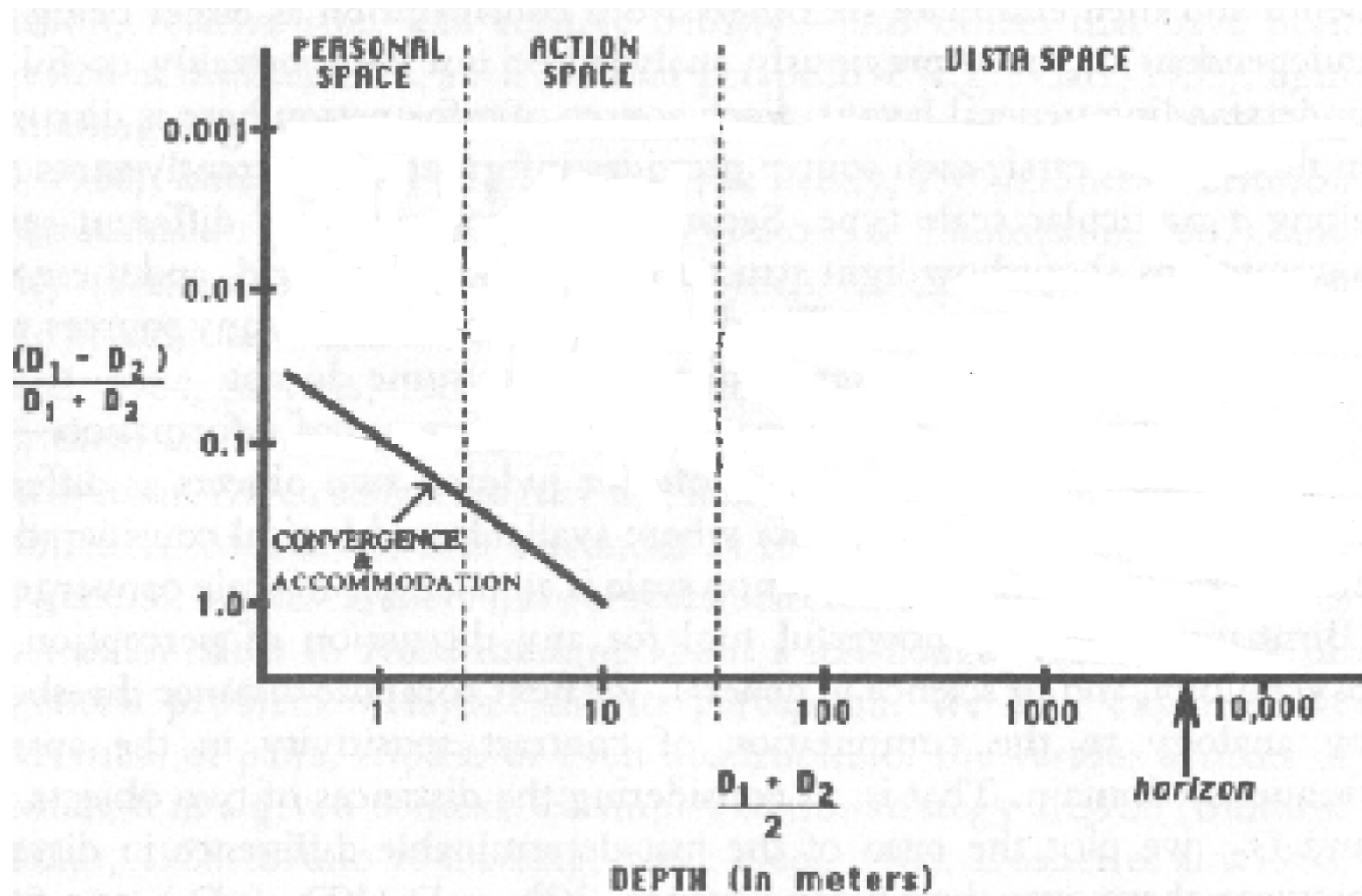
Osy pohledu obou očí svírají úhel měnící se se vzdáleností

VERGENCE

absolutní metrická informace (15 - 400 cm)

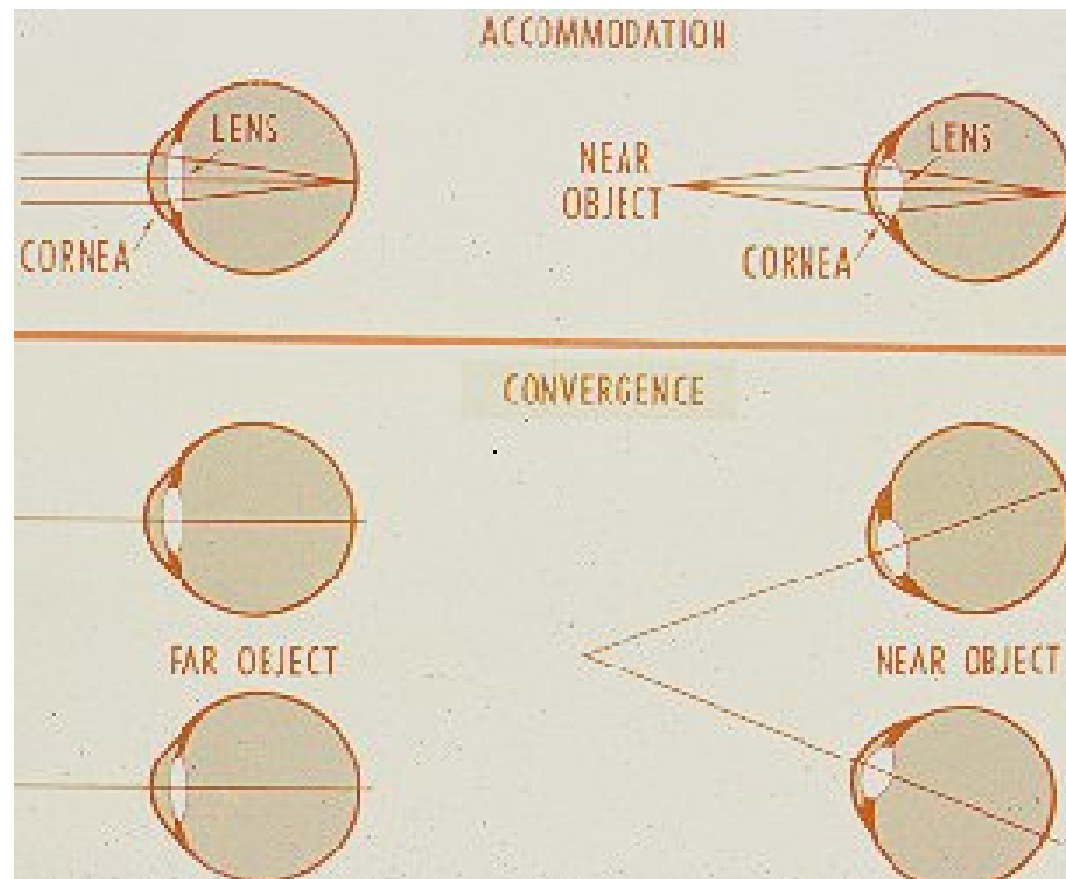

AKOMODACE + VERGENCE

AKOMODACE + VERGENCE

Reflexivní propojení obou nápořádí

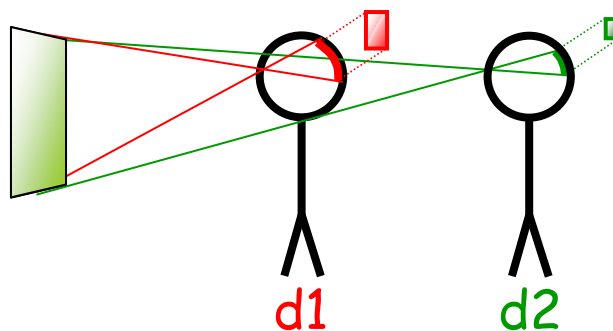
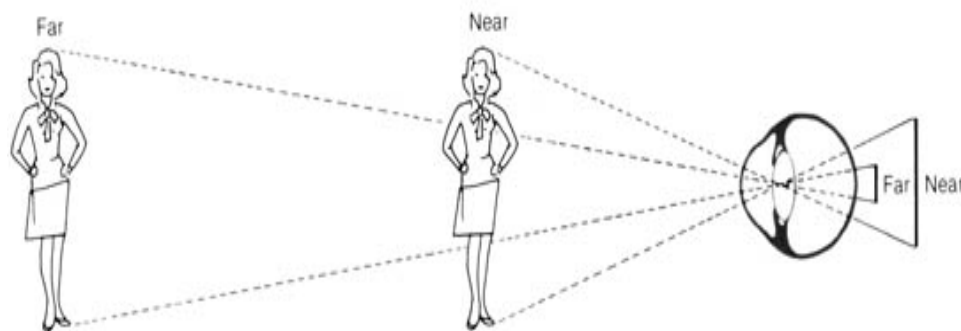

Monokulární nápovědi

VELIKOST SÍTNICOVÉHO OBRAZU

Objekt o stejné velikosti promítá s rostoucí vzdáleností stále menší obraz na sítnici

VELIKOST SÍTNICOVÉHO OBRAZU

Srovnání dvou stejně velkých objektů

- ten z nich, který promítá menší sítnicový obraz, vnímáme jako vzdálenější
- rozdíl ve velikosti jejich sítnicové obrazu nám napoví o rozdílu ve vzdálenostech

VELIKOST SÍTNICOVÉHO OBRAZU

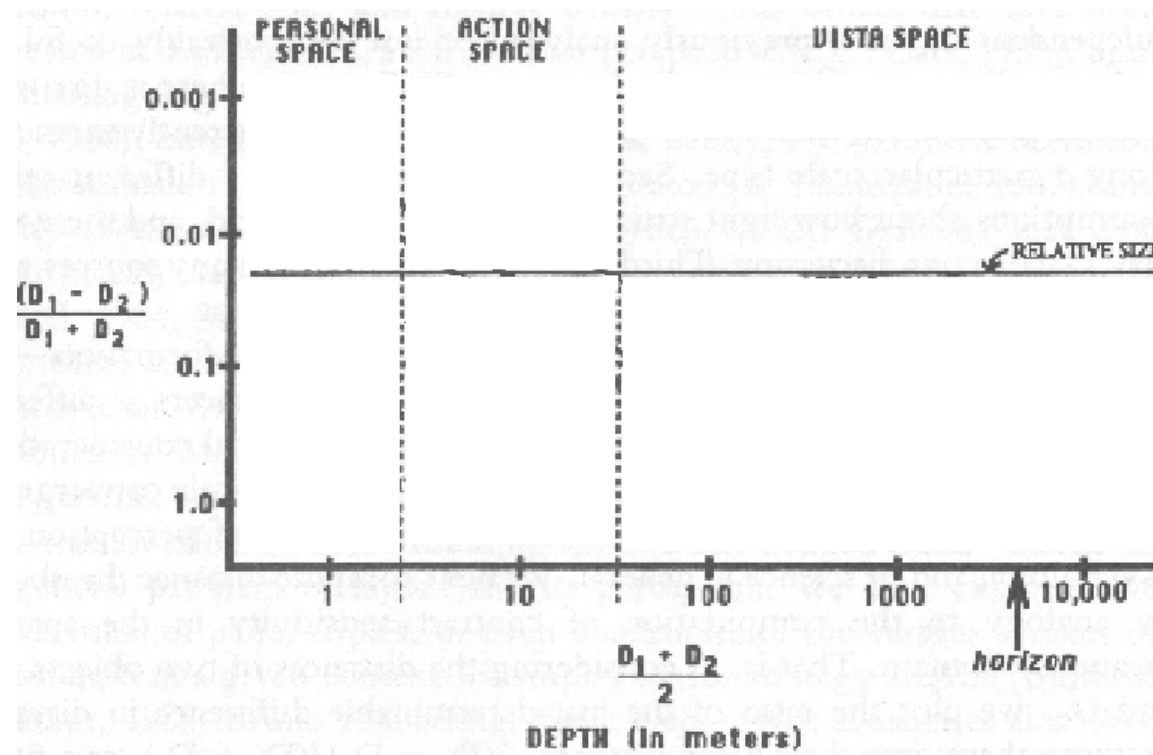

VELIKOST SÍTNICOVÉHO OBRAZU

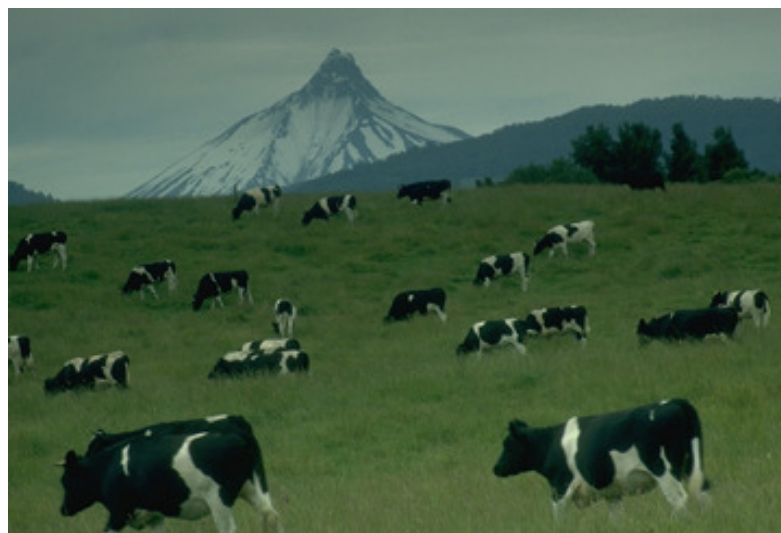

VELIKOST SÍTNICOVÉHO OBRAZU

relativní metrická informace (0 - ∞)

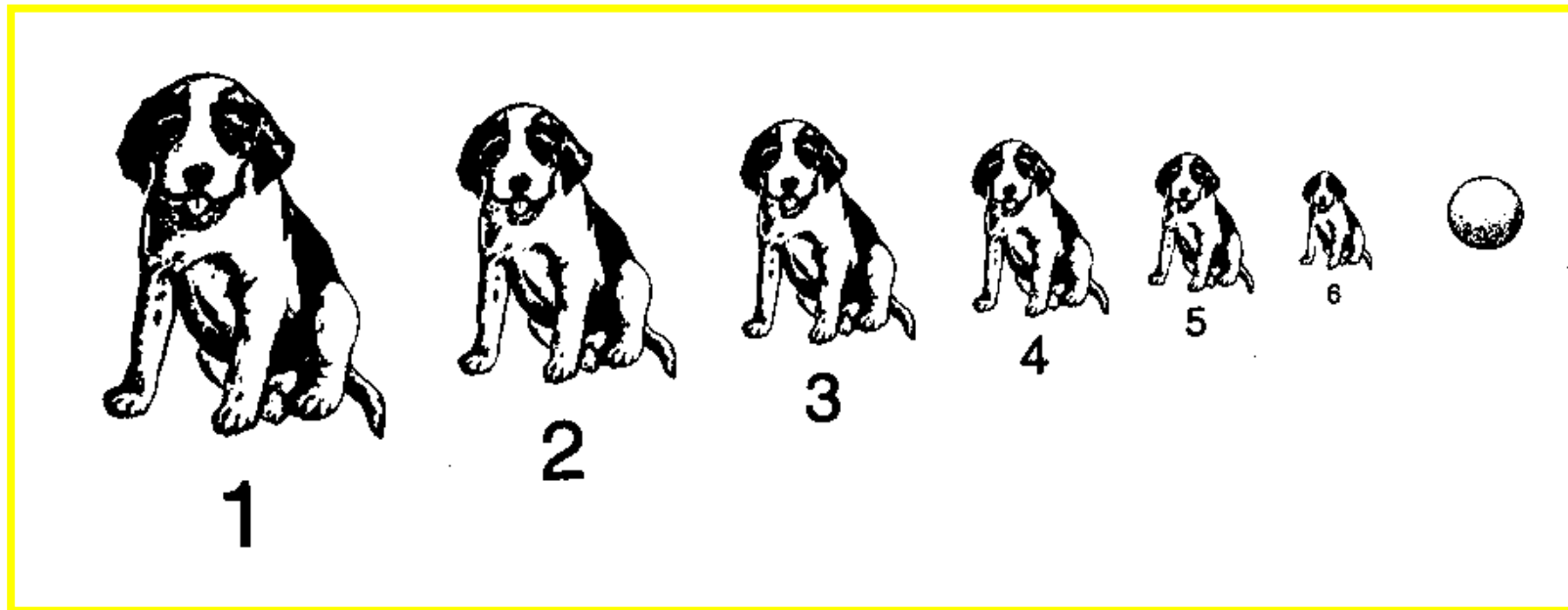
ZNALOST SKUTEČNÉ VELIKOSTI

Velikost sítnicového obrazu v kombinaci se znalostí skutečné velikosti sledovaného objektu umožňuje specifikovat vzdálenosti a velikosti (tj. absolutní metrické informace)

ZNALOST VELIKOSTI

Znalost velikosti jako doplňující informace zapojená do kalibrace sítnicových rozměrů

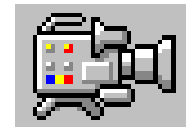
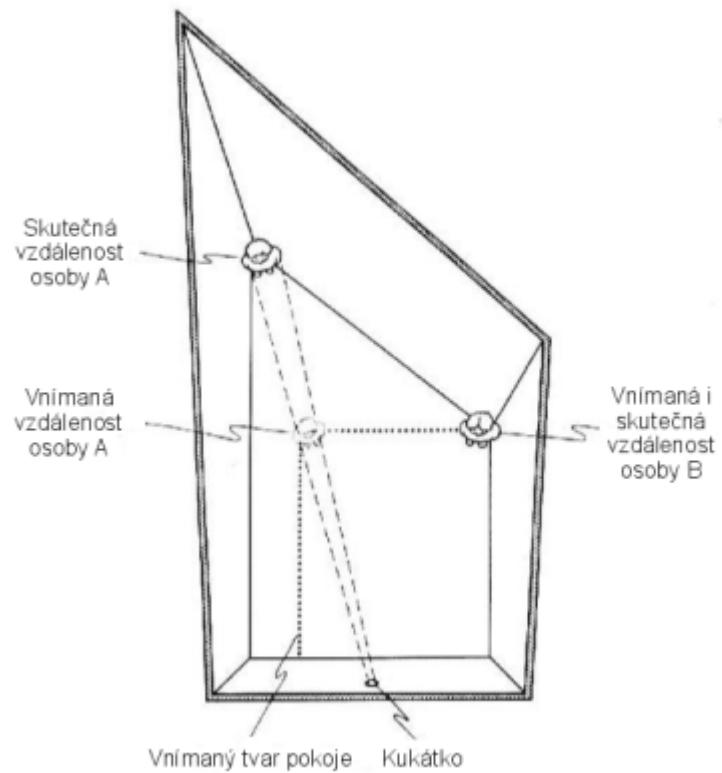
Vzdálenost balónu je vnímaná na základě
přisouzené (znalosti) velikosti

ZNALOST VELIKOSTI

Řidiči se rozhodují podle předpokládané velikosti postavy

ZNALOST VELIKOSTI

Video

ZAKRYTÍ

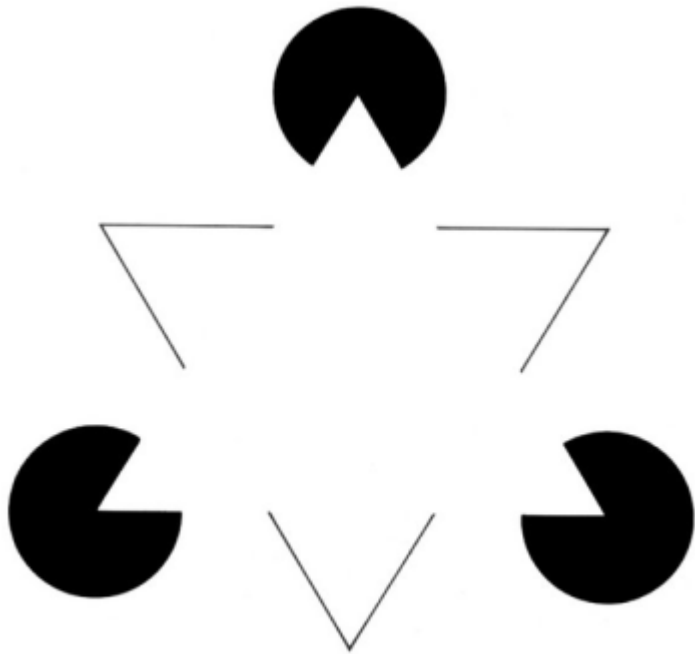
Dva předměty ve
stejně oblasti
zorného pole

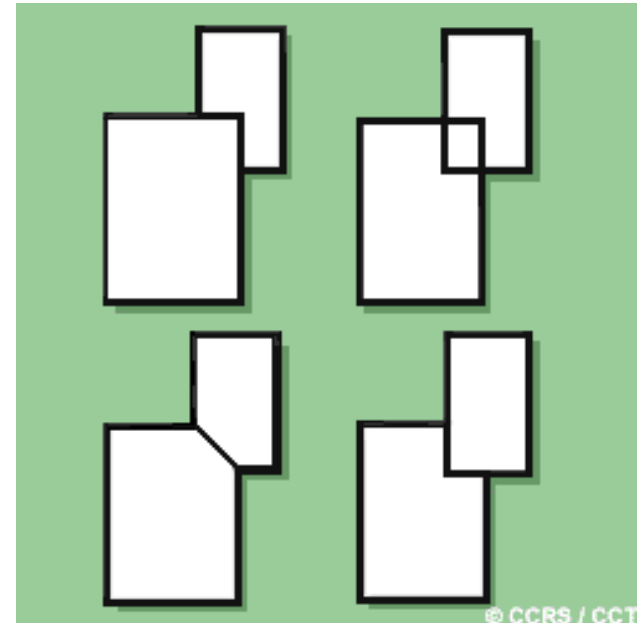
Bližší předmět částečně
zakrývá výhled na
vzdálenější předmět

INTERPOZICE

primitivní
informace
(pouze
seřazení
směrem do
hloubky),
ovšem
prakticky v
každé
scéně

INTERPOZICE

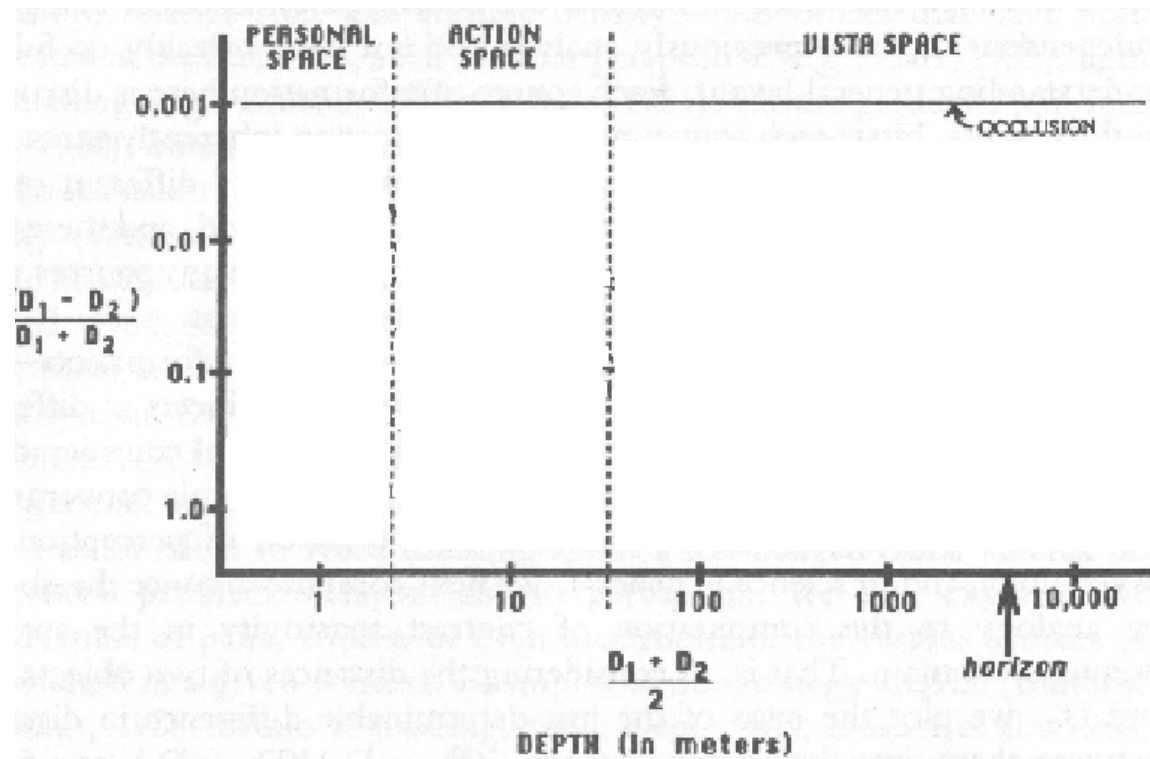

INTERPOZICE

INTERPOZICE

ordinální informace (0 - ∞)

Jako první z nápovědí na dětských kresbách

LINEÁRNÍ PERSPEKTIVA

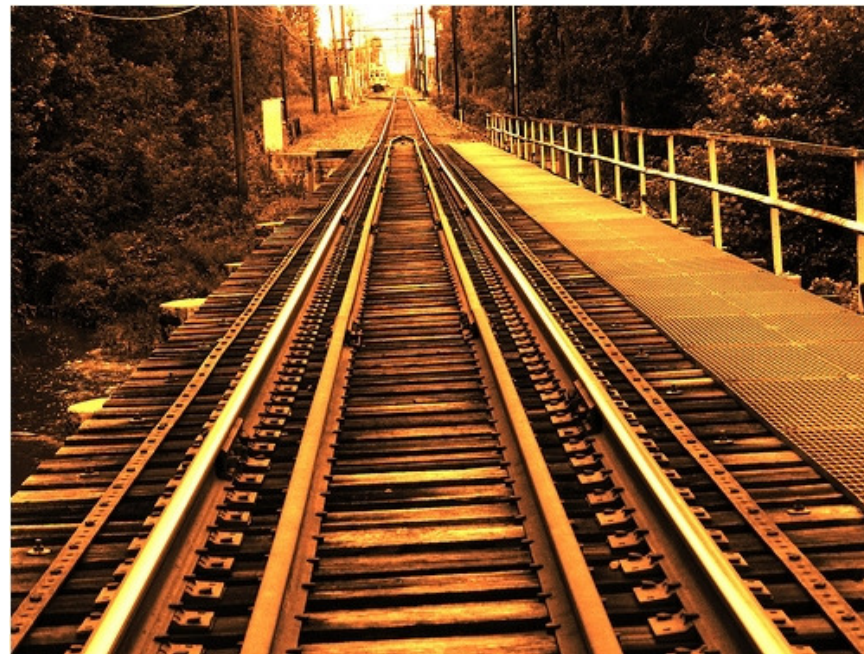
Zmenšování sítnicových rozměrů nejen celého objektu, ale i dalších parametrů scény

Souběh paralelních linií s rostoucí vzdáleností → úběžník

Relativní metrická informace, vysoká komplexnost (hloubkový gradient celé scény)

LINEÁRNÍ PERSPEKTIVA

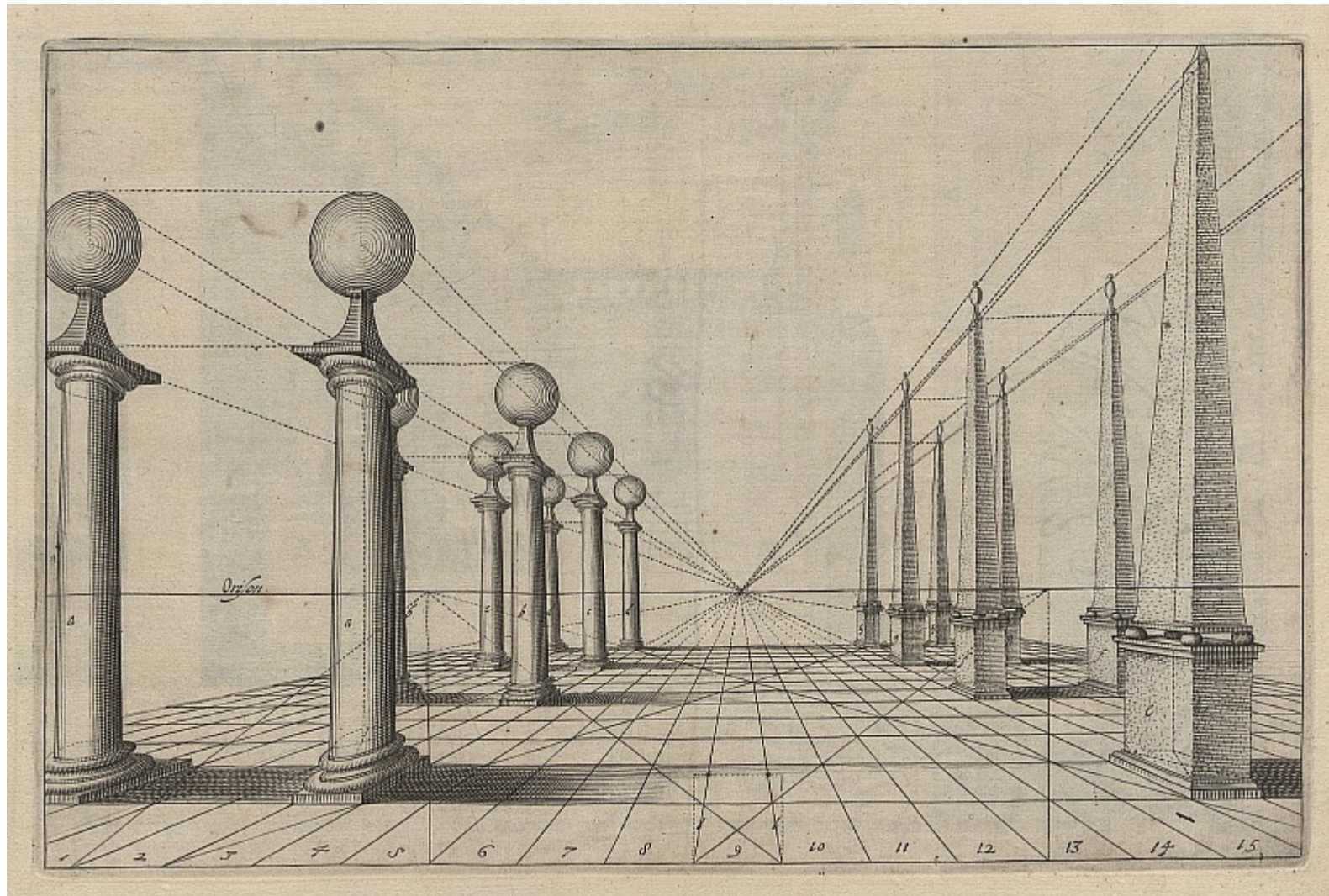
Řady domů, stěny pokojů, kolonády, aleje stromů,
silnice, železniční koleje, tunely...

LINEÁRNÍ PERSPEKTIVA

LINEÁRNÍ PERSPEKTIVA

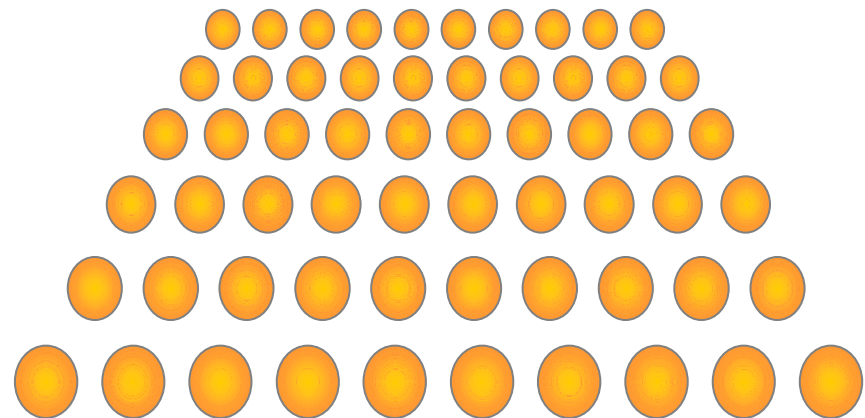
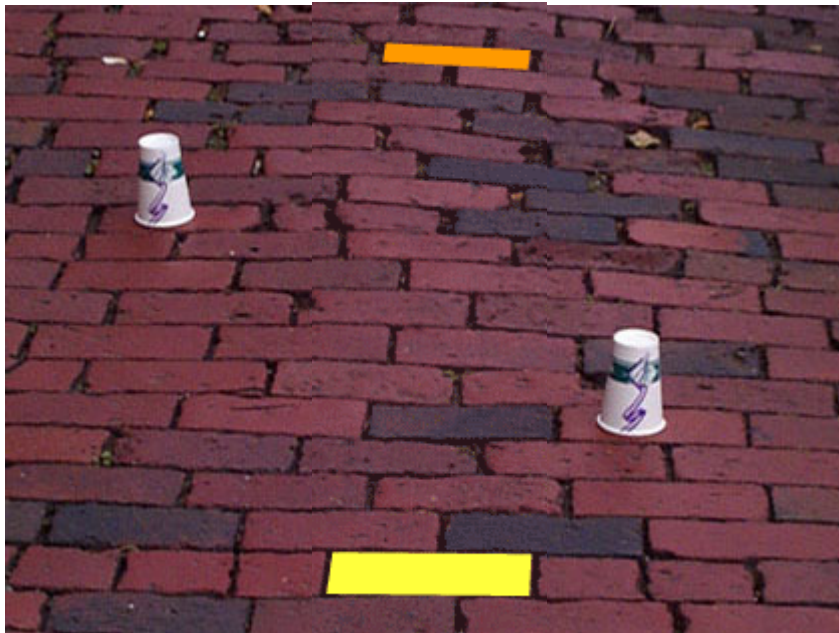

GRADIENT TEXTURE

Objekty či skupiny objektů s homogenní strukturou, opakující se vzor

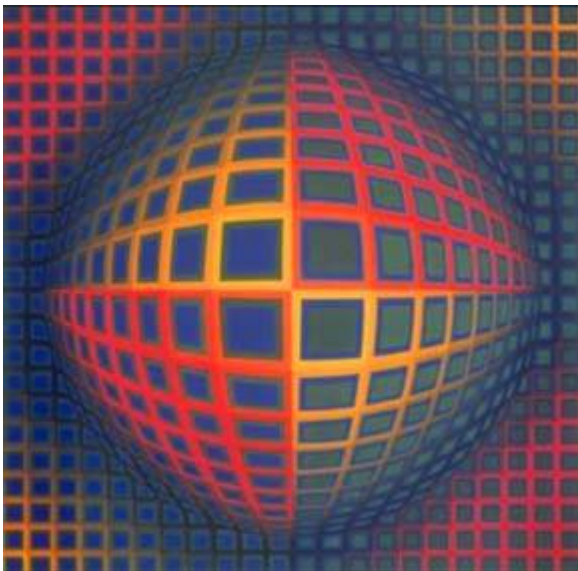
Stupňovaná změna parametrů se vzdáleností:

(a) Menší velikost, (b) menší rozestupy, (c) komprese tvaru

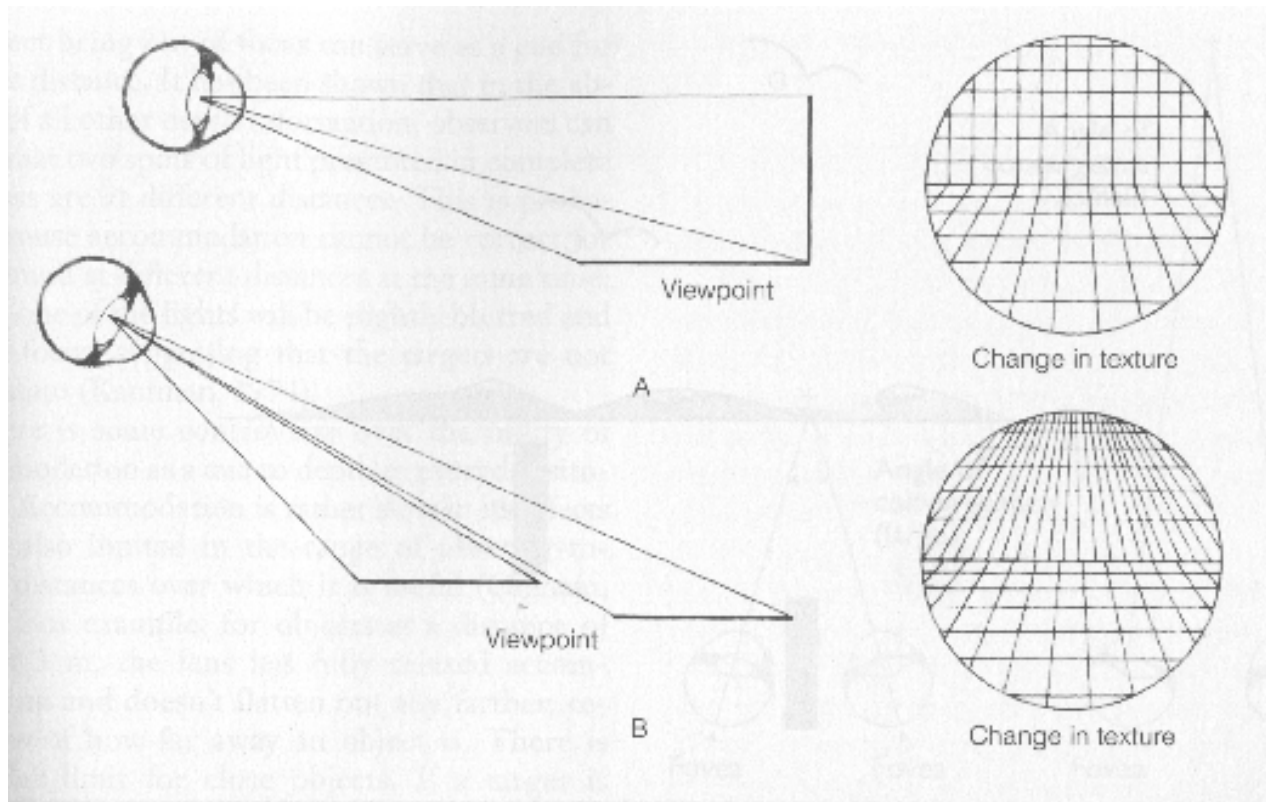
GRADIENT TEXTURY

Cihlová zeď, obložky na pláži, ulice dlážděná kočičími hlavami, slunečnicové pole, lentilky na stole, písečné duny...

GRADIENT TEXTURE

= indikátor vzdálenosti, velikost, sklonu, ALE také změny tvaru povrchu

VÝŠKA V ZORNÉM POLI

Nedíváme se na svět z úrovně zemského povrchu, ale z výšky ± 1.5 metru

—> bližší objekty se promítají do nižších částí na sítnici

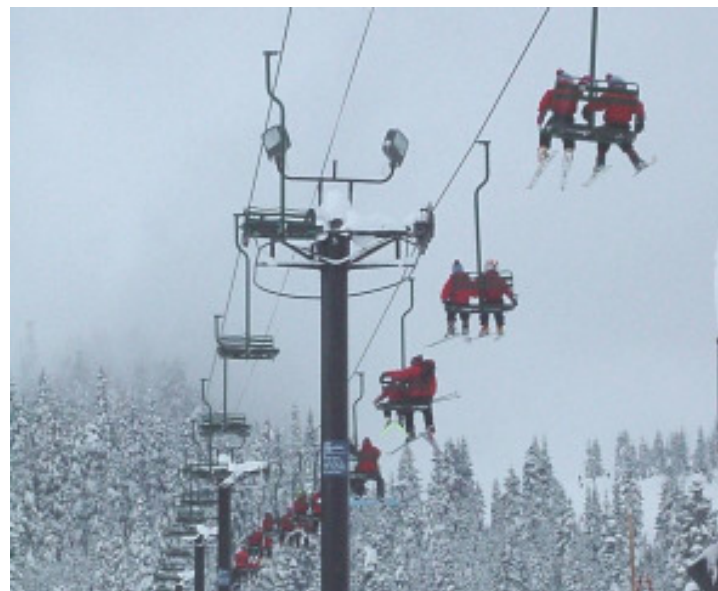
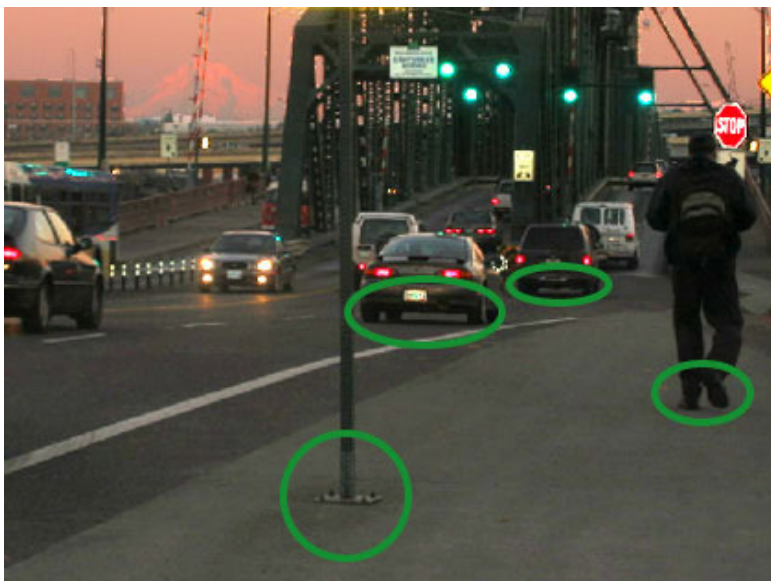
Opačné pravidlo při sledování objektů nad horizontem.

VÝŠKA V ZORNÉM POLI

Relativní metrická informace

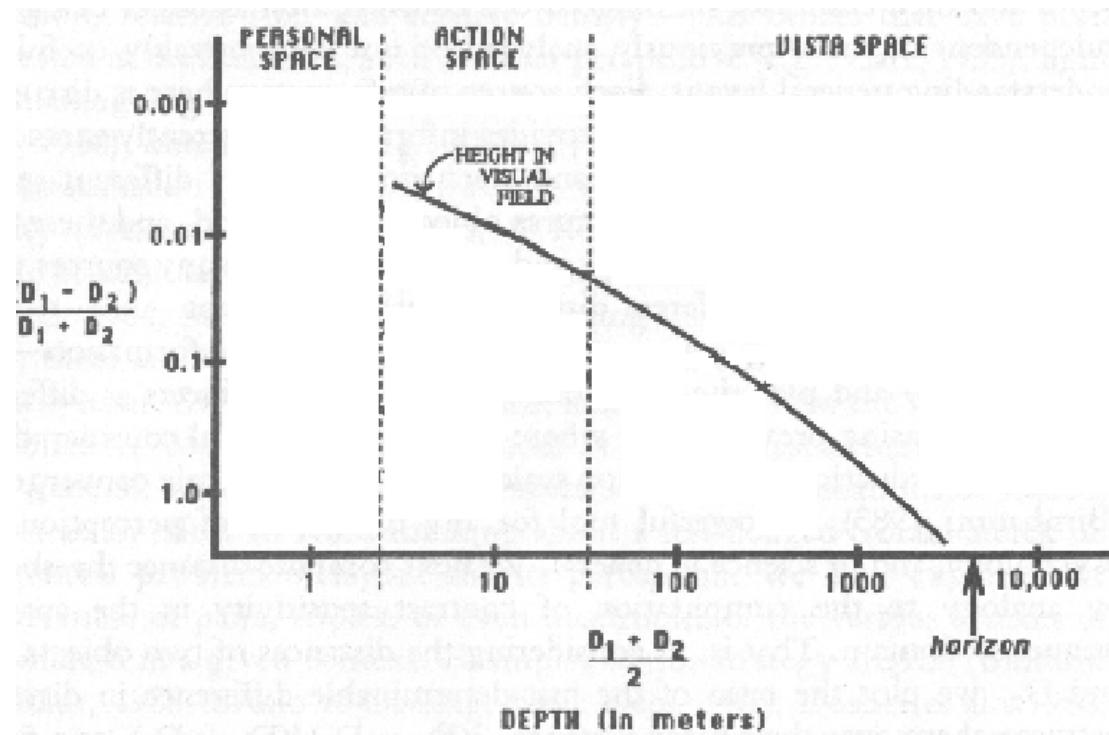
Informativnost závisí na úhlu mezi osou pohledu a horizontem

Pro batole tak končí v mnohem menších vzdálenostech

VÝŠKA V ZORNÉM POLI

relativní metrická informace (do desítek metrů)

Úhel mezi osou pohledu a horizontem - rozdíl dospělý a batole
Krab

ATMOSFÉRICKÁ PERSPEKTIVA

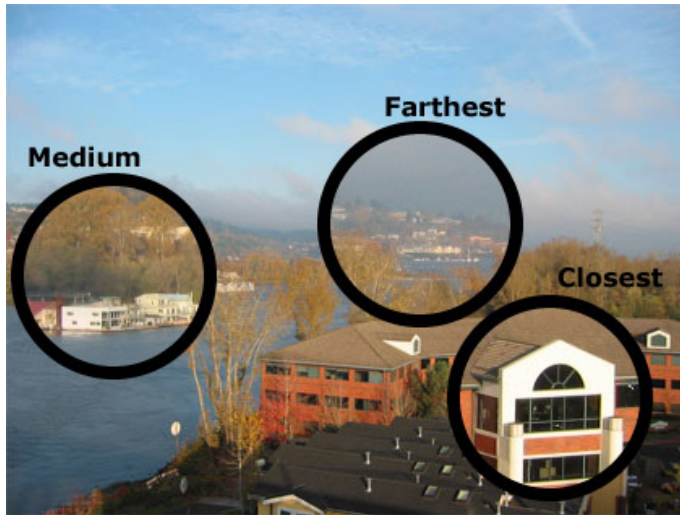
Vlhkost a nečistoty v atmosféře

Světlo ze vzdálených objektů prochází delší dráhu, → více paprsků je rozptýleno

Vzdálené předměty vnímané s nižším kontrastem (nezřetelnost obrysů, nemožnost rozlišit detaily) + modravý nádech

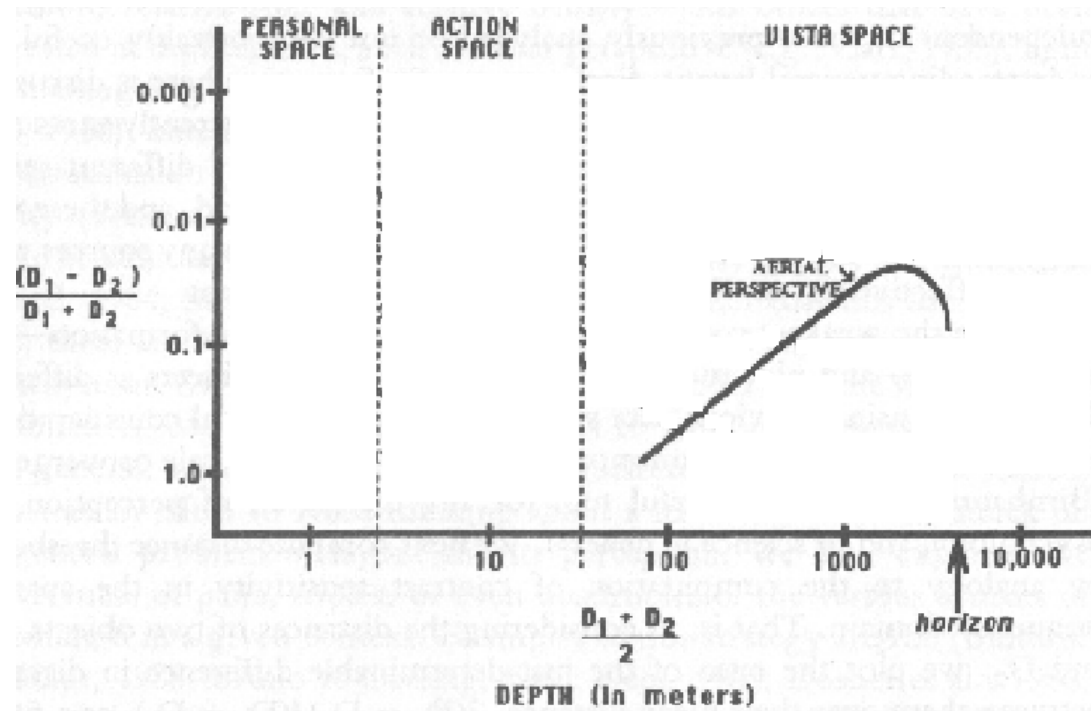
ATMOSFÉRIKÁ PERSPEKTIVA

ATMOSFÉRICKÁ PERSPEKTIVA

ordinální informace (stovky metrů až kilometry)

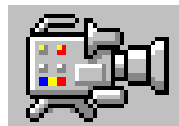
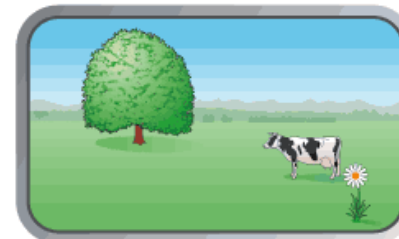
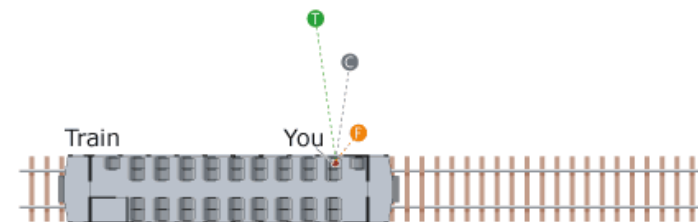
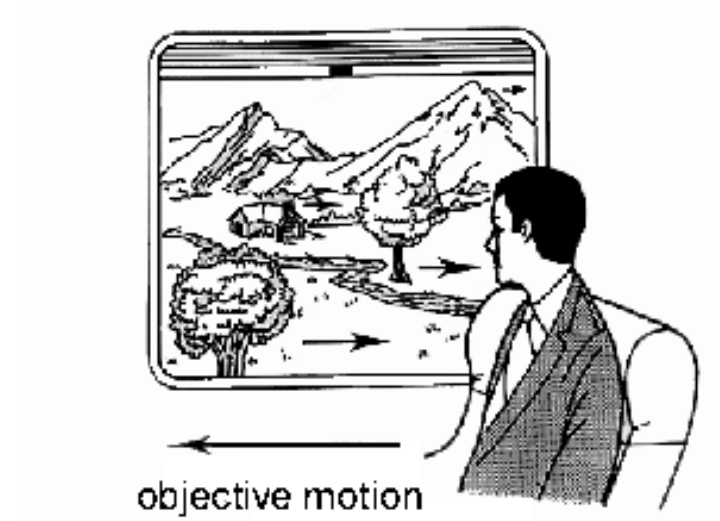

Hory a mlžné město (nehodovost)

PARALAXA POHYBU

Průběžná proměna pozice objektů na sítnici v čase v závislosti na vzdálenosti

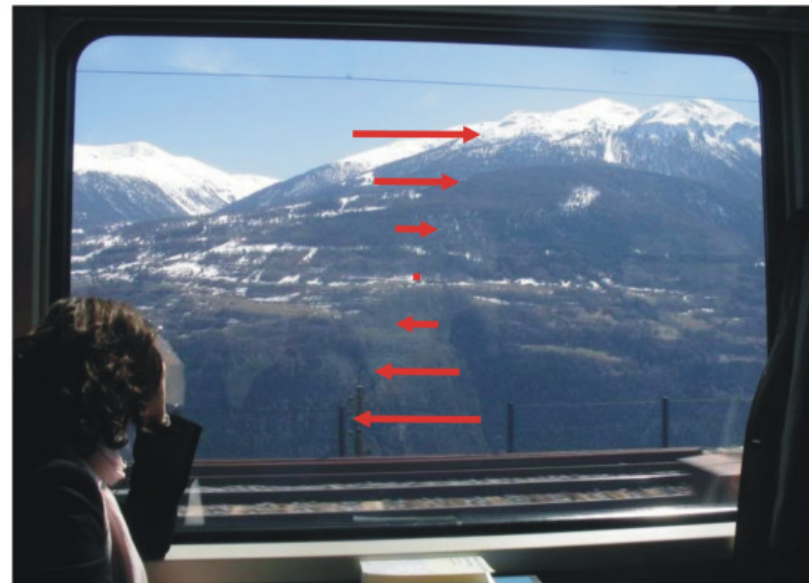
Vzdálenější objekty se přesouvají po sítnici delší dobu a nižší rychlostí než bližší objekty

Video

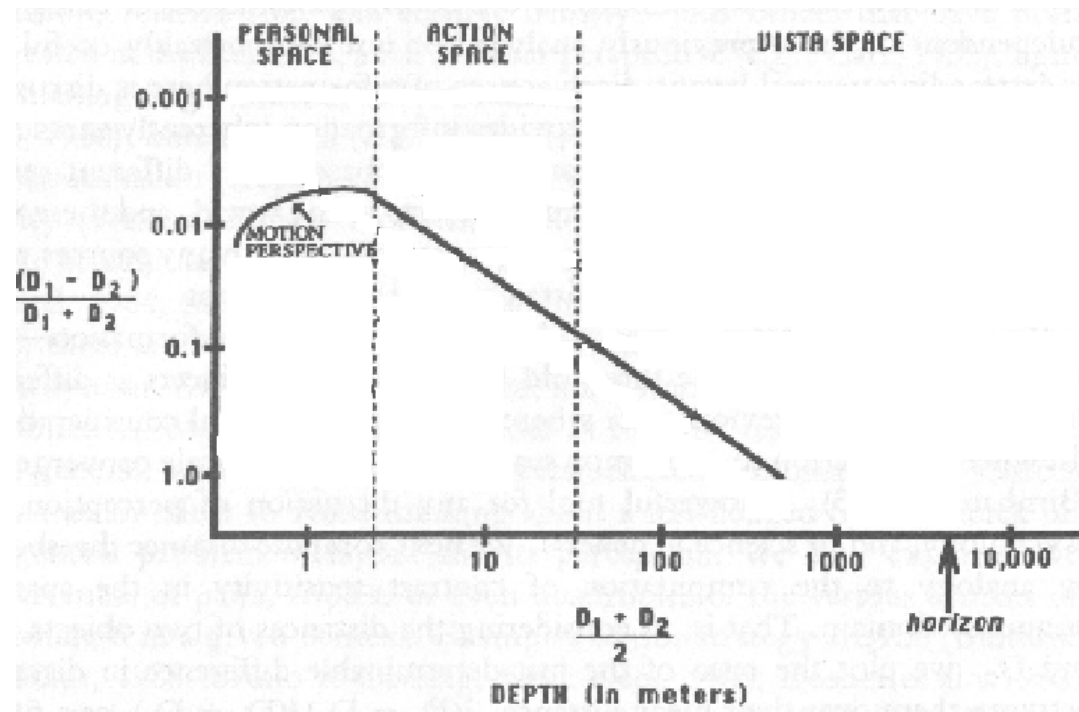
(diferenciální) PARALAXA POHYBU

směr a rychlost promítnutého posunu před a za
fixovaným bodem v prostoru

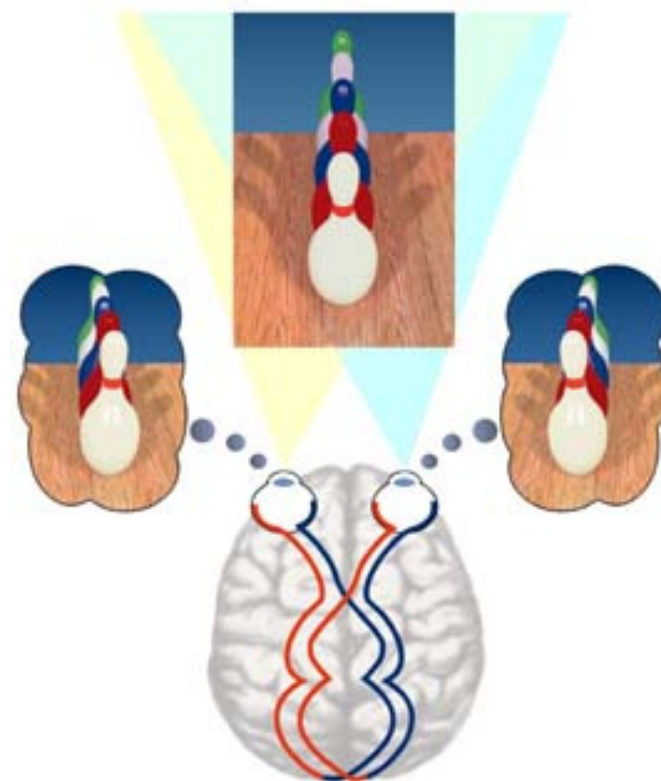

PARALAXA POHYBU

relativní metrická informace (desítky metrů)

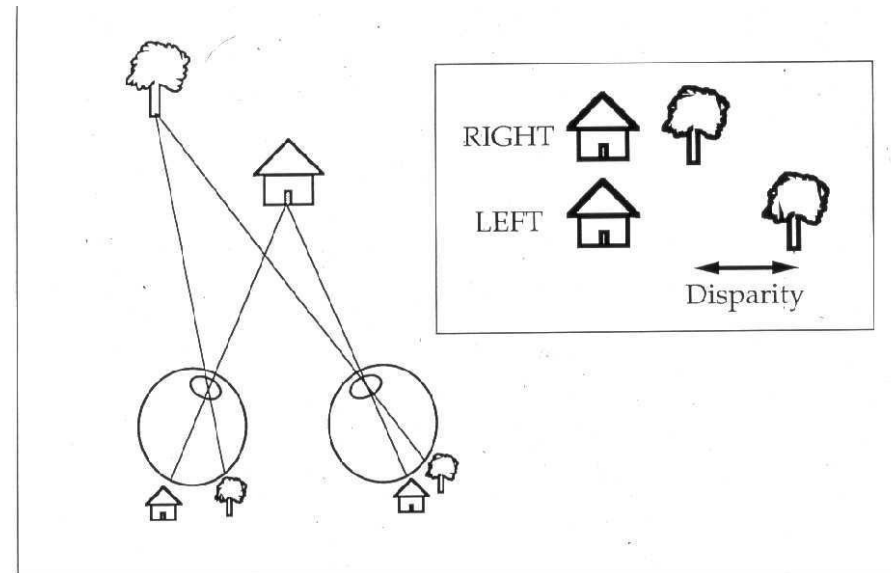
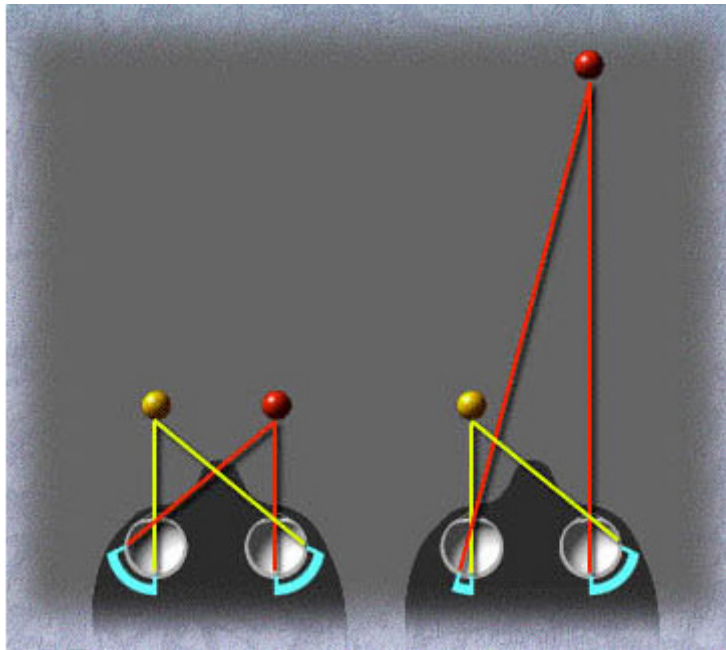

BINOKULÁRNÍ DISPARITA

BINOKULÁRNÍ DISPARITA

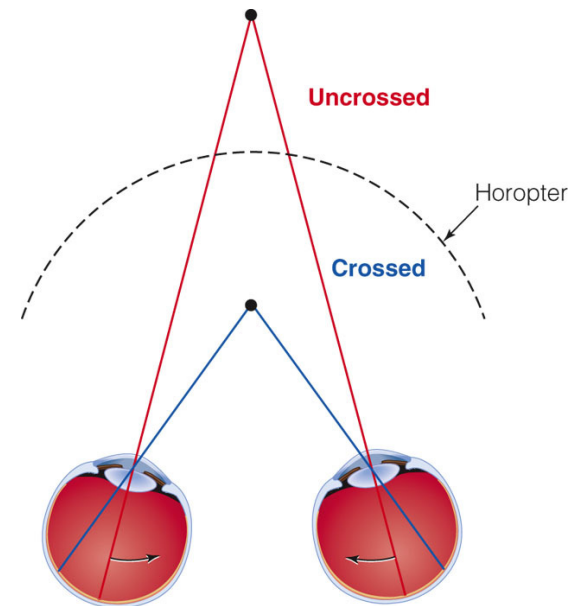
Velikost a znamínko disparity

BINOKULÁRNÍ DISPARITA

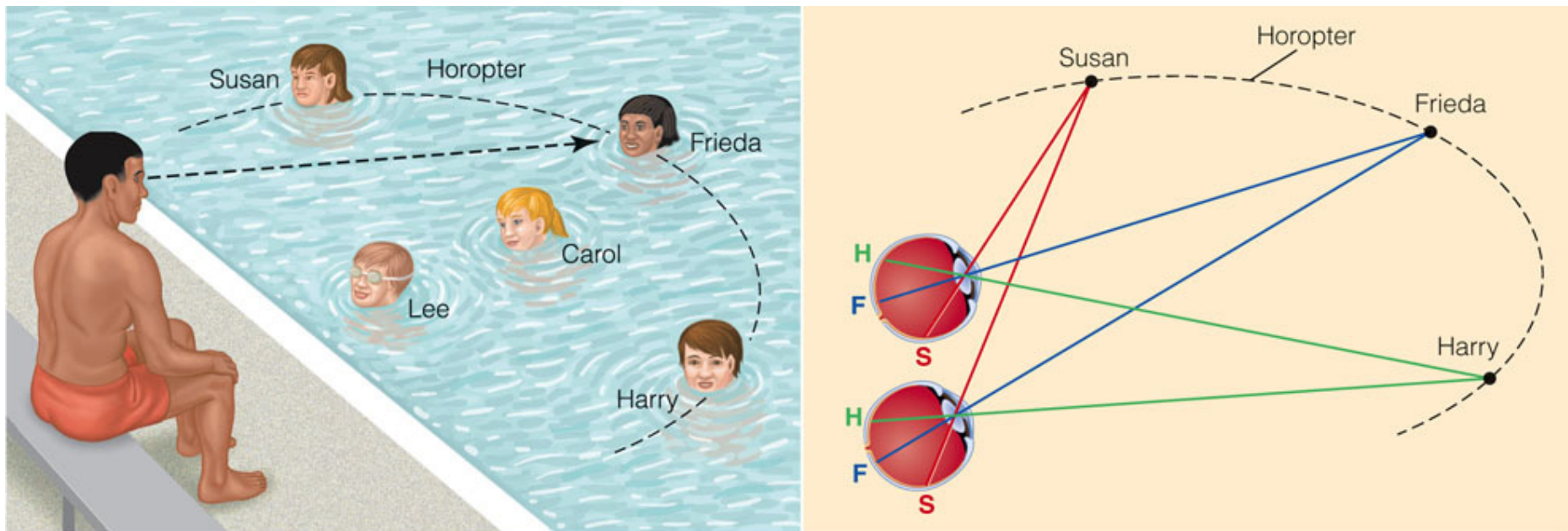
Nepřekřížená disparita - bližší objekt je fixovaný, vzdálenější „rozdvojen“ - L strana u L oka, P strana u P oka.

Překřížená disparita - vzdálenější objekt je fixovaný, bližší „rozdvojen“ - P strana u L oka, L strana u P oka.

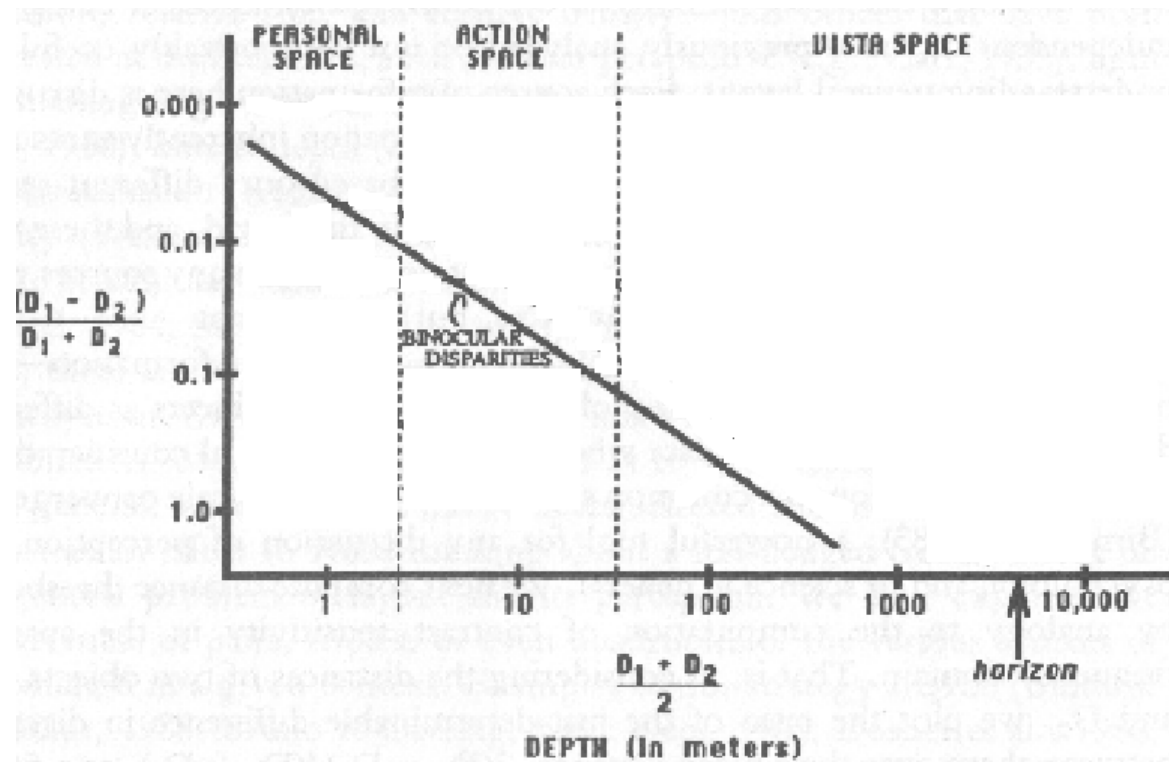
HOROPTER

Horopter - pomyslný kruh o poloměru vzdálenosti mezi pozorovatelem a sledovaným předmětem. Všechny další předměty v této vzdálenosti mají obrazy na korespondujících místech sítnice.

BINOKULÁRNÍ DISPARITA

BINOKULÁRNÍ DISPARITA

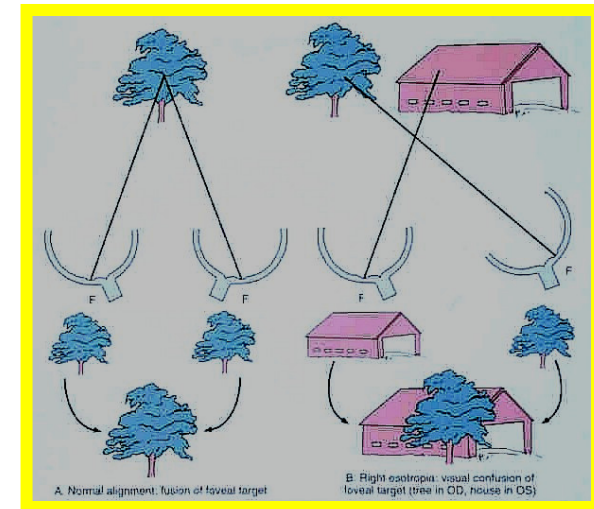
Stereoslepota

Narušené binokulární vidění v dětství v důsledku strabismu, unilaterální katarakty, krátkozrakosti

Strategie zvládnutí diplopie (vidění dvojmo):
amblyopie, potlačení jednoho obrazu, anomální korespondence

Výskyt v populaci: 5-10%; více mezi malíři(?)

Omezení: při sportu, řízení, čtení...

BINOKULÁRNÍ DISPARITA

Způsoby vytvoření prostorového dojmu na ploše

Stereoskop

Anaglyf

Stereogram (auto-, náhodných bodů)

Lentikulární obraz

Hologram

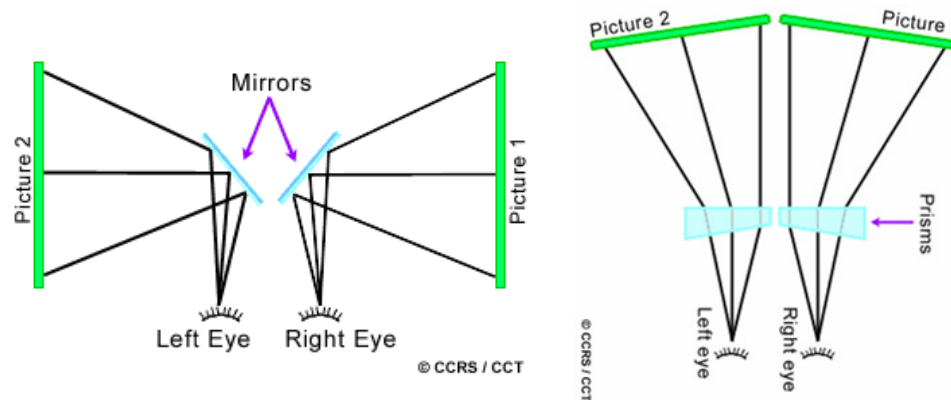
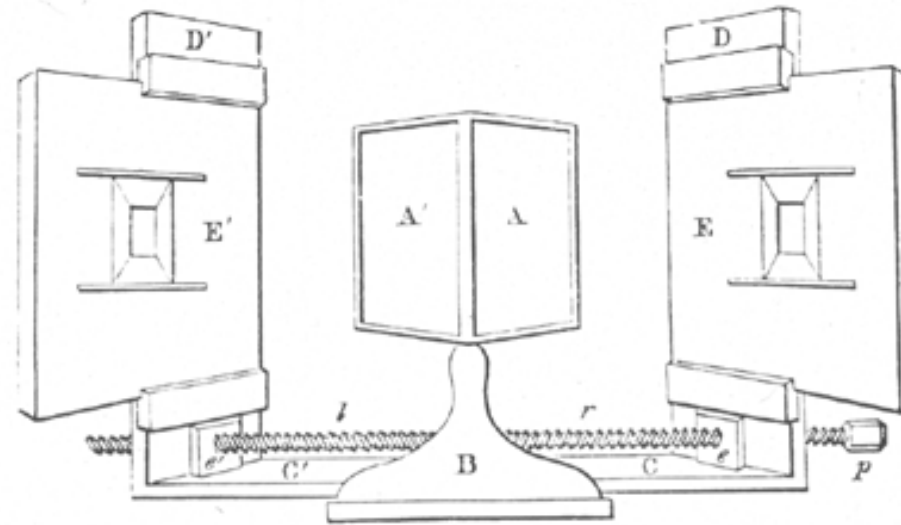
Polarizační brýle

Dva různé obrazy pro obě oči, které jsou
fúzované v mozku

BINOKULÁRNÍ DISPARITA stereoskop

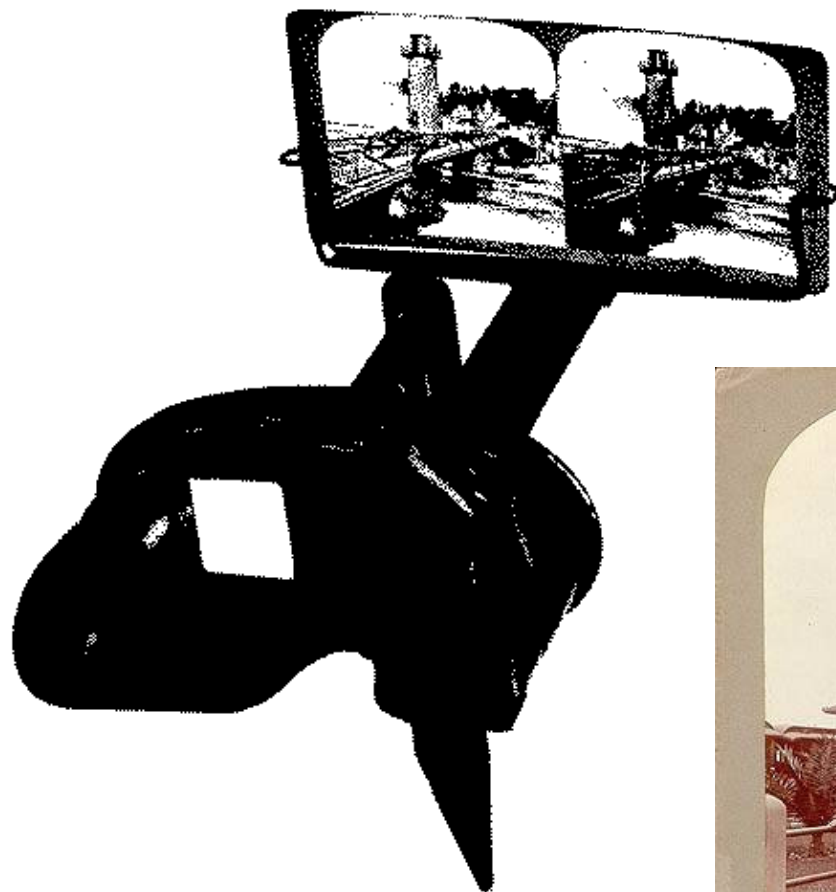

Charles
Wheatstone

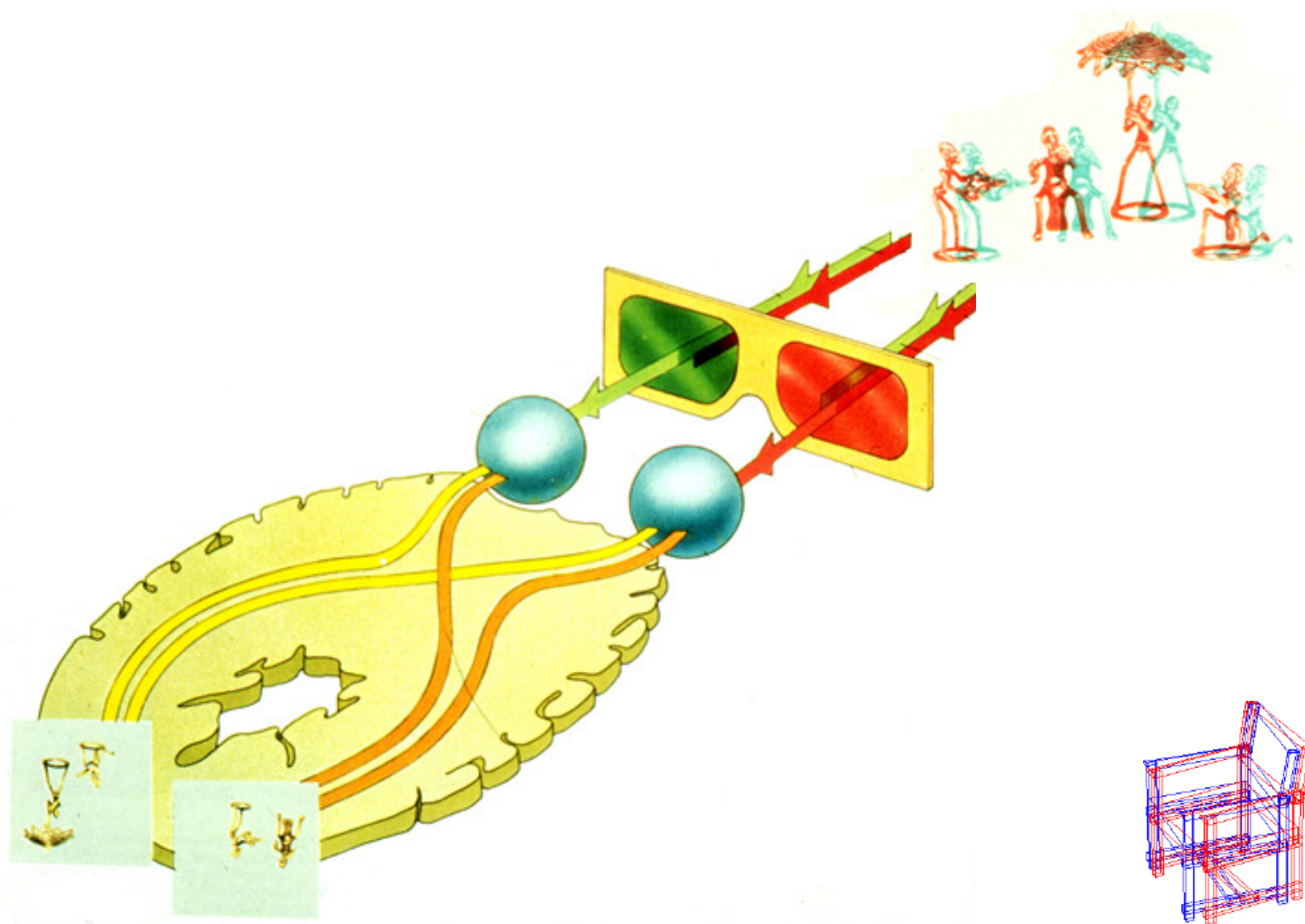

BINOKULÁRNÍ DISPARITA

stereoskop

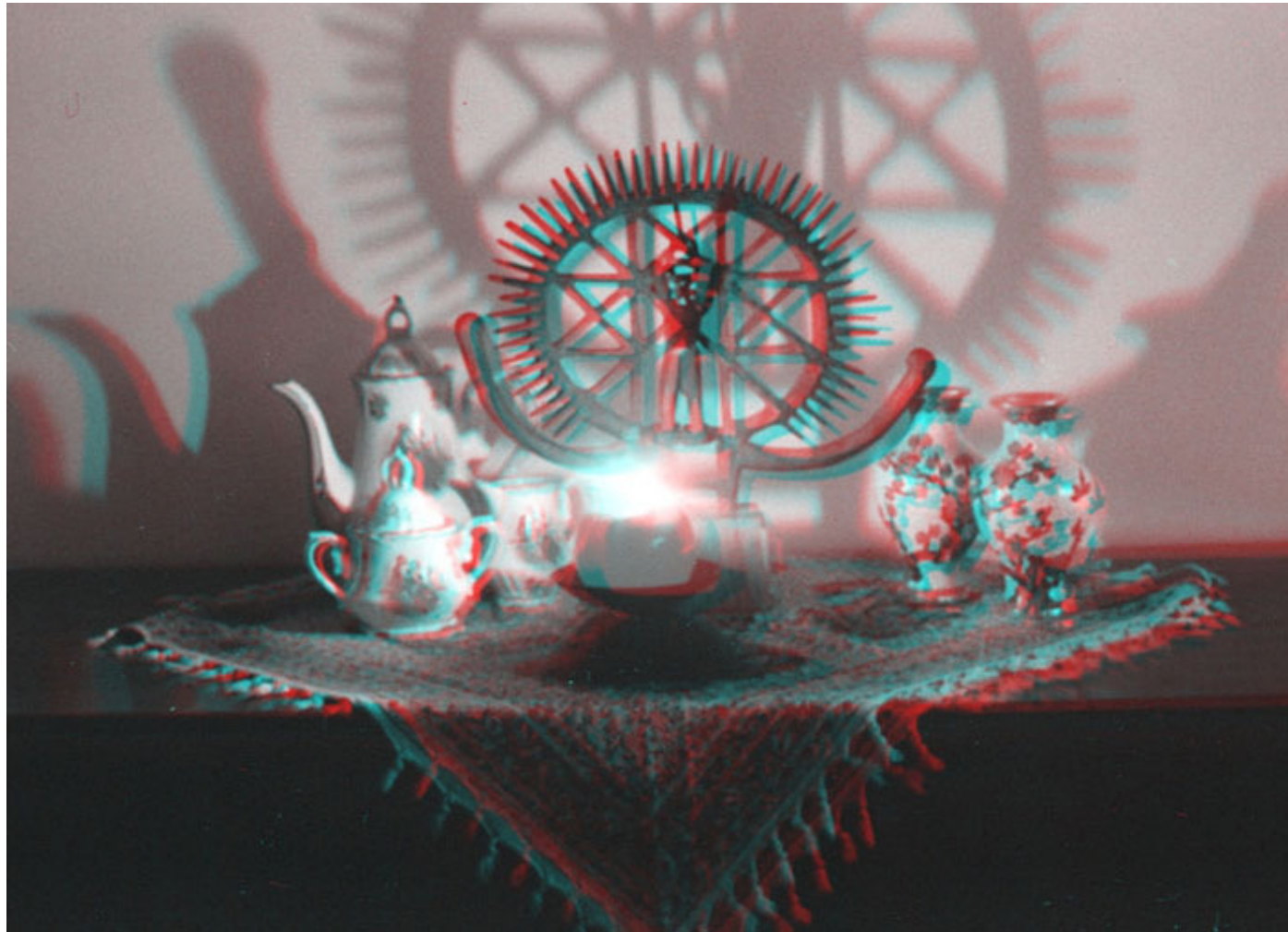
BINOKULÁRNÍ DISPARITA anaglyfy

BINOKULÁRNÍ DISPARITA anaglyfy

BINOKULÁRNÍ DISPARITA anaglyfy

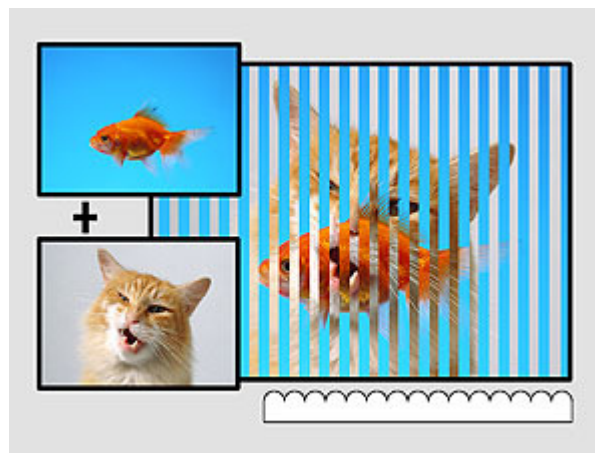

BINOKULÁRNÍ DISPARITA anaglyfy

BINOKULÁRNÍ DISPARITA lentikulár

BINOKULÁRNÍ DISPARITA

lentikulár

BINOKULÁRNÍ DISPARITA lentikulár

BINOKULÁRNÍ DISPARITA lentikulár

BINOKULÁRNÍ DISPARITA

lentikulár

BINOKULÁRNÍ DISPARITA lentikulár

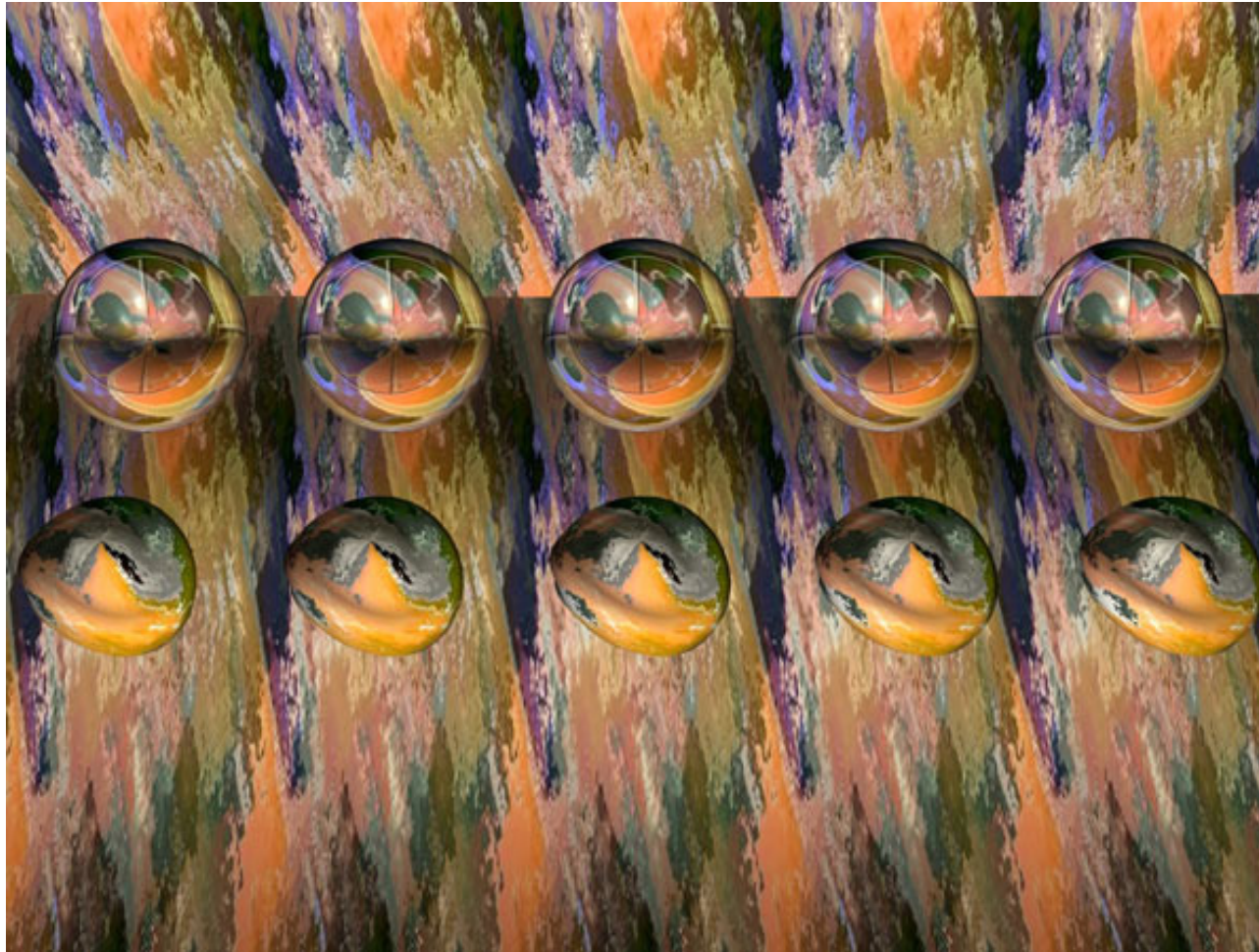

BINOKULÁRNÍ DISPARITA lentikulár

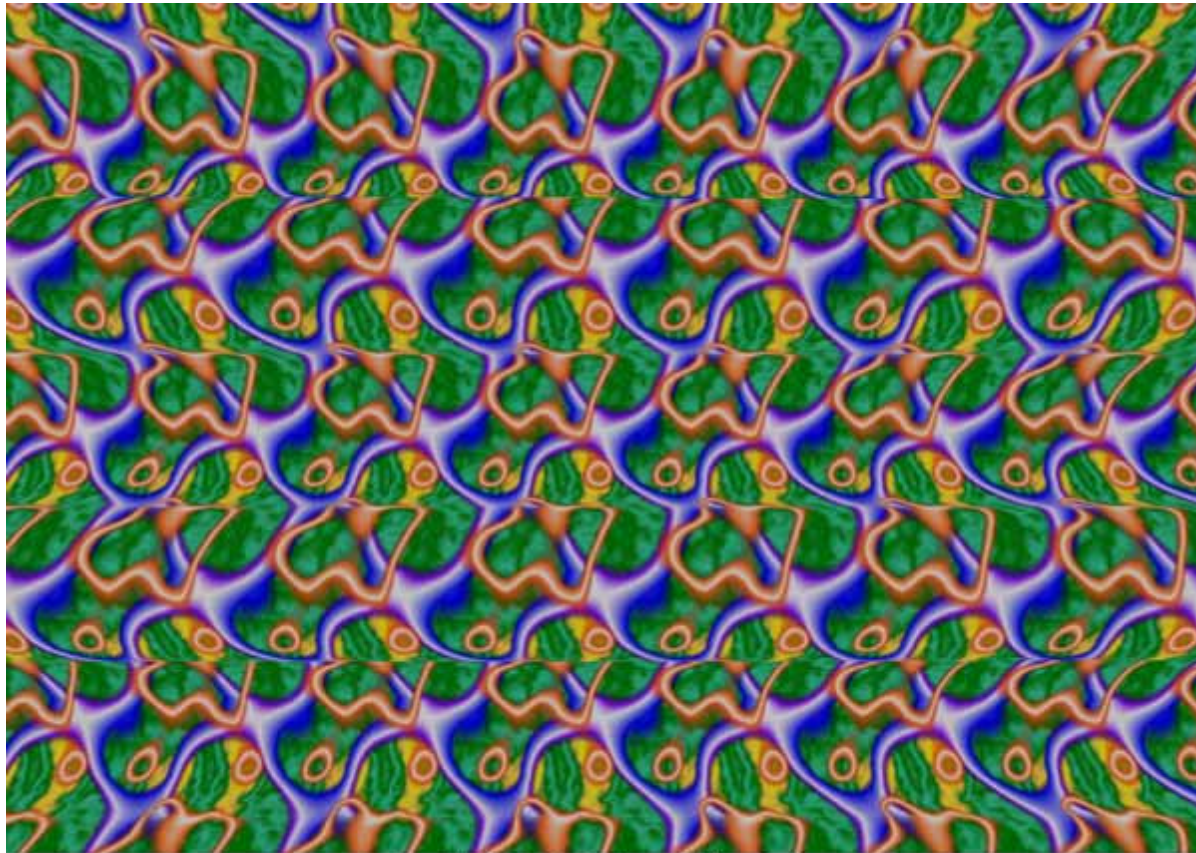

BINOKULÁRNÍ DISPARITA autostereogram

BINOKULÁRNÍ DISPARITA

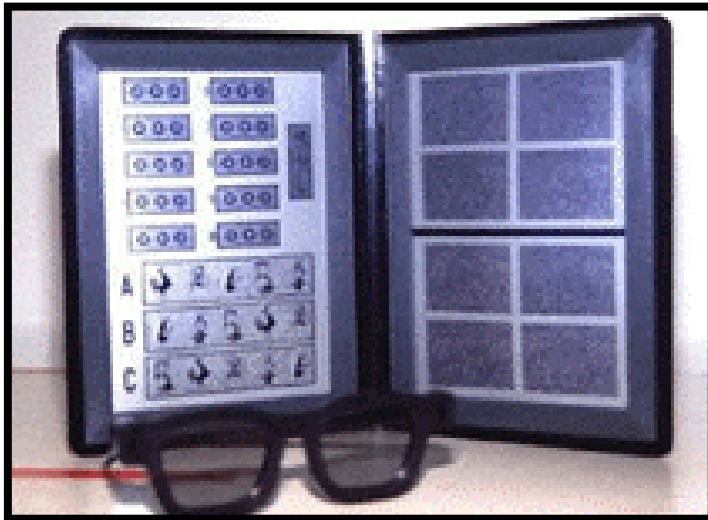
autostereogram

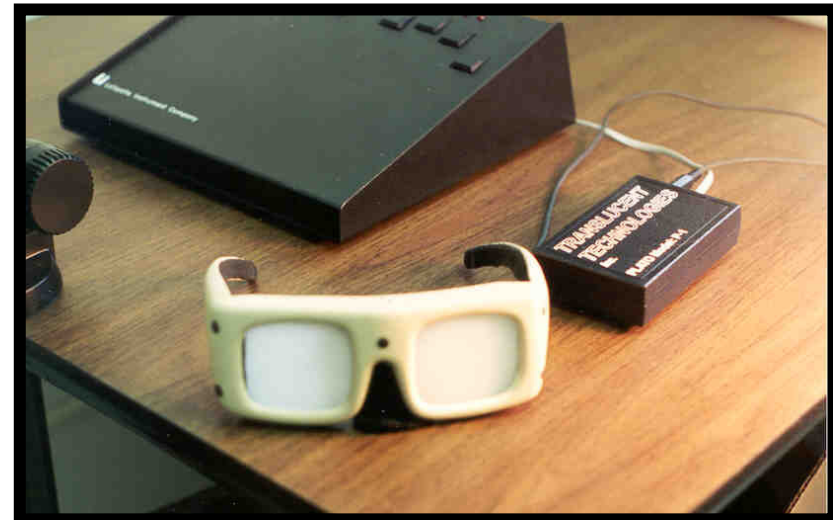
Copyright 2005, B.P. Johnson (X-Your-Eyes)
Demonstration of Single Viewpoint Stereography method for creation of stereograms, Patent Pending
Cross your eyes to see the stereographic effect - This image is a still from an animated stereogram

BINOKULÁRNÍ DISPARITA

polarizační a závěrkové brýle

Polarizační filtry dovolují projít pouze světlu v jednom směru vlnění; vertikální složce u levého oka a horizontální u pravého oka

Střídavá prezentace jednomu a druhému oku

Které informační zdroje jsou přítomny?

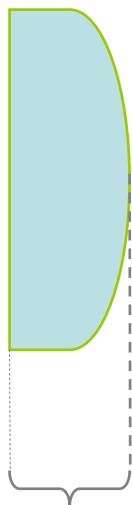
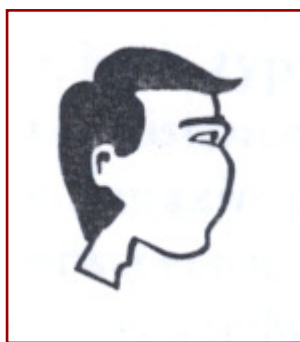

EFEKTIVITA NÁPOVĚDÍ JAK KDY

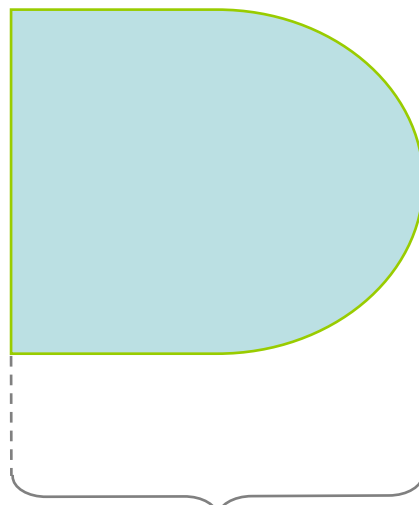
Nápoředi poskytuji pozorovateli množství užitečných informací o prostorovém uspořádaní, ale jejich dostupnost je omezené na určité podmínky, jejichž platnost není vždy zcela samozřejmá

Účinnost lineární perspektivy je např. podmíněna souběžnými liniemi, gradientu uniformitou textury, atmosférické množstvím předmětů v různých vzdálenostech, vergence vzdáleností podnětu do 2 metrů...

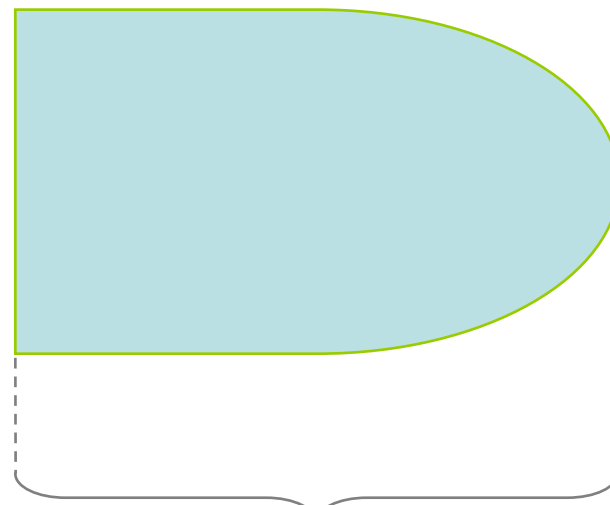
EFEKTIVITA NÁPOVĚDÍ PODLE VZDÁLENOSTI

do 2 metrů

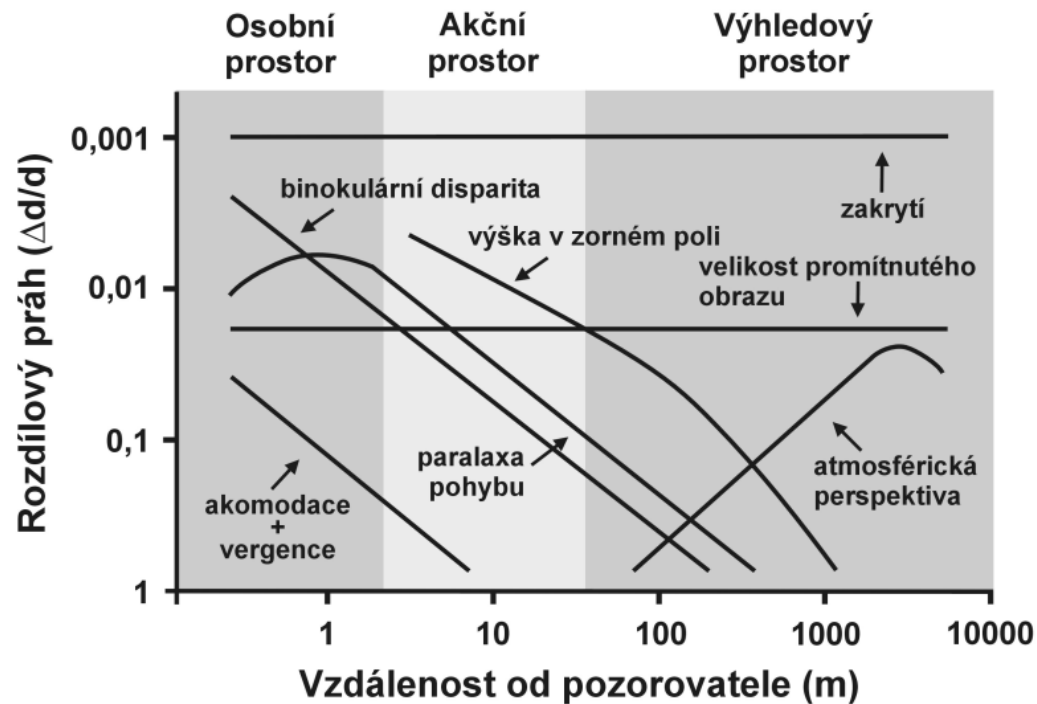

2 - 30
metrů

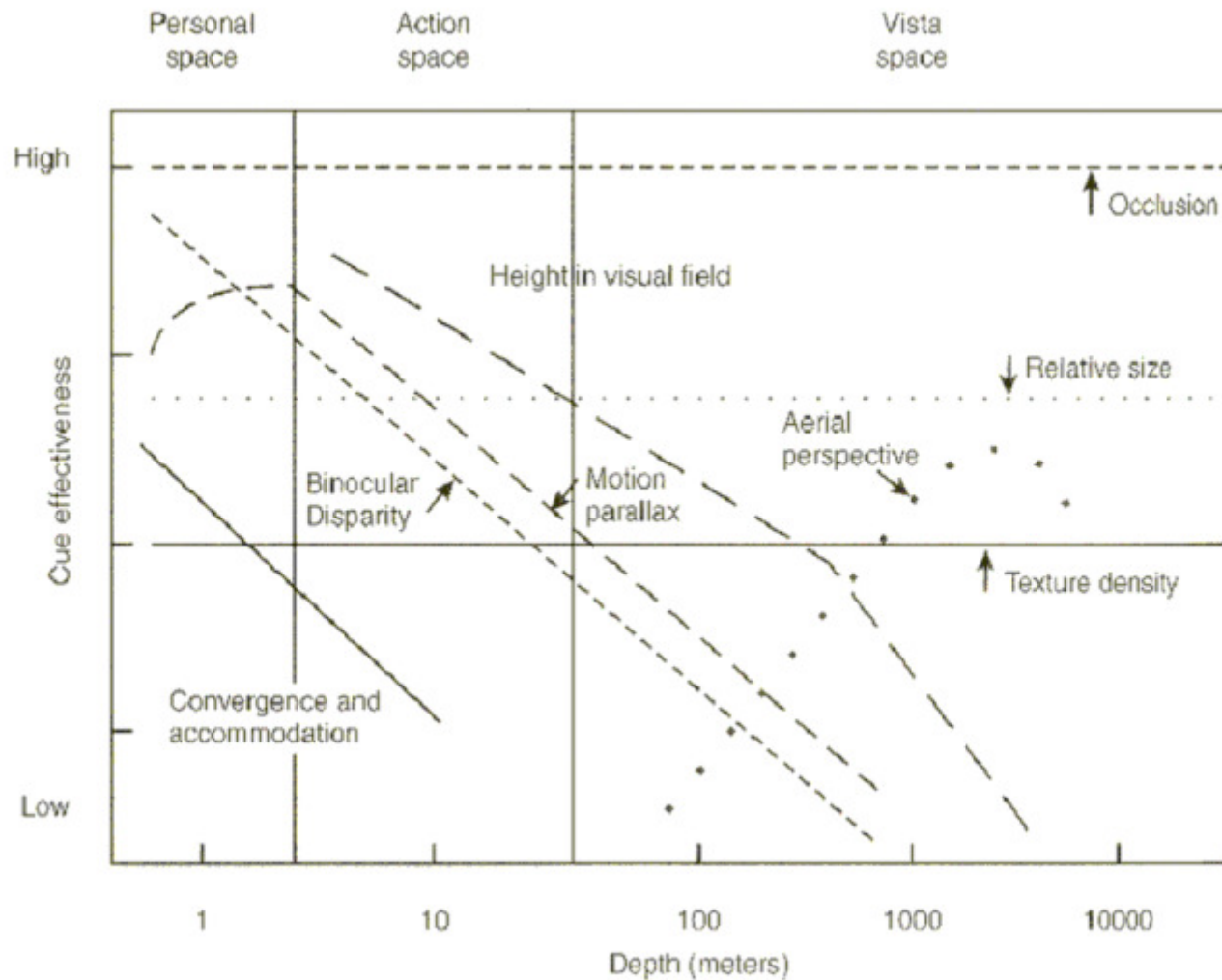

více než 30 metrů

EFEKTIVITA NÁPOVĚDÍ PODLE VZDÁLENOSTI

EFEKTIVITA NÁPOVĚDÍ PODLE VZDÁLENOSTI

EFEKTIVITA NÁPOVĚDÍ PODLE VZDÁLENOSTI

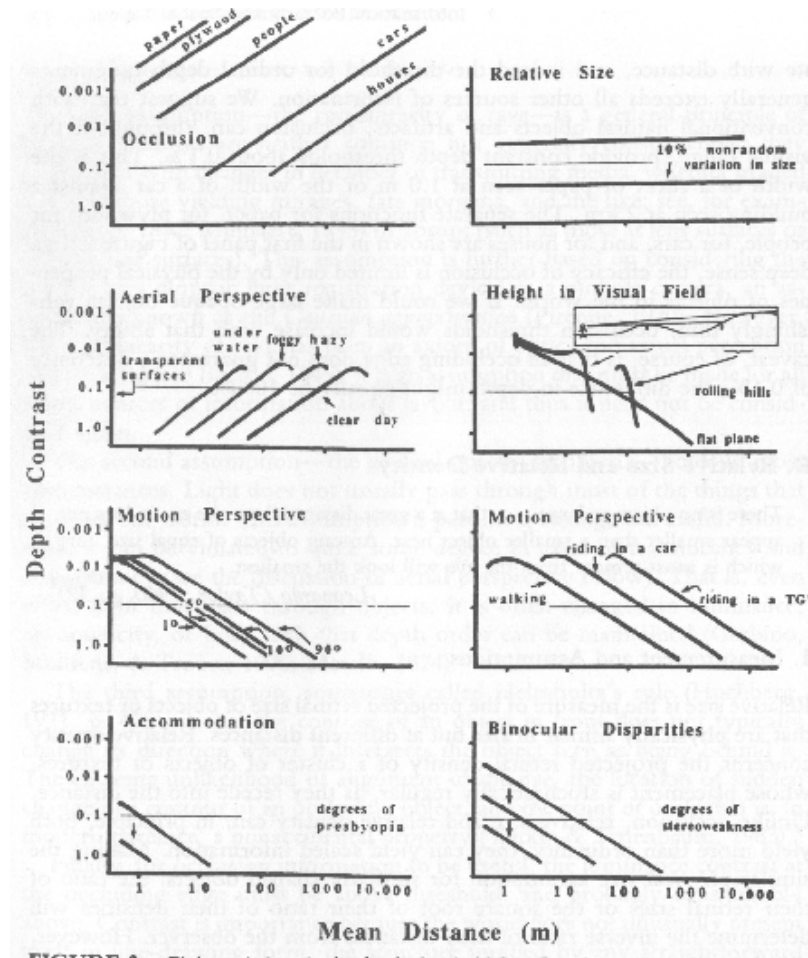
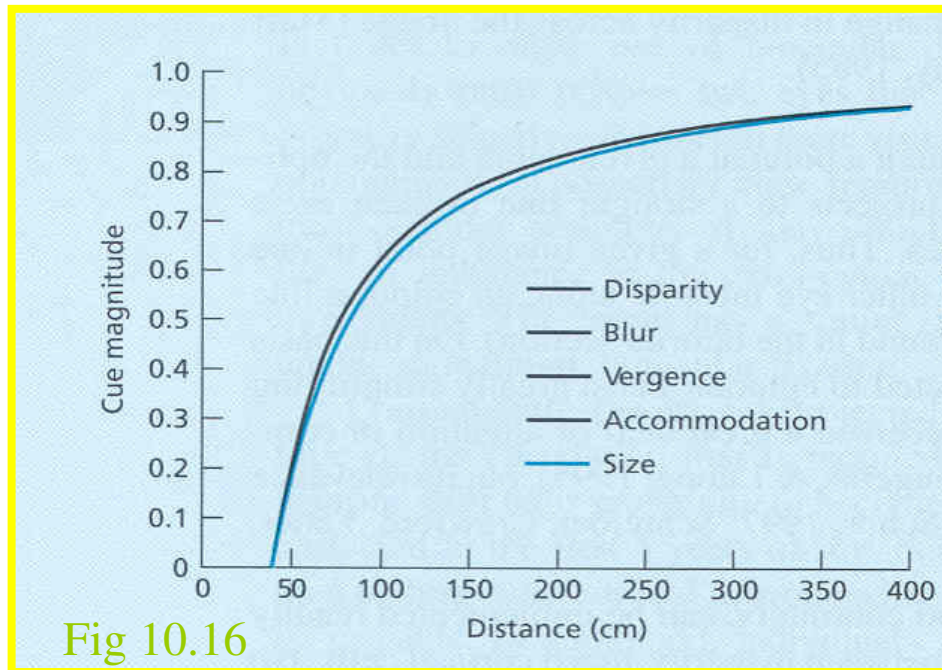

FIGURE 1. Effect of distance on the effectiveness of various depth cues.

Combining depth cues

information from
different cues is
highly correlated

visual system takes weighted average of estimates provided by
different cues (Bayesian approach)

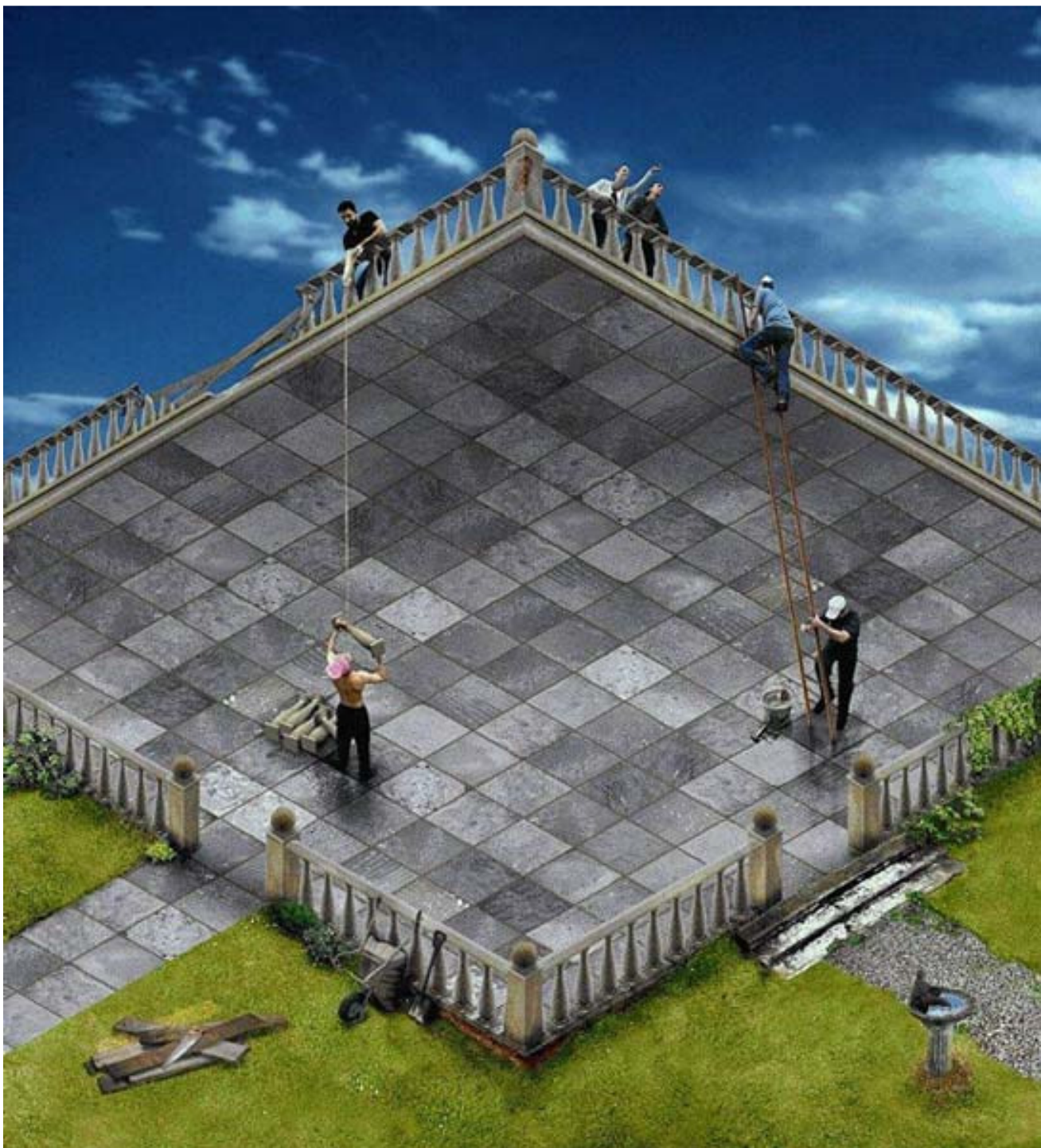
cue weight vary according to stimulus conditions (e.g. texture gradients
weighted less when no textured surfaces)

less depth perceived when cues are in conflict

K
o
n
f
l
i
k
t

n
á
p
o
v
ě
d
í

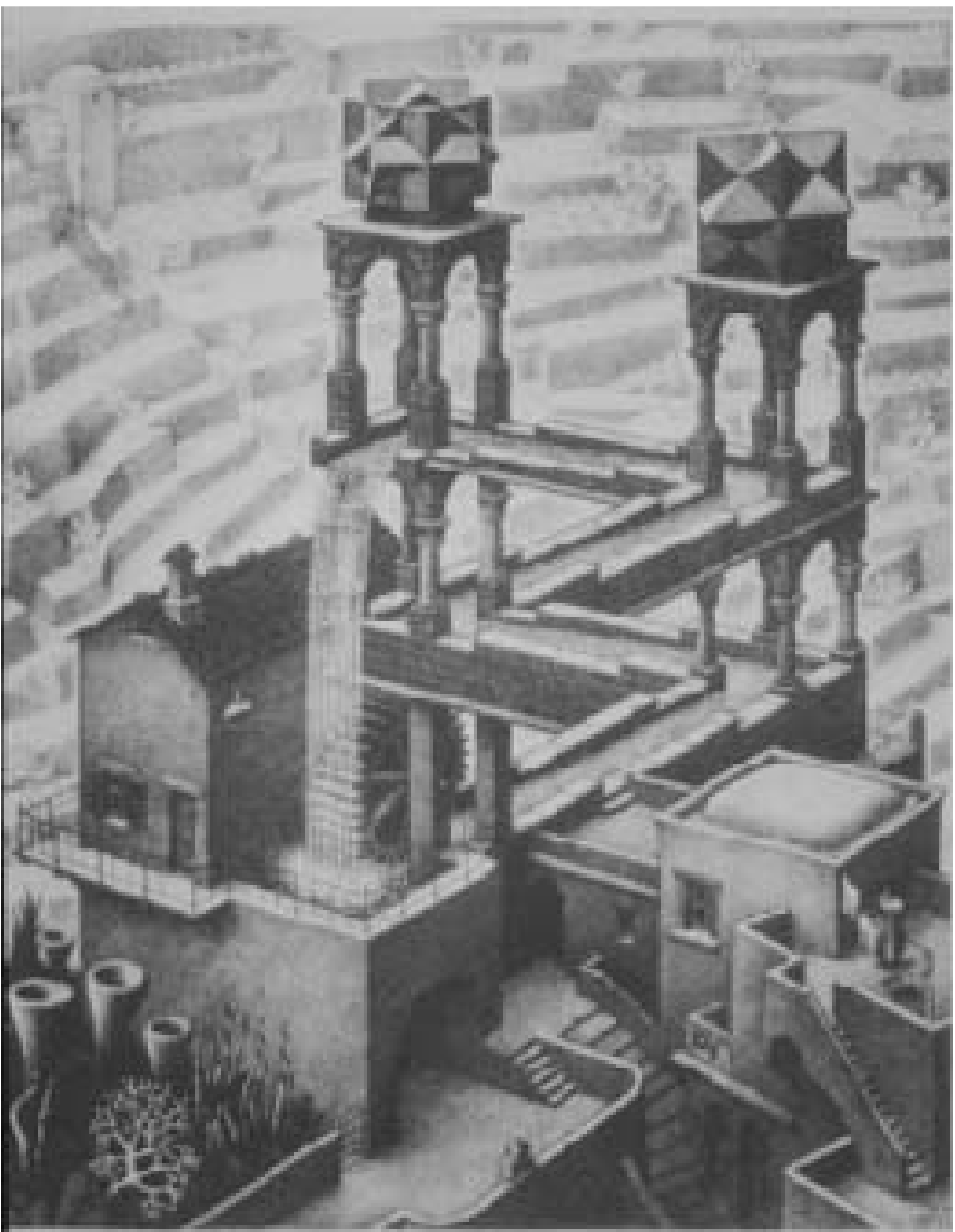

K
o
n
f
l
i
k
t

n
á
p
o
v
ě
d
í

K
o
n
f
l
i
k
t

n
á
p
o
v
ě
d
í
d

K
o
n
f
l
i
k
t

n
á
p
o
v
ě
d
í

**VNÍMÁNÍ
PROSTORU
II.**

interpozice

velikost na sítnici

výška v poli

lineární
perspektiva

lineární perspektiva
+ gradient textury

atmosférická
perspektiva

DEPTH CUES

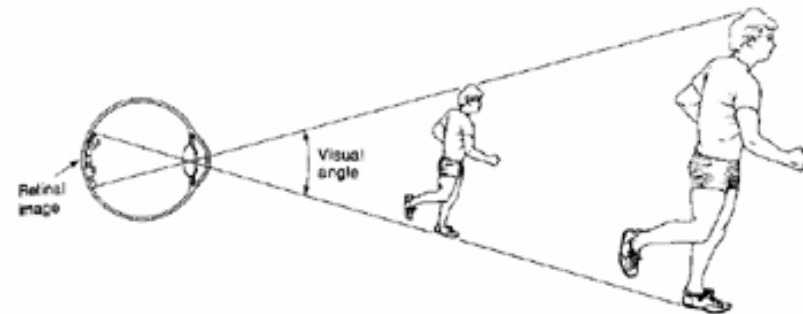
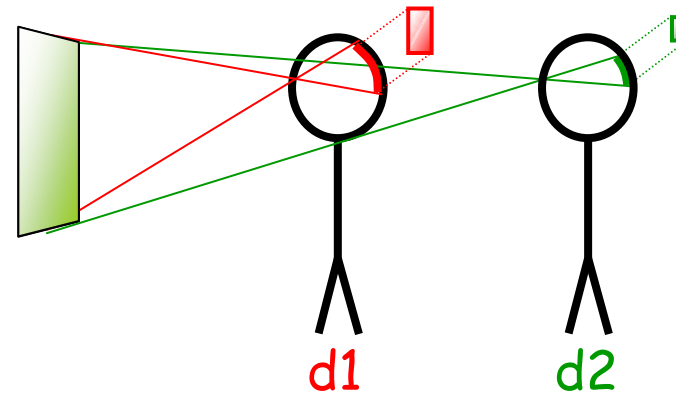

DEPTH CUES

Dílčí prostorové odhady

Objekty se nám v různých vzdálenostech zdají stále stejně velké (*konstantnost*). Přitom velikost jejich sítnicového obrazu se se vzdáleností zmenšuje

SIZE-DISTANCE INVARIANCE HYPOTHESIS

Při percepčním hodnocení velikosti bereme v potaz informaci o vzdálenosti a promítnuté parametry podnětu podle ní škálujeme.

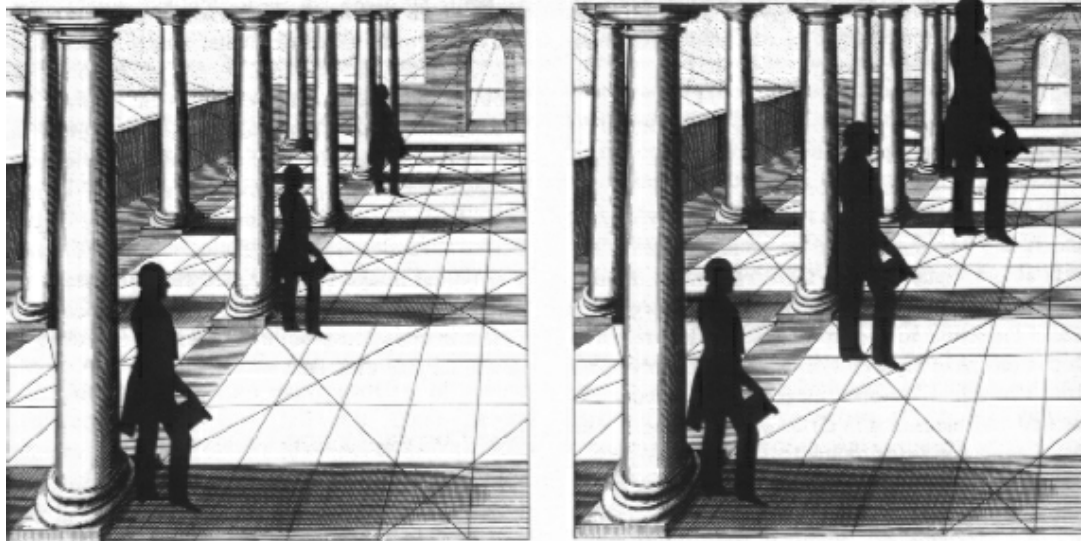

FIGURE 14-3 (A) Three men, whose retinal images grow smaller as they appear to be more distant; however, because of size constancy they appear to be the same size. (B) Here, when the images remain the same size, the more distant man appears to be larger.

Přeškálování

Ne-přeškálování

VNÍMÁNÍ PROSTORU

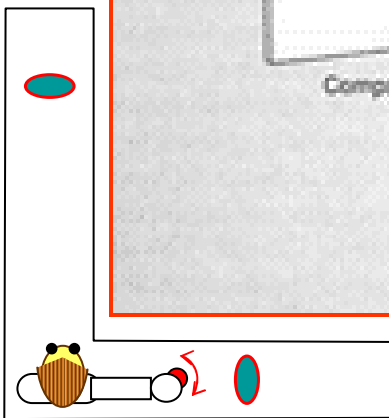
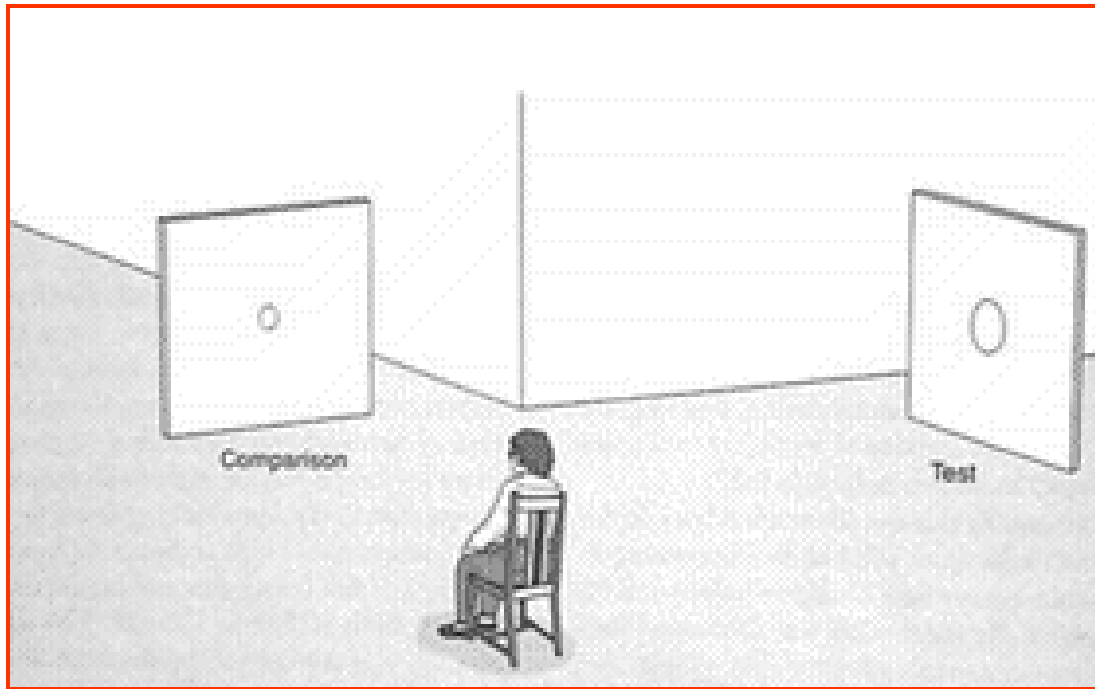
V přirozeném podmínkách, s možností interakce v prostředí a s množstvím dostupných informačních zdrojů je naše představa o prostorovém uspořádání přesná a spolehlivá, přinejmenším vzhledem k vykonávaným činnostem

OVŠEM

Může dojít ke zkreslení této představy v podmínkách (i) na náповědi chudých, (ii) při konfliktu jednotlivých náповědí, (iii) při zohlednění informací v podnětu neobsažených, (iv) při špatném osvětlení, (v) při absenci kontextu, (vi) při manipulaci s rozmístěním bodů v prostoru

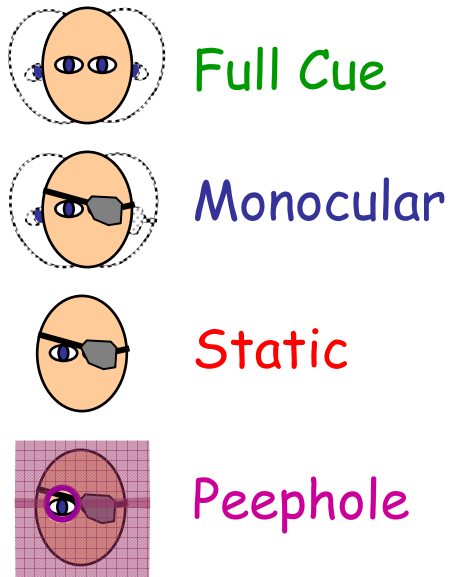
SIZE-DISTANCE INVARIANCE HYPOTHESIS a dostupnost nápovědí

- S - 3 metry; T - 3 až 36 metrů
- nastavit velikost srovnávacího disku tak, aby odpovídala velikosti disku testového
- čtvero podmínek testování - podle dostupnosti nápovědí

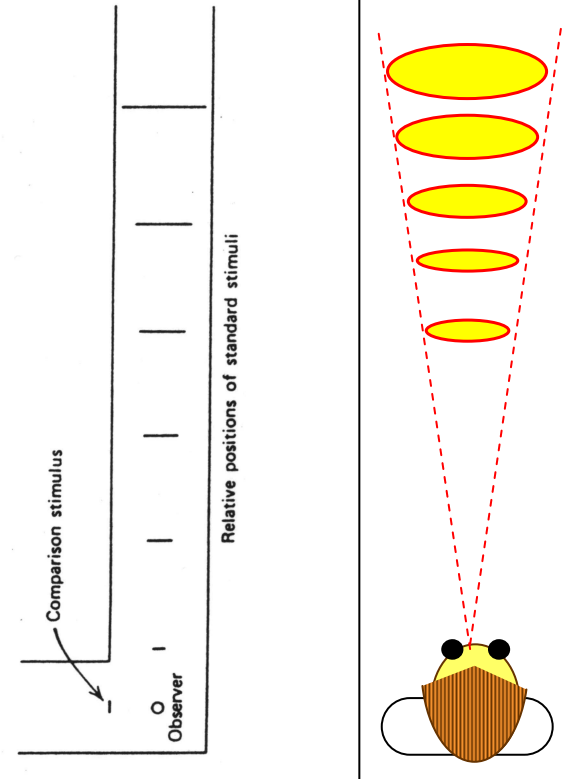

Holway a Boring (1941)

Holway & Boring (1941)

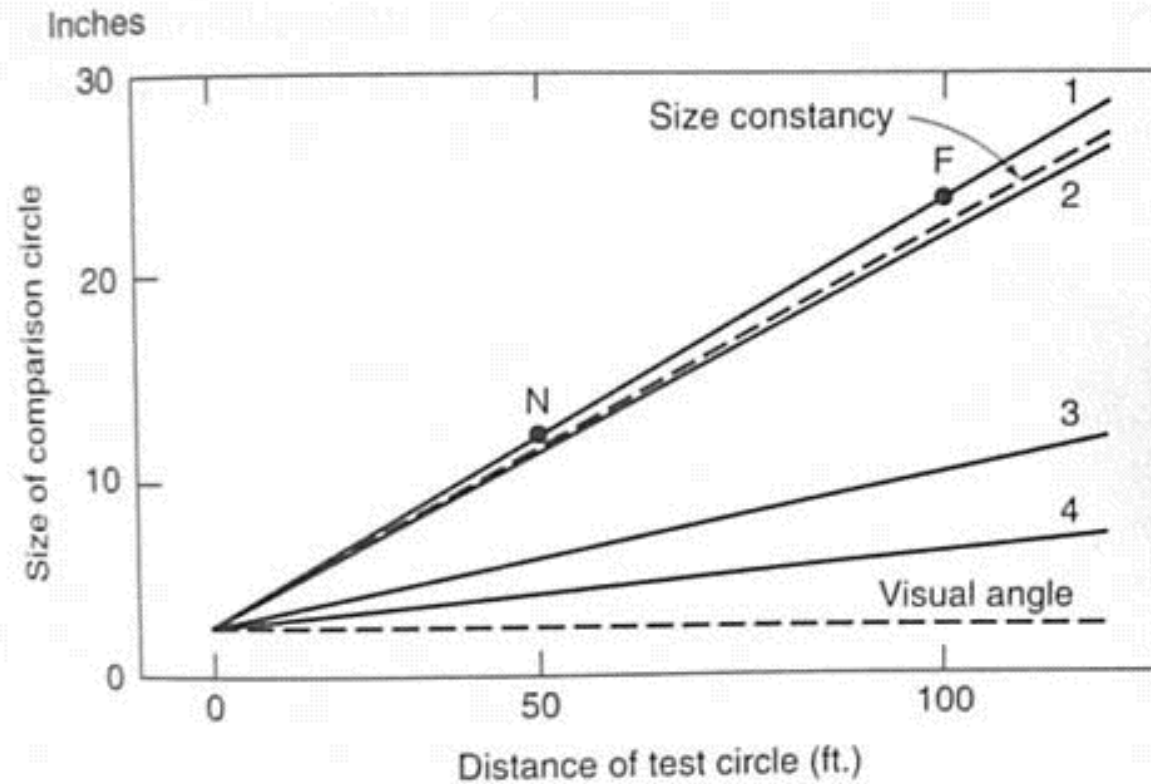

dostupnost nápovědí

konstantní zorný úhel (1°)

Holway & Boring (1941)

- méně nápovědí → menší rozsah přeškálování

Konstantnost se ztrácí

VNÍMÁNÍ PROSTORU

V přirozeném podmínkách, s možností interakce v prostředí a s množstvím dostupných informačních zdrojů je naše představa o prostorovém uspořádání přesná a spolehlivá, přinejmenším vzhledem k vykonávaným činnostem

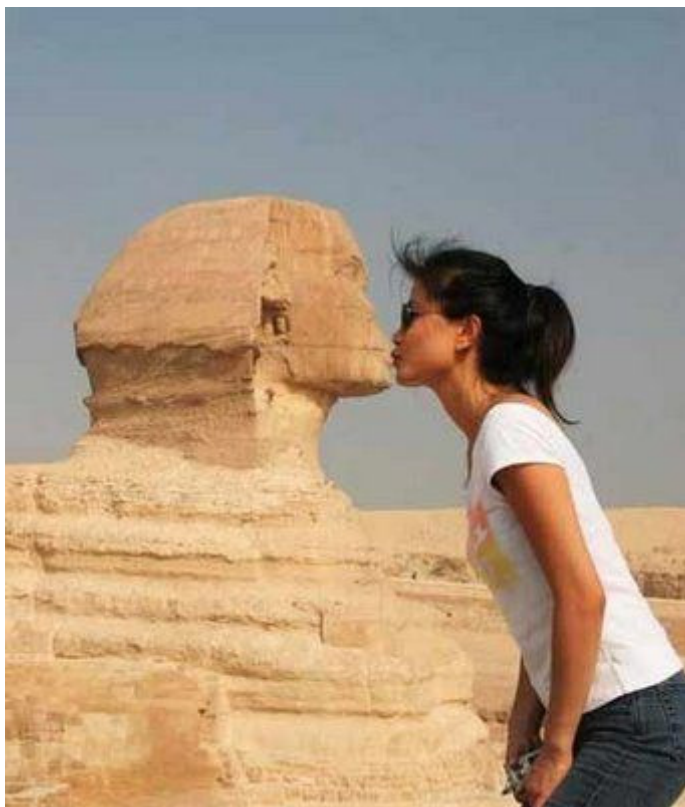
OVŠEM

Může dojít ke zkreslení této představy v podmínkách (i) na nápovědi chudých, (ii) při konfliktu jednotlivých nápovědí, (iii) při zohlednění informací v obraze neobsažených, (iv) při špatném osvětlení, (v) při absenci kontextu, (vi) při manipulaci s rozmístěním bodů v prostoru

Konflikt nápovědí

Konflikt nápovědí

Konflikt nápovědí

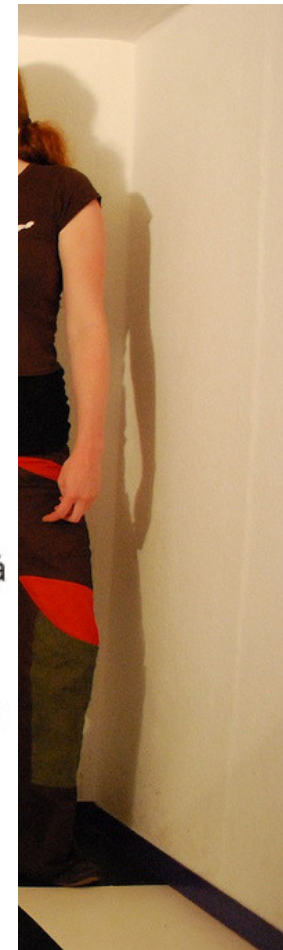
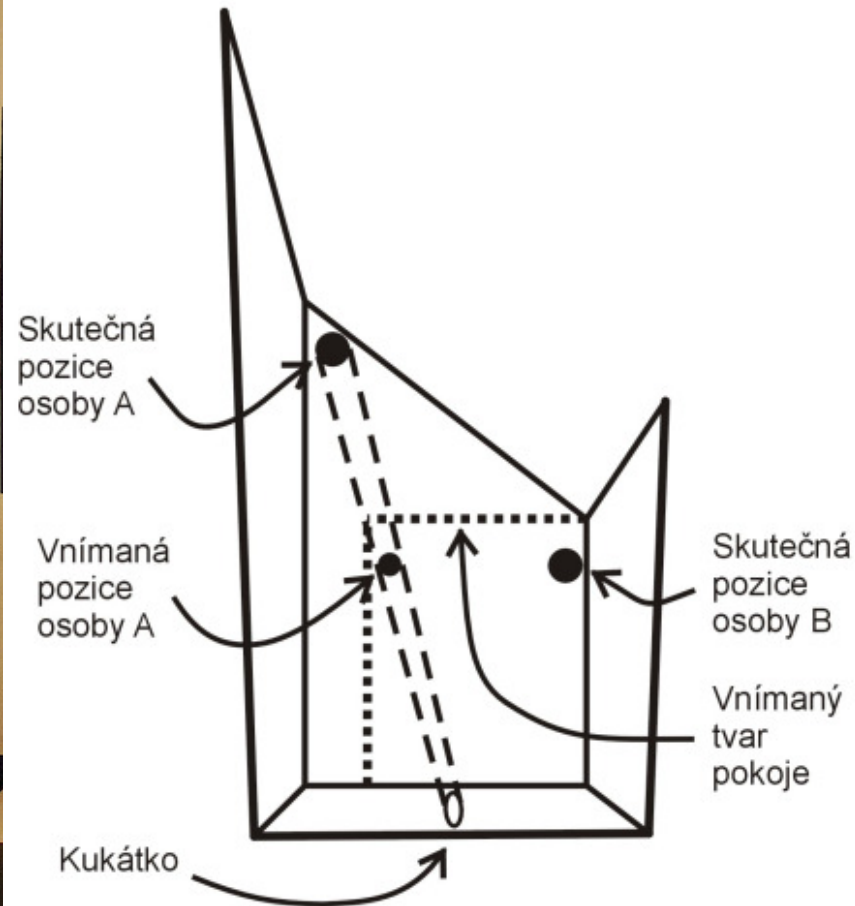

Konflikt nápovědí

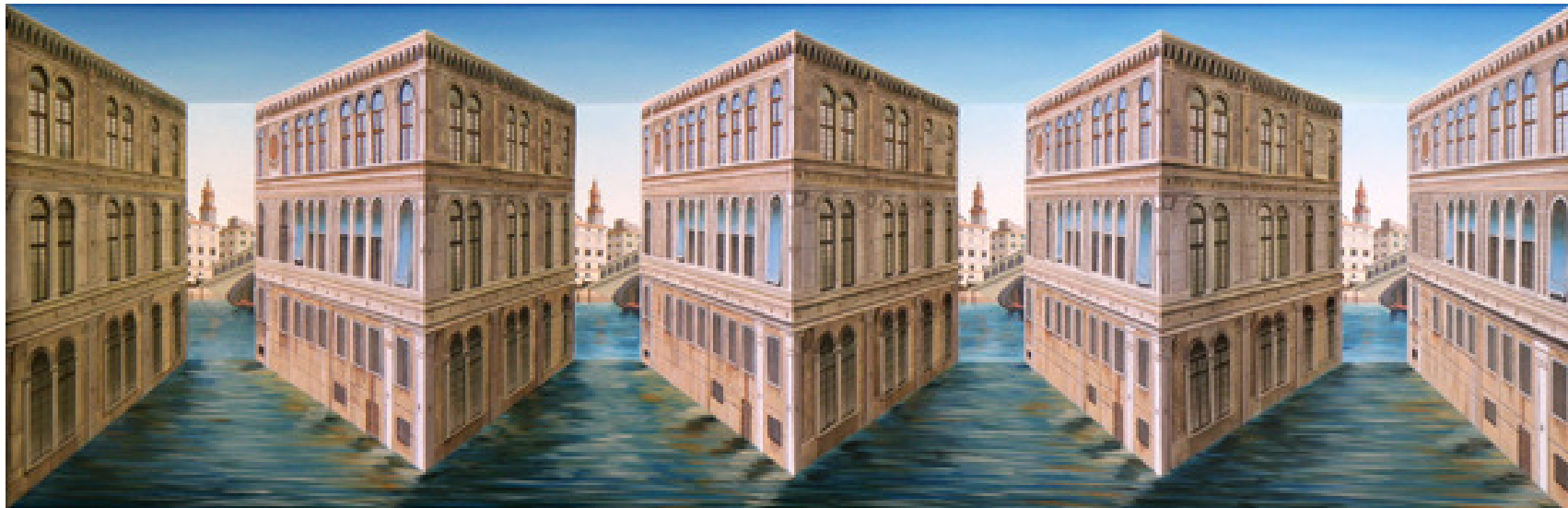

Amesův pokoj

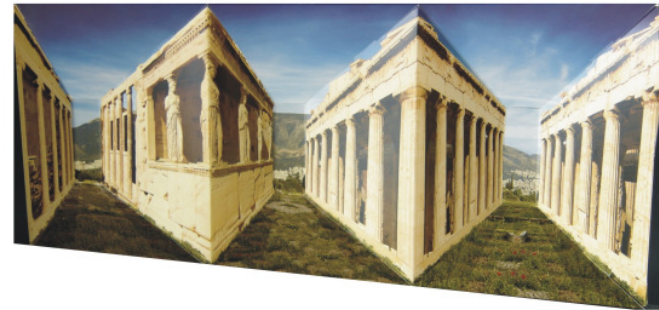
(konflikt sítnicového rozměru s (upravenou) lineární perspektivou)

Reverspectives

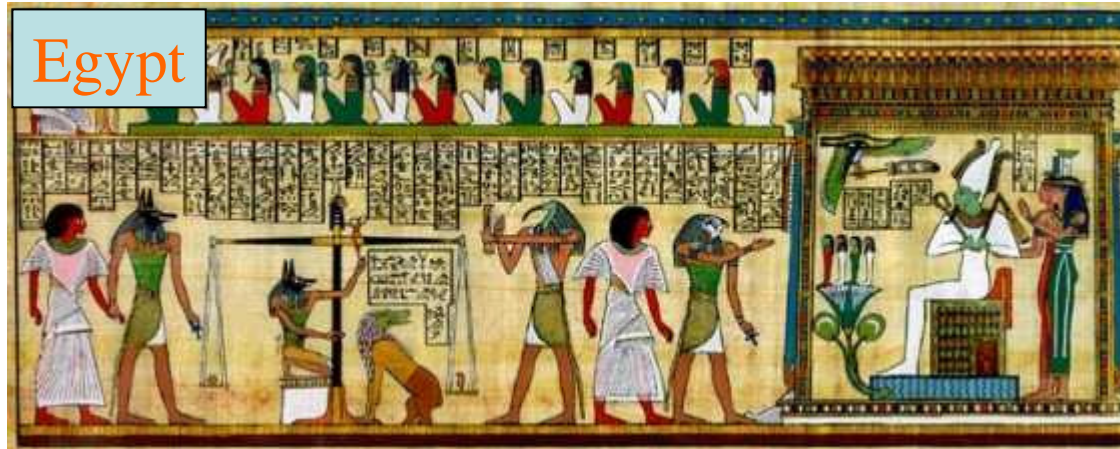

Reverspectives

UMĚNÍ navodit prostorový dojem

problémy s pravdě-
podobností
vyobrazení, ale bylo
to vůbec záměrem?

Cílená deformace perspektivy a proporcí v architektuře

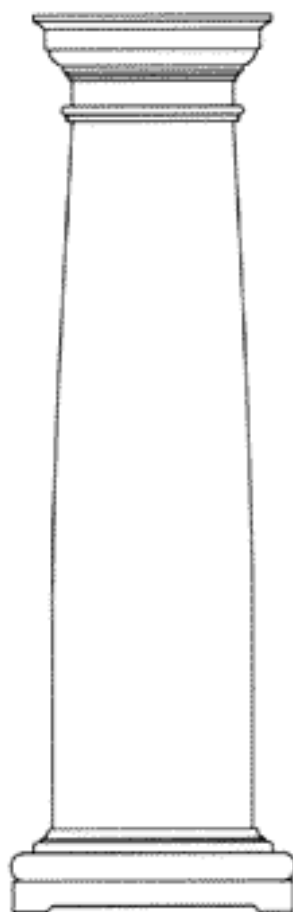

Parthenon v Akropoli

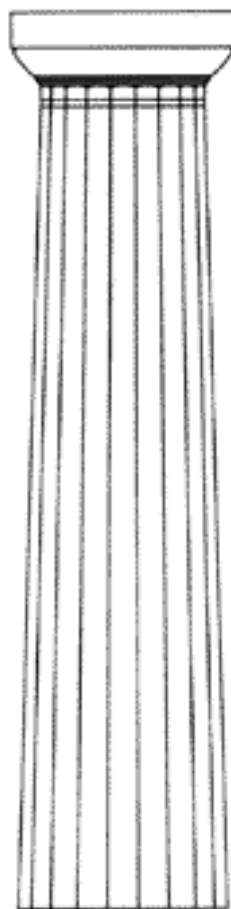

Cílená deformace perspektivy a proporcí v architektuře

„aby to vypadalo dobře“ (Řecko)

ROMAN ENTASIS
(BEGINS 1/3 OF THE WAY UP)

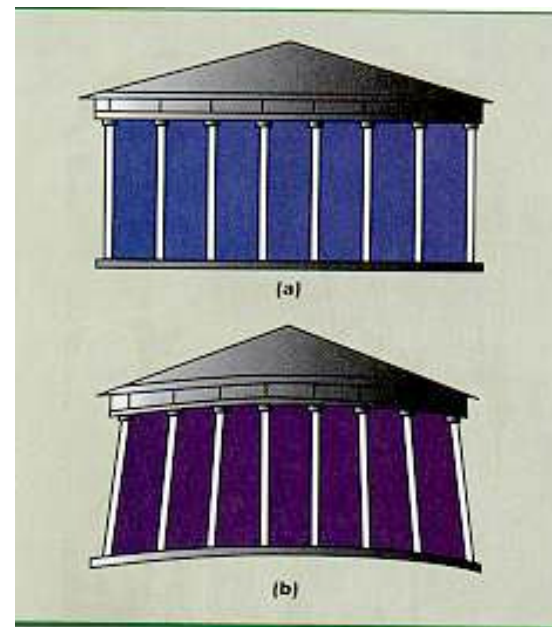
GREEK ENTASIS
(BEGINS AT BASE)

ALL PROPORTIONS ARE GREATLY EXAGGERATED

Rovné sloupy budí mírně konkávní zdání - kompenzace obrácenou perspektivou (*entasis*)

Proporce jednotlivých částí chrámu

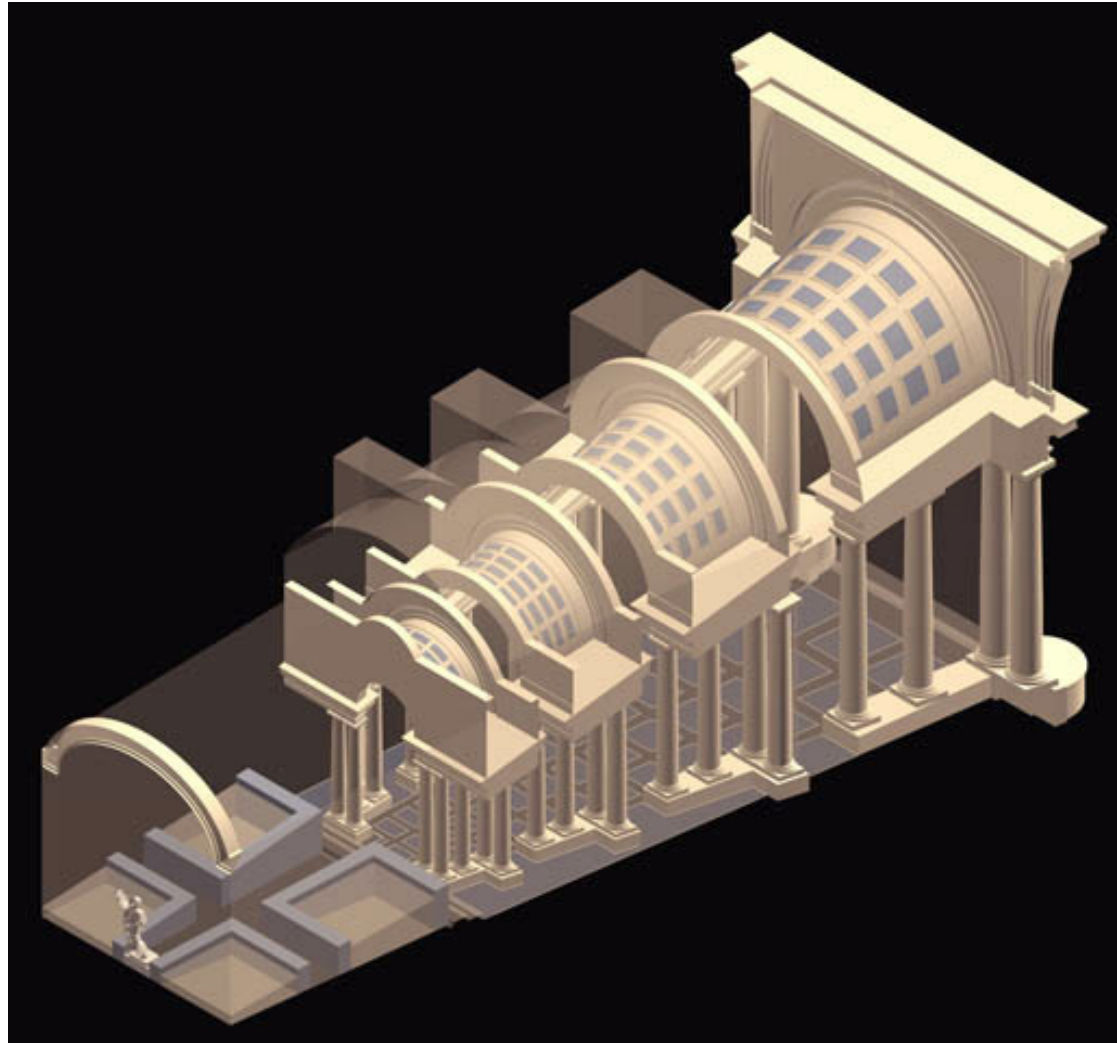
Inten
zita
osvět
lení

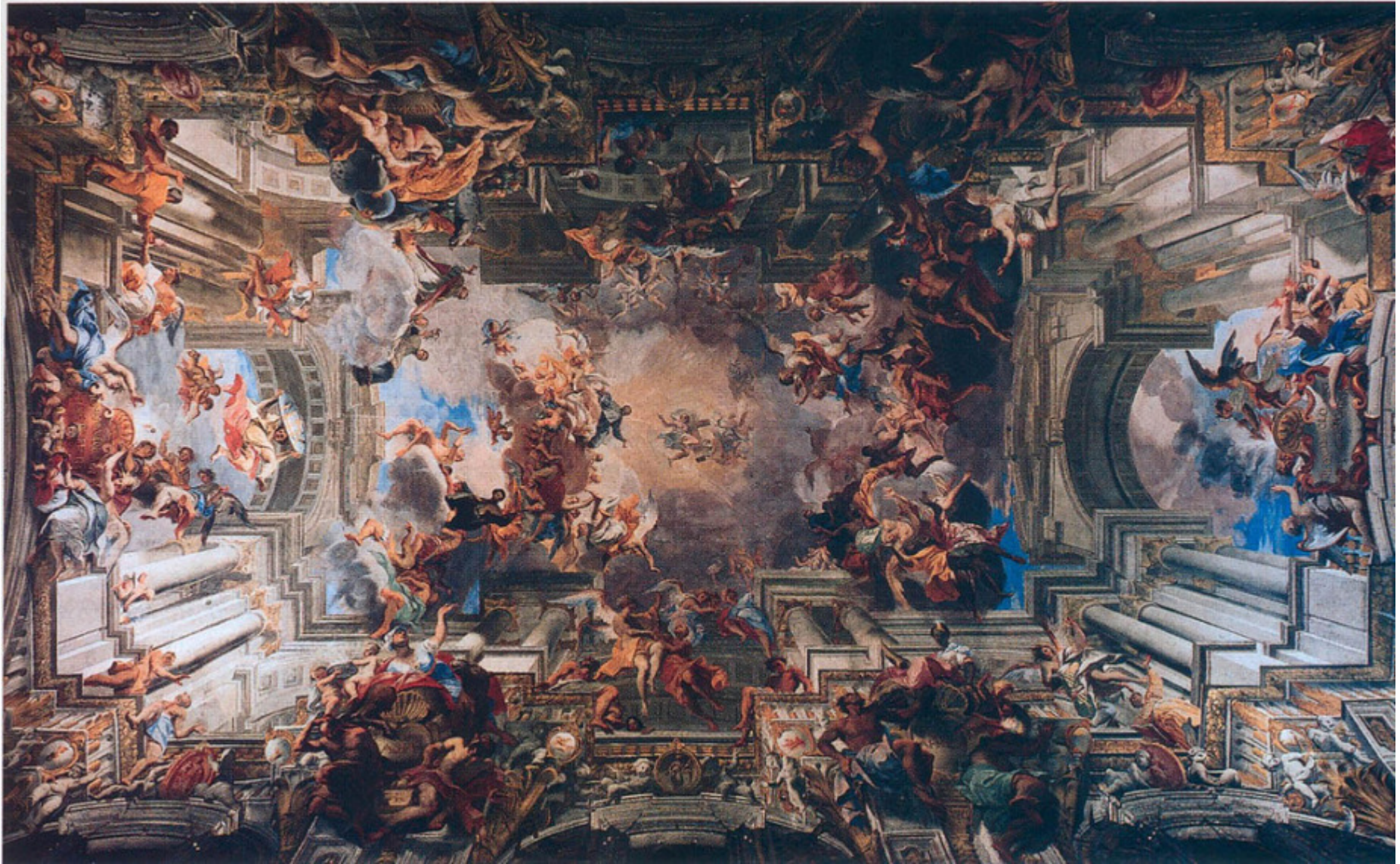
Borromini: Palazzo Spada Řím (c. 1638)

Deformace prostoru v umění

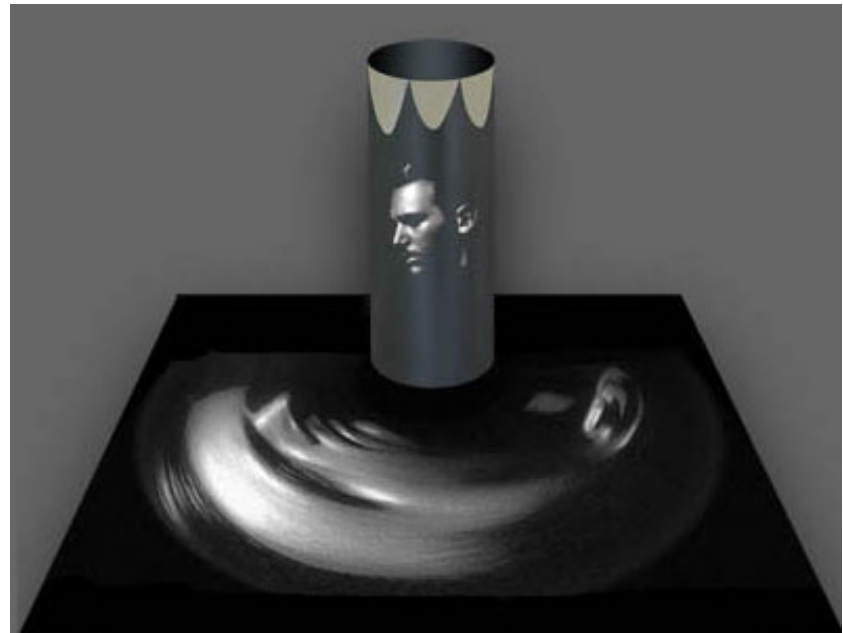
Borromini: Palazzo Spada Řím (c. 1638)

Deformace - propojení prostoru s plochou

Andrea Pozzo: kostel Svatého Ignáce, Řím (1590)

Deformace - anamorf

Deformace - anamorf

Deformace - anamorf

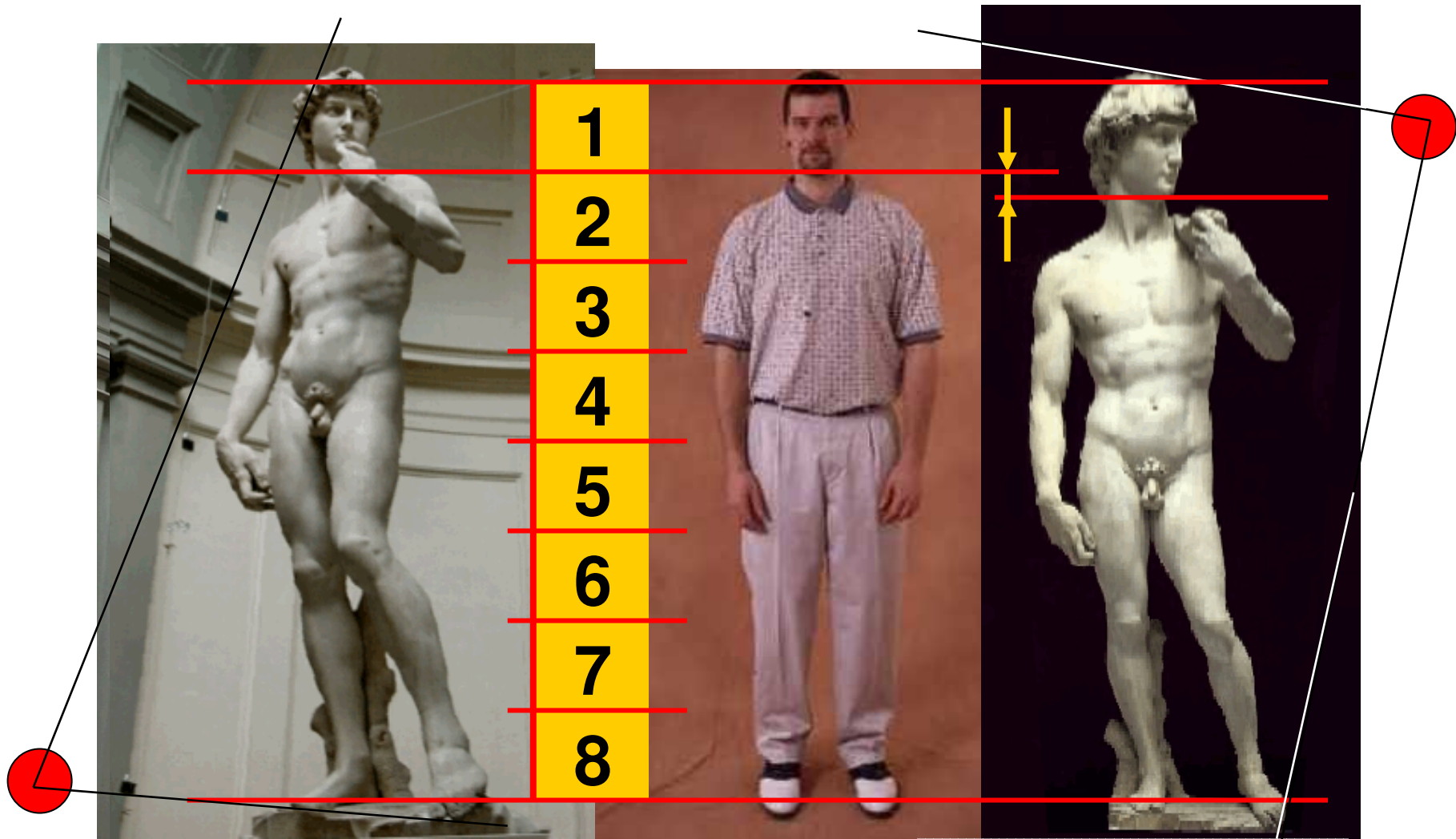

Sunderland

Deformace - anamorf

Deformace v sochařství

Michelangelo - David

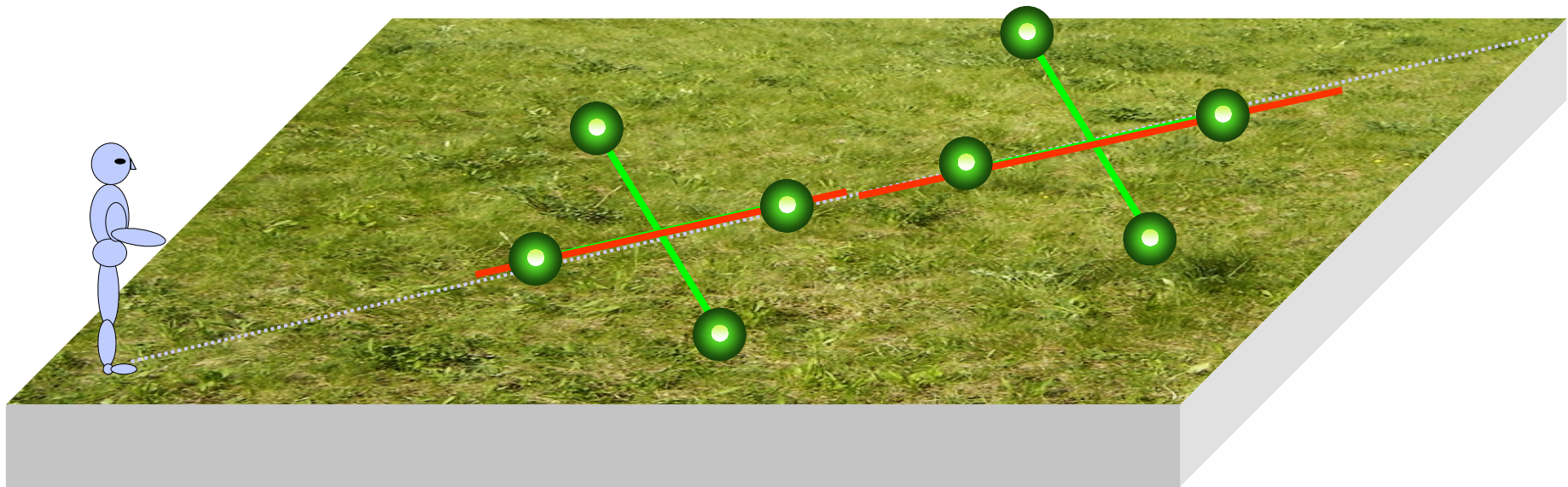
VZTAH FYZIKÁLNÍHO A OPTICKÉHO PROSTORU

Experimentální výzkum

Charakteristická zkreslení.

Experiment 1

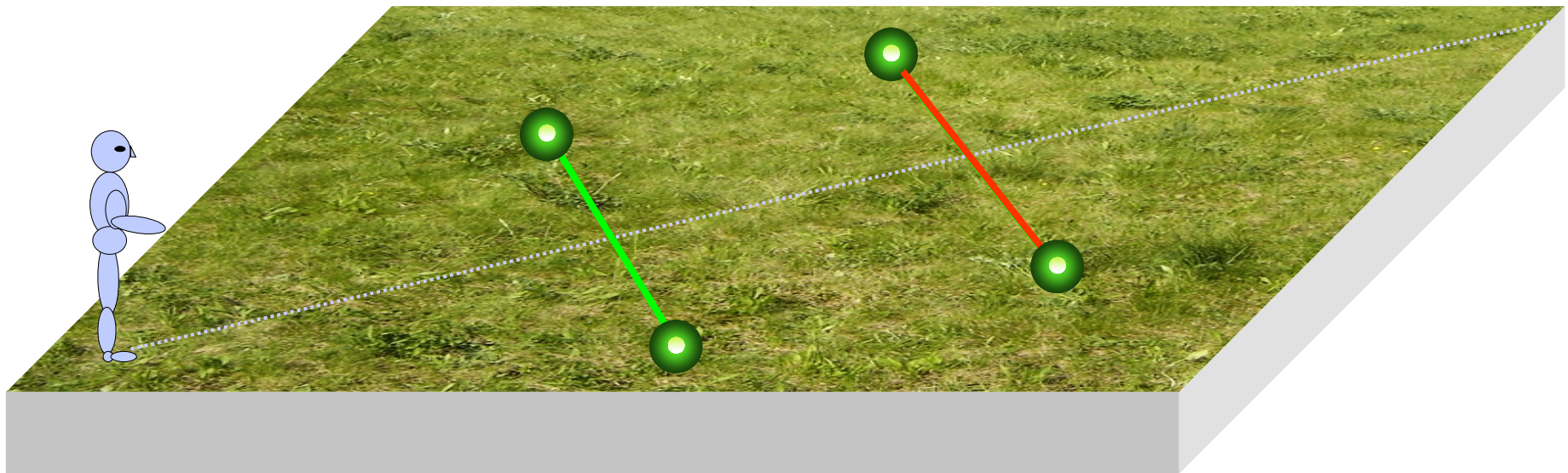
(Loomis, DaSilva, Fujita & Fukushima, 1992)

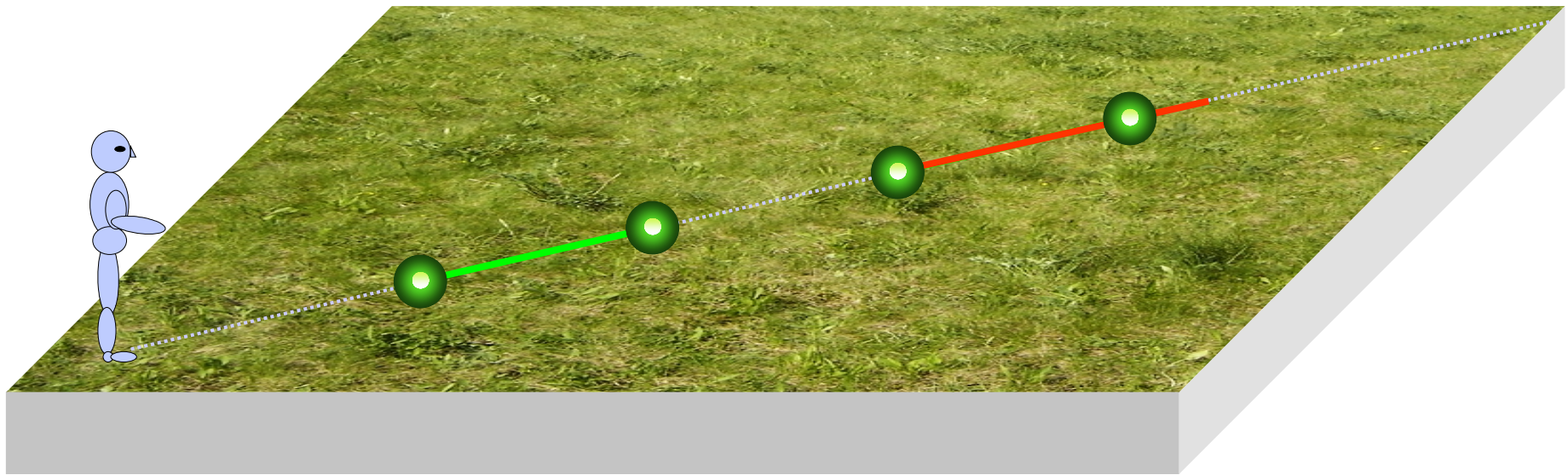
Experiment 2

(Baird & Biersdorf, 1967)

Experiment 2

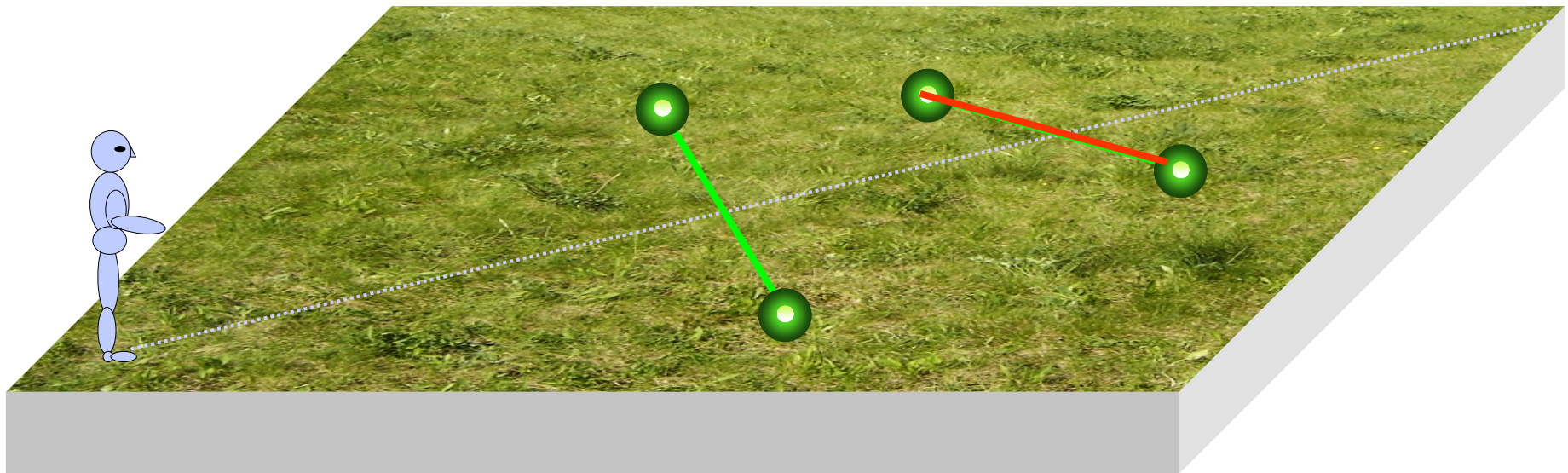
(Baird & Biersdorf, 1967)

Experiment 3

(Todd & Bressanová, 1990)

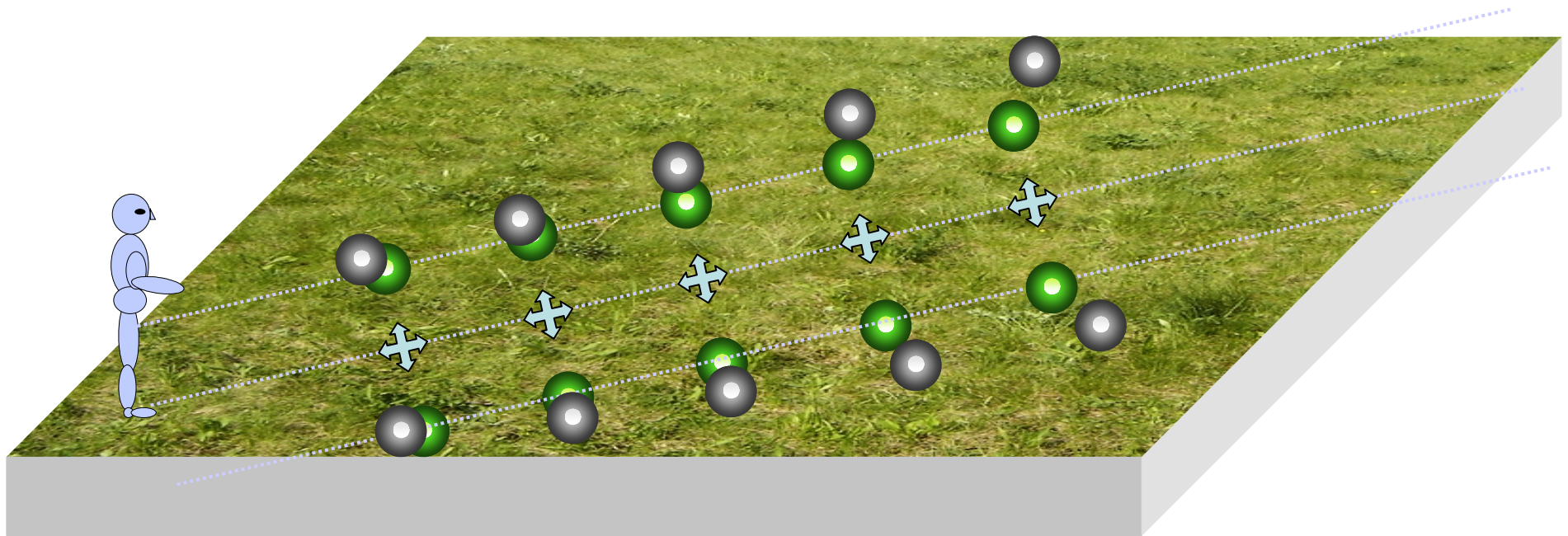
Experiment 4

(Helmholtz, 1867)

Experiment 5

(Hillebrand, 1902)

Vizuální x fyzikální prostor

- Fyzikální prostor
  - izotropní
  - eukleidovský
- Optický prostor
  - anizotropní
  - afinní
  - hyperbolický
  - lokálně proměnlivé zakřivení

Zobecnění

Pravděpodobnost deformace vnímaného prostoru narůstá s nutným rozsahem přeškálování sítnicových parametrů podnětu

Nature vs. nurture

na příkladu tématu vnímání prostoru

zakódovaný program, vrozená
dispozice bez možnosti
modifikace zkušeností

vrozená jen schopnost učení,
poznatky získáváme
zkušeností

racionalistická (nativistická)
tradice

empirická
(konstruktivistická) tradice

Descartes, Kant, Gestalt Ψ

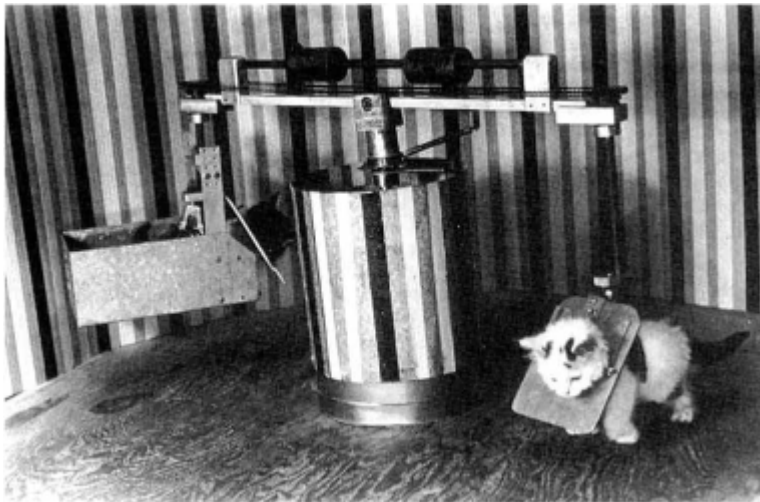
Locke, Hobbes, Helmholtz

Doklady :

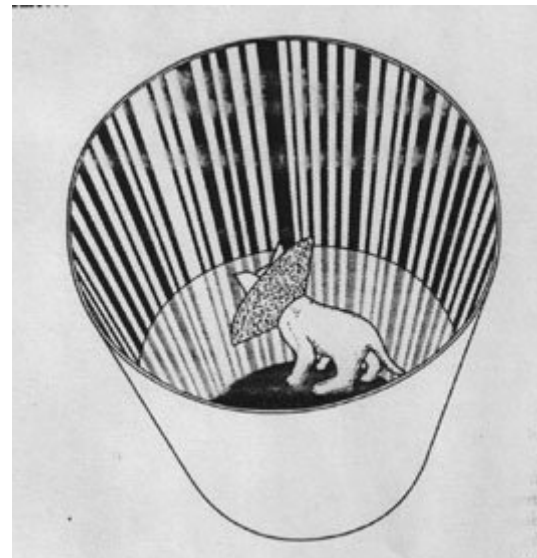
- Senzitivní období života
- Adaptace na modifikovanou podobu světa
- Kulturní vlivy

Senzitivní období = imprinting

Deprivační studie: zásah do přirozeného vývoje v tomto období

Held a Hein (1963)

Blakemoreová a Cooper (1970)

Senzitivní období

(Held & Hein)

Nevytvořená vazba mezi vlastními pohyby a proměnami podob v zorném poli

Vidí všechno, ale bez vlastní zkušenosti to nedává smysl = funkční slepota

(Livingstone & Cooper)

Ne-aktivovace specializovaných neuronů a nevytvořená kategorie „horizontální“

Slepota k předmětům orientovaným jinak než vertikálně

DŮLEŽITOST bohaté podnětové stimulace a možnosti interakce s prostředím v kritickém období

Změny vidění mimo senzitivní období

Operativní navrácení zraku

Von Senden (srovnávací studie, 1932)

Gregory a Wallace (pacient S.B.)

Sachs (pacient Virgil)

o Vidění, ale bez porozumění, bez uceleného obrazu světa

o Zhoršená fyziologie zraku

o Neschopnost rekognice a konstantnosti

Změny vidění mimo senzitivní období

změna „logiky“ sítnicového obrazu

- Stratton (1896-7):

8 dní nosil brýle obracející svět

adaptace na modifikovanou podobu skutečnosti (+ zpětné přizpůsobení)

- Kohler (1962); experimenty se zvířaty

VÝVOJ

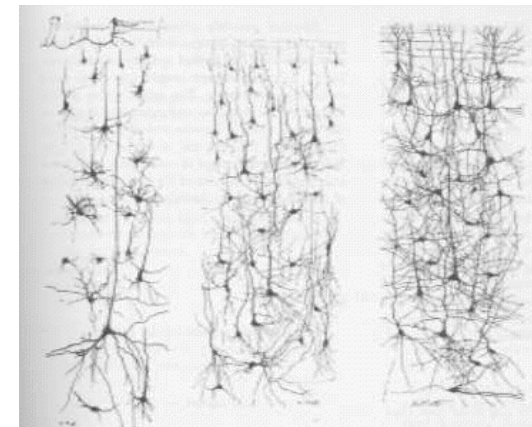
Novorozenec

- rozostřený pohled na svět (20/600)
- registruje pouze velké předměty + značný světelný kontrast v obraze + prudkou změnu v zorném poli
- vývoj sítnice, zrakového kortexu a funkčního propojení mezi okem a mozkiem

VÝVOJ

Novorozenci nedohlédnou dál než do vzdálenosti 30 cm

V následujícím půlroce se výrazně zvýší počet nervových spojení ve zrakovém kortexu. Zlepšení se projeví hlavně v rozlišování detailů, citlivosti ke kontrastu a schopnosti akomodace čočky.

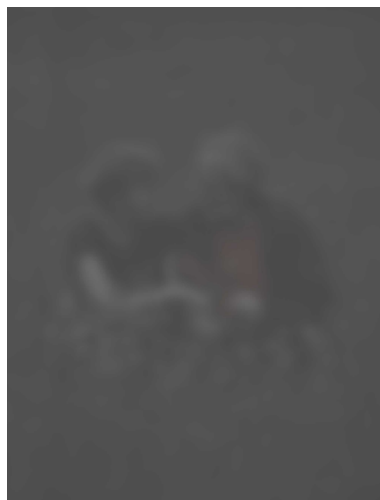

Akomodace funkční ve 4 měsících

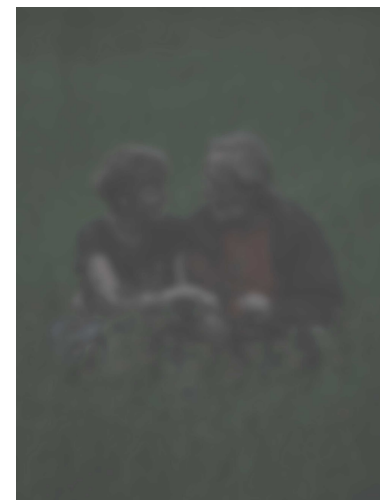
Ostrost vidění 6.měsíc: 20/100 1.rok
20/50 5.-7.rok: 20/30 10.rok: 20/20

novorozenec

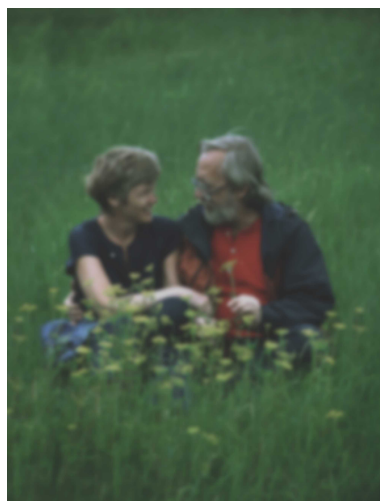
1 měsíc

2 měsíce

3 měsíce

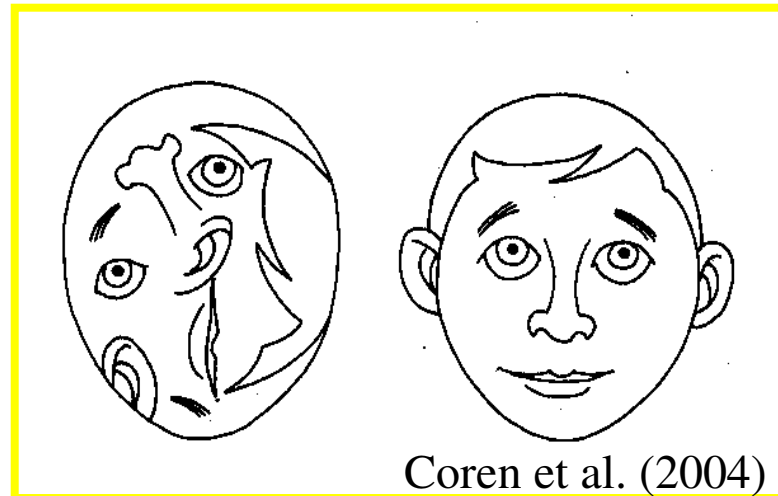

6 měsíců

dospělý

Preference tváří a tvarově komplexních objektů

newborns prefer:

- faces over scrambled faces
- human faces over other primate faces
- attractive over unattractive faces
- their mother's face over a stranger's face

VÝVOJ - metody studia

Oční pohyby

- počet/délka fixací, skanování dráhy

Habituační/Dishabituační

- ztráta zájmu o podnět, když se jeho podoba delší dobu neproměňuje (habituační)
- při změně opětovný zájem indikuje registraci rozdílů (dishabituační)

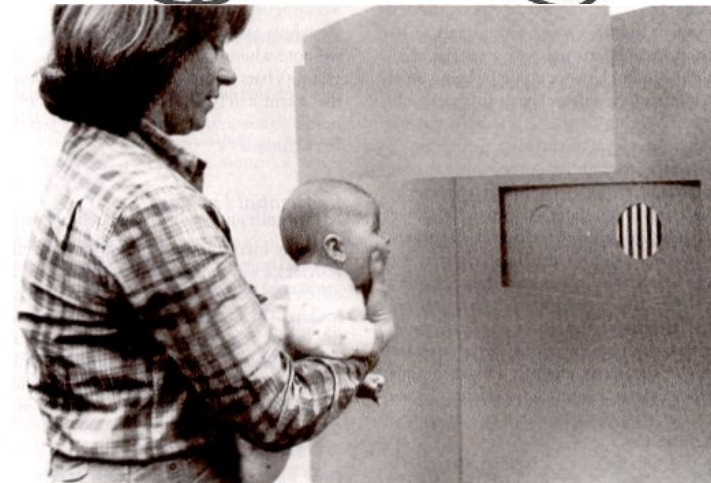
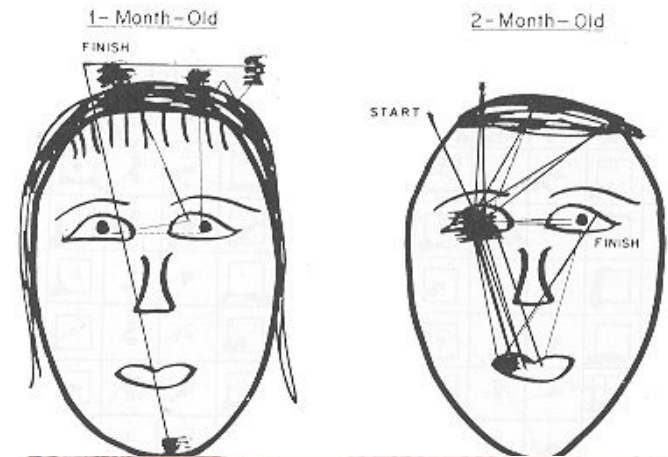
Preference

- dítě dává přednost jednomu podnětu před podnětem s jinou percepční kvalitou (jiná barva) a naň se dívá
- když nedívá, znamená to, že si není vědomo rozdílů

Reflexivní reakce

- překvapení, úlek, úhybný manévr, když se odehraje něco neočekávaného

Evokované potenciály

VÝVOJ

- Náповědi z pohybu
  - 2. měsíc - reakce na prudké přiblížení
- Binokulární
  - disparita vrozená -
  - 6. měsíc - schopnost používat
- Okulomotorické
  - Akomodace - změna tvaru čočky - první náznaky ve 2. měsíci, plně v 5. měsíci
  - Vergence - 5. měsíc
- Obrázkové
  - Lineární perspektiva, interposice, velikost na sítnici - 7. měsíc

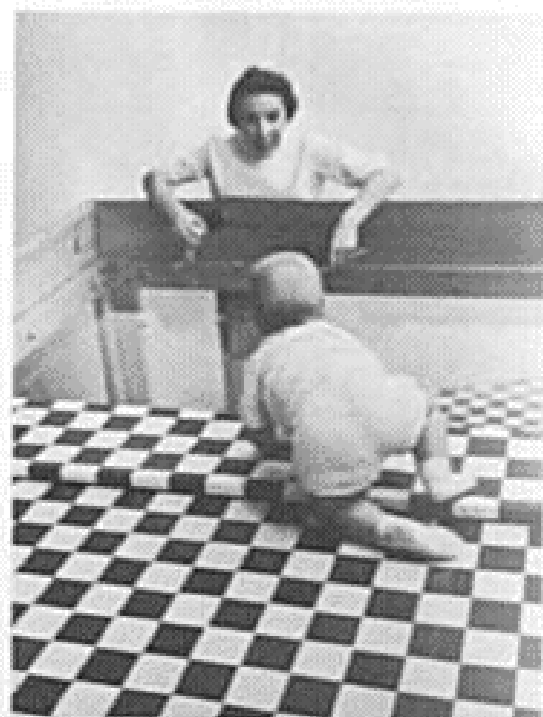
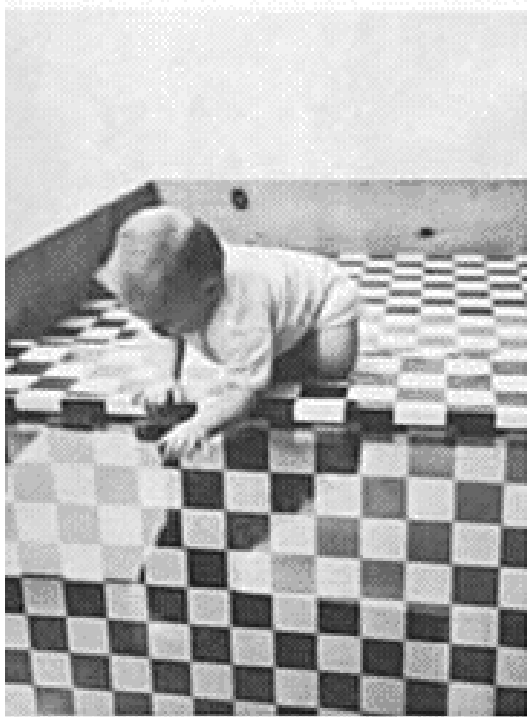
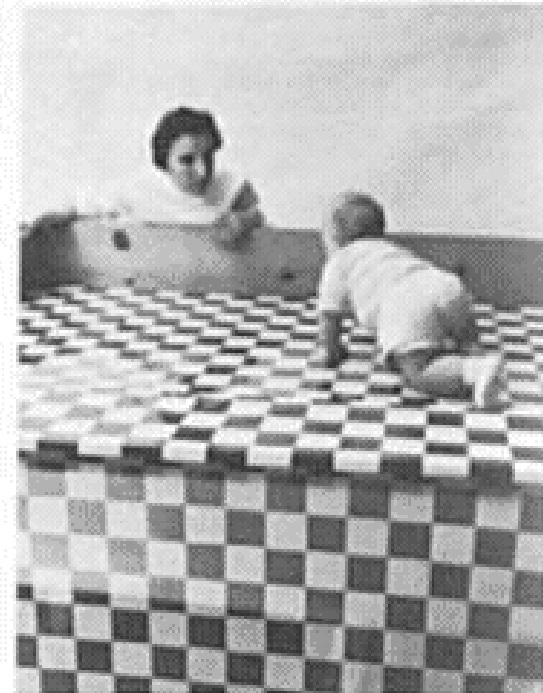
Disponovat neznamená ještě automaticky umět efektivně využívat (zlepšuje se cvikem, vlastním pohybem, schopností koncentrace)

ZRAKOVÝ SRÁZ

Eleanor Gibsonová
a Richard Walk
(1960)

děti/mlád'ata
(6,5-12 měsíců)

schopnost
prostorového
vjemu při možnosti
vlastního pohybu

Změny vnímání prostoru ve vyšším věku

Projevují se zejména po 40. roce života

Přes 90% lidí starších než 50 let nosí brýle; 45% mužů a 38% žen ve věku 40 let (1983)

Zvýšený práh citlivosti

-vetchozrakost - akomodace na předměty blízko u očí

-neostré kontury

-prodloužená adaptace na světlo a na tmu

-horší koordinace očních svalů - šilhavost

Decline in visual perception with age

peripheral factors

presbyopia: loss in accommodative ability with age

smaller pupil

yellowing of lens and cornea

loss of cone photopigment

subtle changes in colour vision (particularly blue)

magnocellular pathway more susceptible to aging
than parvocellular pathway (related to myelin?)

ZVÍŘATA

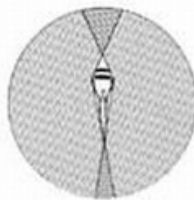

ZVÍŘATA

Posazení očí:

čelní - lovci, zacílení, intenze

postranní - oběti, přehled, extenze

Ptáci:

překryv obou zorných polí
mimořádně ostrý průzor

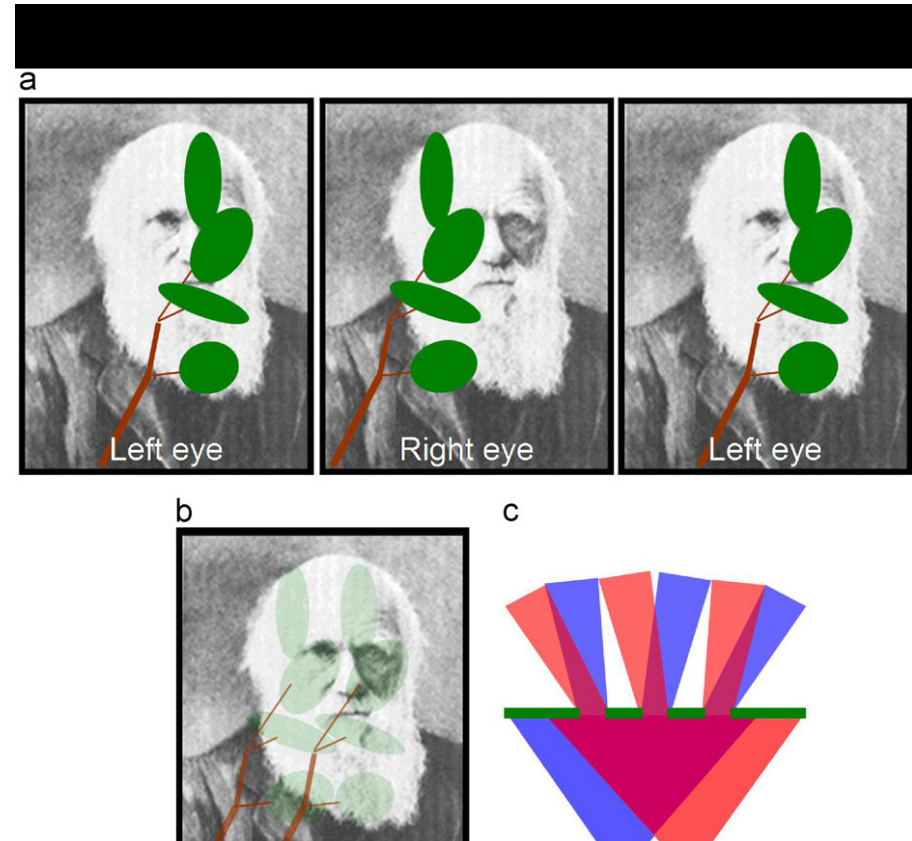
Nejen binokularita -
akomodace, pohyb

ZVÍŘATA

Alternativní teorie:

Protipříklady

Závislost na povaze
přírodního prostředí

ZVÍŘATA

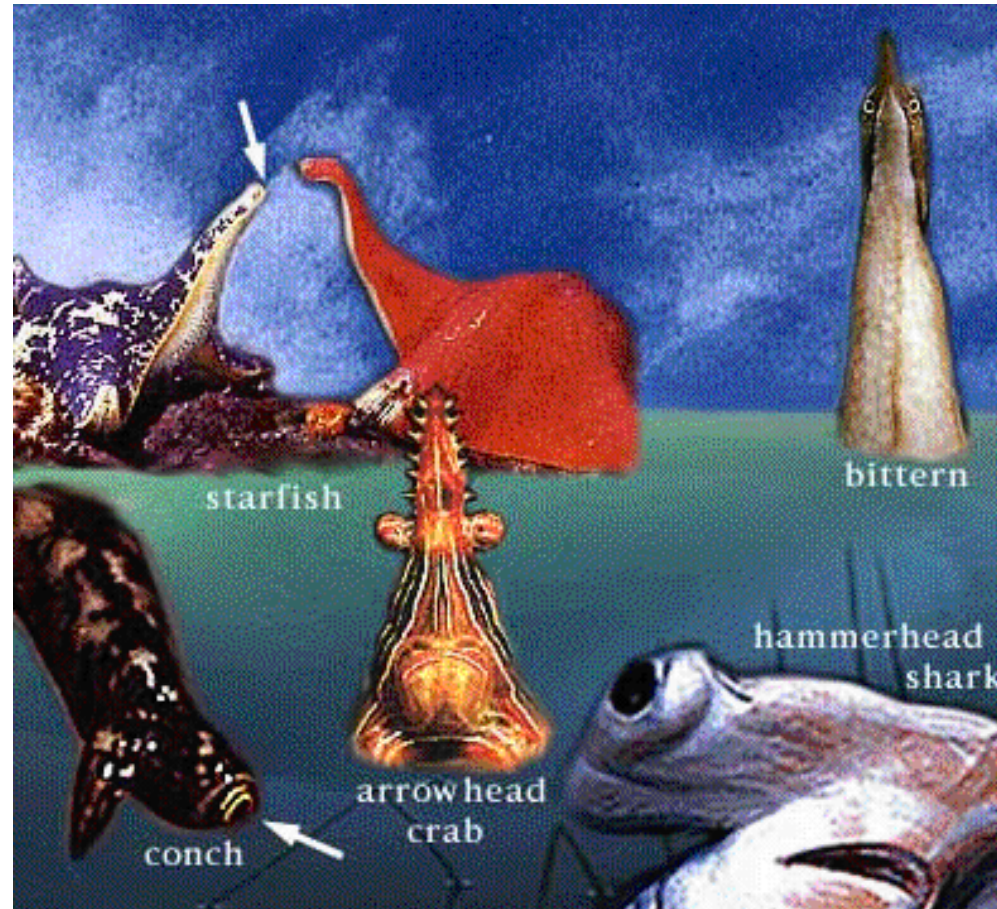
Hmyz: fixní optika, binokulární disparita omezeně, především pohyb

Obojživelníci a plazi: akomodace, binokulární disparita, sakadické pohyby

Ptáci: úzké binokulární pole, minimální pohyblivost očí, kompenzace pohyby hlavy

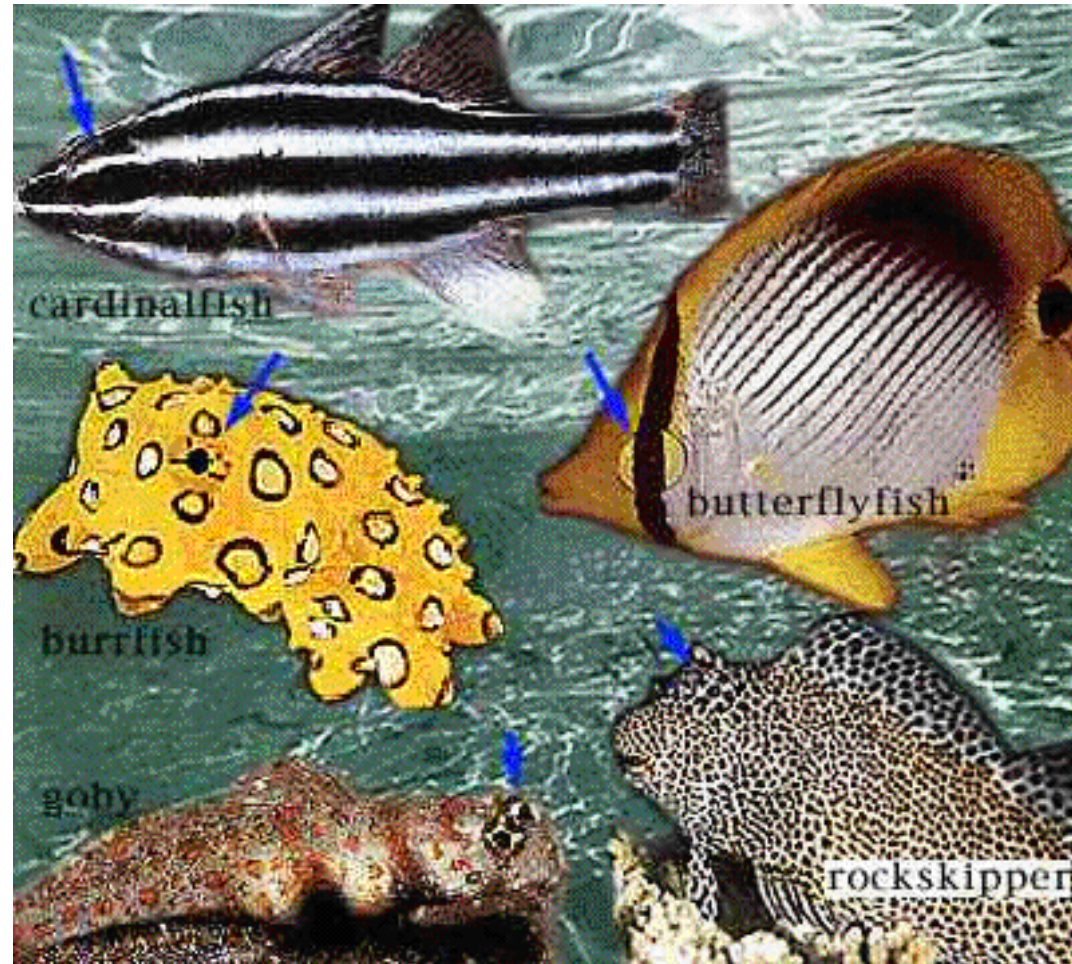
ZVÍŘATA

p
o
s
a
z
e
n
í

o
č
í

ZVÍŘATA

k
a
m
u
f
l
á
ž

o
č
i

b
i
n
o
k
u
l
a
r
i
t
a

